

Luke Kapãyĩĩ Yesu wĩĩ na

Saba nwo wãyrũhũ yĩŋ

¹ Tohofile, waa u wãdyaha ne. Kai- nkãy ke pye wo nsoho wo Yesu cãã na, nawee- mpãy ke wãyrũhũyaha fe gbe. ² Mpãy ter ke kai-fegbesaha yãã yĩnde ne, ma ke yar wo na. Poofa n nii le Yãhã kapãyĩĩ pããfa. ³ Wãdyaha Tohofile, ta bya tẽ ke kai- luhu, n ke gbe ke ya wuhu na, ma ke yey fũũ, ma ke tersaha cã. Koo kẽ ta n yee n ga ke yrũhũ yaha, ma gbe ke fegbecãã na, ma ga waa ke kuasaha na. ⁴ N ke yrũhũ ma kẽ, ma waha cã kai- nkãy nawee- ma yar Yesu wĩĩ na, cĩĩnde wũhũ kẽ ke ne.

Dyakaridya u cɔɔ Lisabete ne

⁵ Cãã gii cãã na Yerote tuu pye Yude kui yahaseefua, Yãhã yũndefua waa pye pe naa n yee Dyakaridya. Pe Yãhã yũndefa laam wo, mpãy pye pe naa n yee Dabyafa. U Dyakaridya pye poo waa. Pe naa u Dyakaridya cɔɔ yee Lisabete. U Dyakaridya tesẽ u Lisabete ne, pe pye u faale Yãhã yũndefua Yarõ nwon pii. ⁶ Dyakaridya tesẽ Lisabete ne, pe syãm bye ba sron Yãhã yĩnde na, ma naa n yãr Yãhã kãnde wo. ⁷ Lisabete -sẽ pye cayron. Nanler n sya ba nɔ pe na, pe sẽ kicar nen waa ge yãã see ye.

U yãhãyĩŋ tẽnlehe Gaburele Nsãn wãsee wĩĩ cãã yar yaha

8-9 Per gaa, Dabyafa tēn tē lay ba maha nɔ ke Yāhā kangbāŋ laam wo. Dyakaridya n yāŋ yi loo tēn na. Loo ne u Dyakaridya pye ke Yāhā kangbāŋ laam wo, ma naa wusuna le naa laam wo. ¹⁰ U wusuna leyale wo naa wo, nabuar pye nkur ye, pe yer naa Yāhā nar.

¹¹ Loo nde pyeyale wo, Yīŋfua Yāhā yāhāyīŋ tēnlɛɛ waa n fe gbe yi u Dyakaridya na ke Yāhā kangbāŋ laam wo, ke wusuna suhusaha fla kāndigi koho kue ye. ¹² Dyakaridya n u yāā, ma nii n sege fyar koho wo. ¹³ U yāhāyīŋ tēnlɛɛ n u pye ma yee: «Dyakaridya, ma'a n fya ye, taa naa Yāhā nar lii ne, ke le sya ma ye. Ma cɔɔ ga lai gbe, u naa kicar waa see, ma u myaha taħa Nsān. ¹⁴ U wāsee wīī ga ba ma laam sron flege ma kē. Nabuar ga ba naa nuhu di loo na. ¹⁵ U ga ba nii naweengbāŋ Yīŋfua Yāhā ye. U saa ba naa defīī wɔ, tesē sēm mpāy syi ne pe nawee yigi ye. U wāyitāŋ u nahafua laha wo, Yāhā Yrā Fāŋga ga ba dye u wo, ke u laam yīī. ¹⁶ U ga ba ta Yiisrefa busāā n dur naa n yār Yīŋfua Yāhā kānde wo. ¹⁷ Yāhā ga ba ta u n Yāhā kai- cā, tuu maha fāŋga yāā mii faale Yāhā kaplāŋ tōrfua Yeli wāŋ syi dyaŋ. Loo ga ba ta u n tuhufa wāā le pe kicar ne, tuu kapeepyefa ta pe n koho klaha, pe naa pe troho tāhā naweeyɔm yor wo. U ga ba nawee- gbihi ta Yīŋfua Yāhā kē.»

¹⁸ Dyakaridya n u yāhāyīŋ tēnlɛɛ pye ma yee: «Lii raa tōr nde, n waha le syi sya la n yee cīinde? Ndoo ta cɔɔ ne, wo sē ɛ ter la syihi wāsee na?» ¹⁹ U yāhāyīŋ tēnlɛɛ n u yē wāā sya ma yee: «Ndoo kē Gaburele, n ma Yāhā tāy ma ke laam

wũhũ pye. Koo ke ra lehe wãã ma ye, n ba le kapãyĩĩ nde tǒr ma ye. ²⁰ Kaplãŋ nkãy tẽ pãã ma ye, le kai pyeyale ma ba nɔ, le ga pye. Taa sê -sê ra kaplãŋ sya cĩĩnde ye, maa nii bebe ma yẽ ga mar ma ye, ma saa waha naa n pãã ye. Kai- ngĩĩ ga ba pye, ma yẽ n cã kuã, ma n waha dur naa n pãã.» ²¹ Loo yale wo, te nabuar rii te pye nkur ye, te naa Dyakaridya sêŋ. U tee ba ma kuee ter ke Yãhã kangbãŋ laam wo, le n pe laam wo. ²² U n ba yi, u sê waha pãã pe nabuar ne ye, pe n cã ma yee u ba ngaa yãã wãytãã wo ke Yãhã kangbãŋ laam wo. U ba naa klue ya yãhã kaplãŋ draha wo, u yẽ ba mar.

²³ Dyakaridya kai- wãpyeŋ lay n ba kua ke Yãhã kangbãŋ wo, u n dur ga u kaha wo. ²⁴ Loo kur ye, u Dyakaridya cɔɔ Lisabete n ba lai gbe, ma naa n kuee kaha ya laam wo yrey bua, u sê naa n yi ye. U laam wo, u naa le ga ma naa n yee: ²⁵ «-Ye naa Yãhã yãŋ ke nde pye ra kẽ. Ke sron yer yagaa ra fyar wãgbekãã wĩĩ na ra na, ta n ga waha yĩŋ kuã yir naa nawee- yãŋ. Pe saa naa ra yãŋ cayron nantãŋ ye.»

U yãhãyĩŋ tẽnlehe Gaburele Yesu wãsee wĩĩ cãã yar yaha

²⁶ Lisabete lai yrey kuay wuhu, Yãhã n ke yãhãyĩŋ tẽnlehe Gaburele nɔ wãã Galele kãntraha klo nde laam wo pe n yee Nasarete. ²⁷ U n ka capua waa fla na pe naa n yee Maari. U sê -sê ba naa cã wa ye. Pe ba yer u wãwãã wĩĩ na cɔɔ, naa waa kẽ pe naa n yee Yosefe. U Yosefe faale wãdyaha bii kẽ Dawide ne, wii tuu bii pye Yiisrefa yĩŋfua faale wo.

²⁸ U yāhāyīŋ tēnlēhɛ n dye ga u Maari fla na, maa u pye ma yee: «N ma syar Maari, mboo wii, ma yāŋ yi. Yīŋfua Yāhā ma ma ne.» ²⁹ Maari tuu kaplāŋ ngī luhu, tuu ga lii pye u sē le cā ye. U n nii le ga u laam wo ma yee: «Syaha nge yīŋ kē lii ne?» ³⁰ Loo na, u yāhāyīŋ tēnlēhɛ n u pye ma yee: «Maari, ma'a n fya ye. Yāhā ke laantār yar ma na. ³¹ Maa ba lai gbe, ma naa kicar waa see, ma ba u myaha taha Yesu. ³² U myaha ga ba gboho, pe ga ba naa u yee ke Yāhāngbāŋ Dya. Yāhā ga ba u faale wādyaha Dawide yīnfar wāā u kē. ³³ U ga ba nii Yiisrɛ kur Yīŋfua. Too yīnfar nde saa ba sya kāā yāā u koho wo ye, u n kuee yai tāŋ Yīŋfua.»

³⁴ Maari n u yāhāyīŋ tēnlēhɛ pye ma yee: «Eh, n ga pye mii n waha lai gbe, tē sē -sē naa cā wa ye?» ³⁵ U yāhāyīŋ tēnlēhɛ n u pye ma yee: «Yāhā Yrā Fānga ga ba tege ma na, Yāhāngbāŋ Fānga ga ba paha tā ma na mii yīm wāŋ syi dyaŋ. Koo syi kē, kicaryō wii u n pai see, pe ga ba naa u yee Yāhā Dya. ³⁶ Ma nwonfua Lisabete, u wāle naa byɛ ne, u ma lai ne, u ga ba naa kicar see. Pe sē ba naa n yee la, a u ma cayroŋ? Yagaa u ma yrey kuay lai ne. ³⁷ Cā, laa sē Yāhā yia ye.»

³⁸ Loo na, Maari n yee: «N nwo, n ma Yāhā koho wo. Taa le tōr mii, le -sē pye koo syi.» Loo kur ye, u yāhāyīŋ tēnlēhɛ Gaburele n tɛr.

Maari ka Lisabete fla na

³⁹ Too plii na, Maari n yir ma Yude yāy klo laa kānde sya, ma tɛr farfar Lisabete fla na. Loo klo nde wo, Lisabete ye pye ke fla na u puai Dyakaridya ne. ⁴⁰ Maari n ga dye pe kaha wo,

ma Lisabete syar. ⁴¹ Yaliile Lisabete tuu u syaha yĩmbui luhu, kicar wii tuu pye u laha wo u n u ya yehe. Yāhā Yrā Fānga n dye u Lisabete wo, ma u laam yīi. ⁴² U n tē sya ma yee: «Maari, Yāhā kaa taha ma na, ma ter ca bye yaha. Ke maha kaa taha u kicar na, wii raa n pai see. ⁴³ Nawee la ta syi ne, ta Yīṅfua nahafua n sya yir ba ra fla na? ⁴⁴ Ma sē yāā, yaliile tē ma syaha luhu, nuhu n u kicar yigī, u n sya u ya yehe ta laha wo. ⁴⁵ Ma wīi yō, mboo wii taa Yīṅfua Yāhā kaplāṅ sya cīinde, kaplāṅ nkāy ke ba tōr ma ye.»

Maari Yāhā sey

- ⁴⁶ Maari n too Yāhā wāsey na ma yee:
«N Yīṅfua Yāhā sey,
⁴⁷ n nuhu di, Yāhā ma ra Syayahafua.
⁴⁸ Ke fāy sya, ma kue tege ma ra syi yāṅ,
ndoo wii tē ma ke koho wo.
Yagaa, ta myaha ga ba dye kuee yai tāṅ
kāntrahafa bye yē wo,
pe n naa le pāā pe yee:
Coo nwo wīi fīhī yō cīinde.
⁴⁹ Ye sē yāā, Yāhā kayūhū pye ra kē,
nkāy ke gbaha.
Ke miingbāṅ kai- laha.
⁵⁰ Mpāy bye pe n luhu ke ye,
ke ke laantār yar pe na yalebye.
⁵¹ Ke kānkai- sroṅ pye ke ya koho fānga kāmay
na.
Ke fyar ta yatanfa na.
⁵² Ke nangbām ta pe n kuā too,
ma naflam ta pe n kuā yir.
⁵³ Ke fāāfa ta klafa,

pe n yãã ma sya ta ter pe wãdin̄ yaha.
Ke walefa dur wãã kãnwai ne.

⁵⁴ Yãhã ke laantãr yar wo faale wãle na.

Ke dye Yiisrëfa kue ye,

Yiisrëfa mpãy pe pye ke koho wo.

⁵⁵ Ke bii yẽ ter Brama ye tesë u kur ne,
ma yee ke ga naa ke laantãr yar
pe na yalebye.»

⁵⁶ Loo kur ye, Maari n kuee yrey tãã syi
Lisabete fla na, ma cã ba dur ter u kaha wo.

Nsãn wãsee

⁵⁷ Lisabete seeper n ba nɔ, u n naa ricar see.

⁵⁸ Loo kafuẽ n yi, u kasohowai n le luhu tesë u kahafa ne. Pe n nii nuhu di, ma nii n yee Yãhã ke laantãr yar Lisabete na. ⁵⁹ Plii kuatãã wuhu, nawee- n pe ya wãã ba u kicar kũũsaha wo. Pe n yee poo ga u tuhufua Dyakaridya myaha gbe pe taha u na. ⁶⁰ U kicar nahafua n pe pye ma yee: «Aye, ye tyii u myaha n nii Nsãn.» ⁶¹ Pe n u pye ma yee, a u nwonfua waa myaha sã pye yãã Nsãn ye, a poo saa waha koo myaha nge gbe pe taha u kicar na ye. ⁶² U kicar tuhufua tuu sã -sã waha naa n pãã ye, pe n klue yãhã wãã u ye, a ter myaha gii yai ke taha u kicar na. ⁶³ Dyakaridya n klue yãhã wãã pe ye, pe n kla wãã u kê, u n yrũhũ ke na ma yee: «Nsãn ke ma u kicar myaha.» Le n pe bye fe gbe. ⁶⁴ Loo yalebya wo, Dyakaridya yẽ n kuã, u n too Yãhã wãsey na ma sya nii yĩmbui yir.

⁶⁵ Loo nde le pye ke syi, pe klofa bye n fya, le kapãn n cããŋ yi Yude yãy teebche bye wo. ⁶⁶ Le n nii, wii ma le luhu, u ga naa laam ga u yee, a

kicar nwo ma ba le, u ga ba nii nwasyipyefua?
Yāhā yīnde -sē pye u kicar na yalebye.

Dyakaridya Yāhā sey, ma kai- yar yaha

⁶⁷ Yāhā Yrā Fānga n dye u kicar tuhufua
Dyakaridya laam wo, ma u yī. Kai- nkāy ke n
pai pye, u n too ke na ma nii ke yar n yaha ma
yee:

⁶⁸ «Wo Yīnfua wii u ma Yiisrefa Yāhā,
ke myaha yai ke gboho nawee- bye yē wo.

Ke wo kue yāŋ, ma wo sya yaha.

⁶⁹ Ke u Syayahafua yīŋ yi
wo faale yīnfua Dawide nwoŋ wo,
ma fānga wāã u kē.

⁷⁰ Yīnfua Yāhā bii ke kaplāŋ tōrfayōm ta
pe n bii loo nde cāã yar yaha faale wo ma
yee,

⁷¹ Yāhā ga ba dye wo kue ye.

Ke u Syayahafua nō wāã wo ye,
u n wo sya yaha wo napī- koho wo,
tesē mpāy ne wo wī fūhū pe ye.

⁷² Ke bii wo wāle pye ma yee,
koo ga ba ke laantār yar pe na,
koo saa faha yāã ke naambiyār na ye.

⁷³ Ke sē bii yē ter la
wo faale wādyaha Brama ye koo syi?

⁷⁴ Ke ga ba wo sya yaha wo napī- fānga koho
wo,
wo n waha naa ke laam wūhū pye,
ntāncer saa pye nantāŋ ye.

⁷⁵ Loo na, wo ga nii Yāhā nawee-
wo ga maha naa n sroŋ ke yaha ye yalebye.

⁷⁶ Ta dya, mboo na, pe ga ba naa ma yee

Yāhāngbāŋ kaplāŋ tōrfua.
 Maa ba cāã yi Yīŋfua yahasee ye,
 ma u kānde gbihi yaha u kē.
 77 Taa u nawee- yar, u n pai pe sya yaha,
 u pe kapee- laha kãã pe yīŋ na.
 78 Ye sē yãã,
 Yāhā n traha ke ke laantār yar wo na,
 koo syi kē ke ga ba ta ke cāã- n pa wo ye,
 mii yainsatāhā wāŋ syi dyaŋ.
 79 Loo na, mpāy pe nii wam wo Yāhā kue ye,
 tesē mpāy ne pe gbā fya,
 poo cāã- ga pa pe ye.
 Ke syi, wo bye n waha naa n yār
 Yāhā yrīŋ kānde wo.»

80 U kicar nii n le, u yīntaha nii n too. Tuu
 ba nii naanfuẽ, u n ga kuee dragba gaa laam wo
 yatata. Per gaa, u n cã ba u ya yi Yīisre kur n u
 yãã.

2

Yesu wāsee Betelemu wo (Mat 1.18-25)

¹ Koo kai- wāpyeŋ cāã na, Woguse tuu pye
 kāntre fāngafa bye yīŋfua. U bii yir ma yee,
 a pe kāntre nawee- ter bye myar yrūhū. ² Too
 nayrūhū nde ne te pye nayrūhū cir. Koo cāã na,
 Cirimusu tuu pye Syire kui fāngafua. ³ Nawee-
 bye naa n gaha, maa naa pe myar yrūhū pe wāle
 kle na.

⁴ U Yosefe -sē pye klo lii wo pe n yee Nasarēte,
 Galele kántraha na. Tuu -sē pye faale yīŋfua
 Dawide kur waa, u n yir le klo wo, ma ka
 Betelemu wo Yude kántraha laam wo. U nwoŋ

wādyaha Dawide kusey ba kē. ⁵ U n ka, woo tesē Maari ne wii tuu ga nii u cōō, pe n ga yrūhū. Maari pye lai ne. ⁶ Pe pye ke Betelemu laam wo, Maari seeper n ba nō. ⁷ U n ke syihi cir nge see, naa ricar. U n u kicar maha tā kompua fai ne, ma u sây ta mbaa didi katar̄ wo. Draha sē ba yāã pe ye nampay syāsaha fla wo ye. Pe n gblihi laa, ma ga dye nii yraha sâysaha fla wo.

⁸ Le klo kânkây na mbanaha mpây pye, pe naa n kuee nyē wo yîmper wo ma naa pe mbaa sēŋ. ⁹ Yâhâyîŋ tēnlēhe waa n fe gbe yi pe na, Yâhâ nayōr cāã- n yēhe pe telai wo. Pe n fya nii. ¹⁰ U yâhâyîŋ tēnlēhe n pe pye ma yee: «Ye ma n fya ye, kapâyî laa ne tē ga tōr ye ye, lii le ga ba nuhungbân yigi ye kântraha nawee- bye kē. ¹¹ Yîmper nge laam wo, ye wādyaha Dawide klo nde laam wo, ye Syayahafua ma tuu see, Syayahafua wii u ma u Yâhâ Yîndefua. ¹² Ta n ye yar laa ne, lii le ga ta ye n waha ga u yāŋ cā: Ye ma ga pēyâhâ gii yāã pe maha tā kompua fai ne, ma ke sây ta mbaa didi katar̄ wo, yaa cā koo kē.»

¹³ Loo yalebya wo, yâhâyîŋ tēnlēhe mpây n maha fe gbe yi pe na, ma ba yer u yâhâyîŋ tēnlēhe nen nwo tây, ma nii Yâhâ sey ma yee:

¹⁴ «Miingbāŋ, Yâhâ wāŋ kē
ke ne yâhâyîŋ na.

Ke ke yrîŋ wāã kântrahafa kē,
poo mpây wîi le n tây ke ye.»

¹⁵ Pe yâhâyîŋ tēnlēhe pe dur ter yâhâyîŋ na, pe mbanaha n pe ya pye ma yee: «Ye tyii wo n yir ga ke Betelemu laam wo; Yâhâ ke wo yar lii ne, wo ga le yāã wo yînde ne.» ¹⁶ Pe loo pāã wa,

pe n yir farfar, maa dye ma Maari yãã Yosefe ne, tesẽ le pëyãle ne pe kompua fai maha tã le na, ma le sãy le yaha mbaa didi katan wo. ¹⁷ Pe le pëyãle yãã pe yĩnde ne, pe n too ke kai- na ma nii n tõi; kai- nkãy u yãhãyĩn tẽnlehe ba yar pe na le pëyãle wĩ na. ¹⁸ Nawee- mpãy pe naa ke luhu, ke n pe laam wo. ¹⁹ Maari n -sẽ ke bye le yaha u ya laam wo, ma nii ke wũu u ya ya. ²⁰ Pe mbanaha pe ba le pëyãle yãã wa, pe n dur ma pe nakoho kãnde sya. U yãhãyĩn tẽnlehe tuu ba ke kai- tõi pe ye mii, pe n ga ke yãã koo syi. Pe n nii Yãhã miingbãñ gboho ke kai- wĩ na.

²¹ U kicar wãsee plii kuatãã wuhu na, pe n u kũũ, ma u myaha taha Yesu. Koo myaha kẽ u yãhãyĩn tẽnlehe u ba yar yaha, u nahafua n cã u lai gbe.

Yesu wãyar Yãhã kangbãñ wo

²² Per gii Maari wãsee wor yai te yee kãã, mii le yar mii kãnde* lii wo Yãhã bii le le soho Musa koho wo faale wo, Yosefe tesẽ Maari ne, pe n u kicar gbe ba Yurusalem kungbãy wo, ma ga u yar Yãhã na ke kangbãñ wo. ²³ Le ma le yrũhũ ta Yãhã sabangbãñ wo ma yee: «Naa kicar wii ma cãã see u nahafua na, woo ter ga nii Yĩnfua Yãhã wũũ.» ²⁴ Diñ gii u faale wãdyaha Musa bii yar yaha Yãhã kãnde wo, Yosefe ye n ke yi. Koo diñ nge n yi kate syãm mpãy ter ne, laa na nasar katepir syãm.

* **2:22** 2.22 Faale wãdyaha Musa bii Yãhã kãnde laa yar yaha ma yee, cõõ ma kicar see, u wãsee plii gbeesĩ pe yai pe ba u cõõ wor yee kãã u na, u n nii gbegbe.

Syimu tesē Ana ne, pe u Syayahafua yāā Yāhā kangbāŋ wo

²⁵ Le Yurusalem klo wo, naa waa pye pe naa n yee Syimu. U ba sron, ma naa Yāhā kānde yār. U naa u Syayahafua wāpaŋ yehe, Syayahafua wii ruu n pai Yiisrefa yi kãã pe fen wo. Yāhā Yrã Fānga pye u ne, ²⁶ ma ba u yar ma yee u saa ku mii u sē u Syayahafua yāā ye, u Crise wii u ma Yāhā Yīndefua. ²⁷ Per gii Yesu seefa pe ba u gbe ga, pe n gaha u yar Yāhā na mii Yāhā kānde le yar mii, Yāhā Yrã Fānga n Syimu gbe ga Yāhā kangbāŋ wo, pe fla na. ²⁸ Syimu n u kicar gbe yigi klue wo, ma syaha wāā Yāhā kē ma yee:

²⁹ «Yīŋfua Yāhā, taa yē ter ra ye lii ne,
le nii cīnde.

Yagaa, maa waha tyii ra na ra n ku laanyīn ne,
ndoo wii tē ma ma koho wo.

³⁰ Ma nwo, taa ra ta
ra n u Syayahafua yāā yīnde ne.

³¹ U Syayahafua wii taa gbihi,
u n ga ter kãntrahafa bye yahasee ye,
pe wāsyayaha yīmbui ne.

³² Syayahafua nwo sē na tuu ga ba ta,
kãntrahafa bye n ma cã,
u maha ta, Yiisrefa myaha n gboho,
Yiisrefa mpāy pe ma ma koho wo?»

³³ Syimu tuu naa kai- nkāy pãā Yesu wīī na, koo ngīī n Yesu tuhufua laam wo tesē u nahafua ne.

³⁴ Syimu n Yāhā nar pe kē, ke kaa taha pe na. Loo kur ye, u n Yesu nahafua Maari pye ma yee: «Yāhā kē ke kicar nwo yāŋ yi, u ba ta, nabuar mpāy n too Yiisre kãntraha na, nabuar mpāy n kuā yir. U ga ba Yāhā wūhū pye naa n yar nawee-

na. Pe nawee- -sẽ ga ba u sye. ³⁵ U ga ba ta, nabuar laam wũhũ nkãy pe ga yigi, ke n yi yaha gbaa na. Ma -sẽ yee mboo na ƆƆ, kayaan ga ba too ma na, le n naa ma yaa mii sãn dyaŋ pe ma waa.»

³⁶⁻³⁷ ƆƆ waa pye Yãhã kaplãŋ tǒrfua, pe naa n yee Ana. U pye Yaser nwonfua, Fayer pueesya ba kē u ne. U ba sroŋ ɛ, u ba dye- gbeeresyar yãã wĩhĩ resyar ne. U cabir laam wo, u ba puai yãã, pe n dye- kuasĩ pye pe ya ne, u puai n ku u yaha. U n kuee calangusya u kuãŋ ne. U sē naa n Ɔer Yãhã kangbãŋ na ye, ma naa tēn tē Yãhã kē ke yai ke yĩmper. Kaa na u ga yai plaŋ, ngaa saa le yē wo ye, u naa Yãhã nar. ³⁸ Yaliile Syimu tuu ba naa koo kaplãŋ ngĩ pãã Yesu wĩ na, Ana n ba dye Yesu seefa fla na, ma naa Yãhã sey. Loo kur ye, u n nii u kicar wĩ pãã nawee- mpãy ye pe naa Yurusalem wãsyayaha wĩ ke.

³⁹ Yesu seefa pe ba Yãhã kai- bye pye kua wa, pe n dur ter Yesu ne Galele kãntraha klo laa wo pe n yee Nasarete. Pe niisaha ba kē. ⁴⁰ U kicar nii n ɛ, u yĩntaha nii n too. Wãle kacãn pye u ye, u wĩ naa n tãŋ Yãhã ye.

Yesu Yãhã kangbãŋ wo u kicar cãã na

⁴¹ Dye- bye Yesu seefa naa n gaha Yurusalem wo, syayaha gbar na. ⁴² Yesu tuu ba dye- sēnsye syãŋ yãã dye lii, pe n ka u ne too gbar nde na, mii Yiifee- kãnde le yar mii. ⁴³ Te gbar te ba kua wa, nawee- bye n dur ma n ter pe kui wo. Yesu n wlãhã kuee Yurusalem wo, u seefa sē le cã ye, ma ter u yaha. ⁴⁴ Pe naa le ga ma yee, a ter u ma pe yrãhãŋwari ne. Pe n sya yãr per

wihi, ma cã yir u wãtay na pe nampyen- laam wo, tesẽ pe naambiyãm ne. ⁴⁵ Pe sã u yãã ye, pe n gblihi laa, ma dur ma u tay n gaha, ma sya ga dye ke Yurusalem laam wo. ⁴⁶ Pe n u tay plii tãã ke Yurusalem laam wo, ma cã ga u yãã Yãhã kangbãŋ laam wo. U pye Yiifee- yahaseefa telai wo, tuu dye nii, ma nii n luhu pe ye, ma pe yey kai- ne. ⁴⁷ Yesu ba kai- busãã cã, ma maha pe yahaseefa yẽ wãã naa n sya kacãn ne. Nde n yẽ gbãã mpãy na pe pye ke fla na.

⁴⁸ U seefa pe u yãã, le n pe sron fe gbe. U nahafua n u pye ma yee: «Ta dya, lii raa pye wo na ke dyan? Ma sã yãã, ma wo ta wo n fya, ma nii ma tay teebehe bye wo, wo syãm ma tuhufua ne.» ⁴⁹ U n pe yẽ wãã sya ma yee: «Nwa ta ye n ga ra tay teelaa wo? Ye sã cã la, n yai n nii ta Tuhufua Yãhã kangbãŋ wo?» ⁵⁰ U seefa sã -sẽ u kaplãŋ yĩntaha war ye.

⁵¹ Yesu n yir, pe n wãã kũn ter Nasarete wo. U naa n luhu pe ye. Koo kai- ngĩ pye ter, u nahafua Maari n ke bye le yaha u ya laam wo.

⁵² Yesu nii n le, kaa nii n taha u kadye na, tesẽ u laantor ne. U wĩ naa n tãy Yãhã ye ma suhu nawee- ne.

3

Nsãn nawee- tããfua kayar

(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Nsãn 1.19-28)

¹ Dye lii kãntre fãngafa bye yĩnfua Tyibere fãnga wãma- ke ba no dye- sãnsye bua na, koo cãã kã fãngafua Põsyi Pilati u pye Yude kãntraha kur bye yĩn na. Yerote u pye Galele kui yahaseefua, u nampyesey Filipe pye Lityire kui

yahaseefua ma suhu Trakūhū kui ne. Lesāhā u -
sē pye Labyile kui yahaseefua. ² Yana tesē Kayifu
ne, poo pe pye Yāhā yūndefa yīnfa.

Loo dʸe Dyakaridya dya Nsān tuu pye drawaha
fla wo, ma Yāhā yē kapān luhu. ³ Loo na, u n yir
ma Yurdane lafeŋ tūntūn kui tay n klaha, ma nii
le gble nawee- ye ma yee: «-Ye le sya ye cā ye
kapee- wāpyeŋ sē yō ye, -ye ke miy yaha! -Tee pa,
ta n ba ye tāā yi loho wo. Yāhā -sē ga ye kapee-
laha kāā ye yīŋ na.» ⁴ Faale Yāhā kaplāŋ tōrfua
Yisa, tuu bii lii cāā yrūhū ta Yāhā sabangbāŋ wo
Nsān wīī na, loo ne le nii n pye loo yale wo. Loo
ne nde:

«Naa waa yīmbui ne le n yir

drawaha fla wo ma yee:

-Ye Yīnfua Yāhā wāpaŋ kānde gbihi yaha ke kē,
-ye ke kāmbēhē ta ke n sroŋ yō!

⁵ Teelii fla ma pye nfaha, ke fla ke yīī.

Yāygbāy ma suhu te wāsyīmbir ne,
te bye te traha kāā.

Kāmbēhē nkāy ke kuāy klaha, ke bye ke sroŋ.

Kāmbēhē nkāy ke pee, ke bye ke gbihi,
ke nii diidii.

⁶ Yāhā ke lii pye ma ga wo sya yaha,
kāntrahafa bye ga ba le yāā pe yīnde ne.»

Nsān lii tōr naa n yar nawee- na

⁷ Nabuar naa n gaha Nsān ye wātāā yīmbui ne.
U naa pe pye ma yee: «Nwoho terfa mii! Yoo ye
yar ma yee tee ga waha wloho yi kāā te Yāhā
kasāhā laam wo, tii te n pai? ⁸ -Ye naa kayūhū
pye mii katyiyūhū dyaŋ ke piyōm sa. Loo na, le
ga cā tee yi kāā kapee- wāpyeŋ kānde wo, ma

kayũhũ wãpyeŋ kãnde gbe. Ye tee le ga ye laam wo, a ye ma wo faale wãdyaha Brama kur, loo nde wĩ na, Yãhã ga ta ye n wlohoyisaha yãã. Ye sê yãã, Yãhã ga waha ntẽmbar nde ta te n wã klaha nii naweeyõm, pe n ye draha gbe, pe nii Brama kur. ⁹ Ta n ye yar: Mbaapuai gbihi cai ta nii wa, ma ga katyir cãär te nnen fla na. Katyigi gii ma yee ke sê sa yõ ye, ke ga gbã cër le naa wo.»

¹⁰ Pe nabuar n u yey ma yee: «Wo yai wo naa n pye mii wo nii naweeyõm?» ¹¹ Nsãn n pe yẽ wãã sya ma yee: «Nayrɛ sĩĩ ma pye wii ye, u neŋ wãã waa kẽ, wii ruu wee kaa ne ye. Digi ma yãã mboo wii ye, ke la fããfa ne.» ¹² Kufar wããfa mpãy n pa Nsãn fla na tããsaha wo, ma ba u yey ma yee: «Yĩŋfua, wii yai wo naa n pye mii?» ¹³ U n pe yẽ wãã sya ma yee: «Yẽ gii pe tõr yar ye na, ye ma syi ye kufar wale sya le n ta naa n ter koo yaha ye!»

¹⁴ Seraasyi mpãy n pa pe ya ndoŋ, ma ba u Nsãn yey loo nen ya ne ma yee: «Ah wii, wo yai wo naa n pye mii?» U n pe yẽ wãã sya ma yee: «Ye ma syi ye naa wale sya fãnga na nawee- ye ye! Ye ma syi ye maha kawar fua naa n taha nawee- na ye naa war sya pe ye ye. Ye yĩŋfa pe ye dãã war mpãy ne, -ye naa n kuee poo ya ne!»

¹⁵ Nawee- mpãy pe pye ke fla na, ma naa u Yãhã Yĩndefua wãpaŋ yehe, pe naa le ga ma naa n yee, a laa na Nsãn kẽ u ne. ¹⁶ Loo na, Nsãn n pe byɛ pye ma yee: «Ndoo, n ye tãã n yi loho wo. Waa ter -sẽ ma tuu n pai, woo cër yaha ra kẽ mahamaha. Ta syi gɛ sê yai u ntãn sale wãfer ne u trɛ na ye. Woo ga ba naa ye tãã Yãhã Yrã

Fānga ne, tesē naa ne. ¹⁷ U ma mii nawee dyaŋ tuu ma sēncrihi ne u koho wo. U ga sēmuhu fua yi pua wo. Loo kur ye, u ga u pua le mploho wo, tuu naa le te sēmuhu na, naa gii wāfege yāā wee ke na ye.»

¹⁸ Nsān maha ba naa kai- busāā yar nawee-na, ma naa le Yāhā kapāyī tōr pe ye. ¹⁹ U n ba yāā Galele kui yahaseefua Yerōte tuu yir, ma u ya lefuasey cōo Yerōtyade tyīn sya u ye ma u ta u cōo, u n le kuān u ne, ma suhu kai- nkāy bye ne tuu tee naa n pye.

²⁰ U Yerōte sē luhu u ye ye, u ga cā lii pye le taha kapee, ma ta pe n u Nsān yigi le nwompihi wo.

Yesu u tēn koho yigi

(Mat 1.1-17; 3.13-17; Mar 1.9-11)

²¹ Nawee- mpāy pe ba pa Nsān fla na tāāsaha wo, Yesu pye pe laam wo. Nsān n Yesu tāā u ya ndoŋ. Loo kur ye, Yesu tuu naa n pāā Yāhā ne, yāhāyīŋ n fe yār, ²² Yāhā Yrā Fānga n tege ba Yesu na. Le n le ya klaha mii kānsyā waa ter dyaŋ. Yīmbui laa ter n yir yāhāyīŋ kue ye ma yee: «Ta Dya kē ma ne, ma ntāŋ dye gboho ra tāy, ma ra laam yīn yalebye.»

²³ Yesu tuu ba dye- gbey sēnsye syi kua, tuu see ba lii wāpyeŋ myaha ne, u n le wāpyeŋ koho yigi.

Nawee- ye Yesu pye Yosēfe dya.

Yosēfe -sē pye Yeli dya.

²⁴ Yeli pye Matar dya,

Matar -sē pye Lewi dya,

Lewi -sē pye Melsyi dya,

Melsyi -sē pye Yanay dya,

Yanay -sē pye Yosefe dya,
25 Yosefe -sē pye Matetya dya,
Matetya -sē pye Amose dya,
Amose -sē pye Namuhu dya,
Namuhu -sē pye Yesele dya,
Yesele -sē pye Nagaa dya,
Nagaa -sē pye Mataha dya,
Mataha -sē pye Matetya dya,
26 Matetya -sē pye Semii dya,
Semii -sē pye Yosenge dya,
Yosenge -sē pye Yoda dya,
27 Yoda -sē pye Yɔnaa dya,
Yɔnaa -sē pye Yarsa dya,
Yarsa -sē pye Dyɛrbaha dya,
Dyɛrbaha -sē pye Syalatye dya,
Syalatye -sē pye Naari dya,
28 Naari -sē pye Marki dya,
Marki -sē pye Yaadii dya,
Yaadii -sē pye Kuasāhā dya,
Kuasāhā -sē pye Lemada dya,
Lemada -sē pye Yɛr dya,
29 Yɛr -sē pye Yosya dya,
Yosya -sē pye Yelidye dya,
Yelidye -sē pye Yɔɔri dya,
Yɔɔri -sē pye Matar dya,
Matar -sē pye Lewi dya,
Lewi -sē pye Syimō dya,
30 Syimō -sē pye Yuda dya,
Yuda -sē pye Yosefe dya,
Yosefe -sē pye Yɔnaha dya,
Yɔnaha -sē pye Yelaake dya,
Yelaake -sē pye Melaa dya,
31 Melaa -sē pye Menaa dya,

Mena -sē pye Matataa dya,
 Matataa -sē pye Natã dya,
 Natã -sē pye Dawide dya,
 Dawide -sē pye Yisay dya,
³² Yisay -sē pye Yobede dya,
 Yobede -sē pye Buase dya,
 Buase -sē pye Sala dya,
 Sala -sē pye Naasũhũ dya,
 Naasũhũ -sē pye Aminada dya,
³³ Aminada -sē pye Adamen dya,
 Adamen -sē pye Yarne dya,
 Yarne -sē pye Yesrũhũ dya,
 Yesrũhũ -sē pye Parase dya,
 Parase -sē pye Yuda dya,
³⁴ Yuda -sē pye Dyakuba dya,
 Dyakuba -sē pye Yisyake dya,
 Yisyake -sē pye Brama dya,
 Brama -sē pye Tyera dya,
 Tyera -sē pye Nasyoo dya,
³⁵ Nasyoo -sē pye Seru dya,
 Seru -sē pye Yarwuhu dya,
 Yarwuhu -sē pye Pege dya,
 Pege -sē pye Yeb̄er dya,
 Yeb̄er -sē pye Sala dya,
 Sala -sē pye Kanaa dya,
³⁶ Kanaa -sē pye Yarpasye dya,
 Yarpasye -sē pye Syam dya,
 Syam -sē pye Nuw̄e dya,
 Nuw̄e -sē pye Lemeke dya,
 Lemeke -sē pye Matesyela dya,
³⁷ Matesyela -sē pye Yenake dya,
 Yenake -sē pye Yaare dya,
 Yaare -sē pye Malele dya,

Malɛɛ -sē pye Kena dya,
 Kena -sē pye Yenose dya,
³⁸ Yenose -sē pye Sete dya,
 Sete -sē pye Dama dya.
 U Dama kadye -sē pye Yāhā dya.

4

*Setane Yesu tyīn ga yāŋ kapee- wāpyeŋ kue ye
 (Mat 4.1-11; Mar 1.12-13)*

¹ Yesu wātāāyi kur ye, Yāhā Yrā Fānga n u yīi, ma u ta u n yir ke Yurdane lafeŋ wo, ma ka dragba wo. ² U n ga kuee ke dragba wo plii gbeesīi. Sāndāpee yīŋfua Setane n nii u tyīn ga n yāŋ kapee- wāpyeŋ kue ye.

Too plii gbeesīi nsoho wo, Yesu sē ngaa di ye. Loo kur ye, fāā n u yigi.

³ U sāndāpee yīŋfua n u pye ma yee: «Ma'a pye Yāhā Dya cīinde, ntēmlaha nge wā klaha digi.» ⁴ Yesu n u yē sya ma u pye ma yee: «Le ma le yrūhū ta Yāhā sabangbāŋ laam wo ma yee: <Nawee saa waha poho digi ya ne ye.> »

⁵ Loo na, u sāndāpee yīŋfua n Yesu yigi ga ncaha ye, ma kāntraha kui bye yar tāŋ u na, teele nen ya. U n dur ma u pye ma yee: ⁶ «Kāntraha nge bye fānga, tesē te nangbān ne, n ga waha te wāā ma kē. Too nde bye le soho ra koho wo, te ma ta wān. Wii wīi ma tāy ra ye, n ga waha te wāā ufua kē. ⁷ Ma'a kānklūy gbāā ra yahasee ye ma ra gboho, n ga te bye wāā ma kē.» ⁸ Yesu n u yē wāā sya ma yee: «Le ma le yrūhū ta Yāhā sabangbāŋ wo ma yee: <Naa Yāhā ya gboho, koo

ya ke ma Yīnfua, -taa mii le soho koo ya koho wo!> »

⁹ Loo na, u sândāpee yīnfua n ka u ne Yurusalem wo, maa u ta u n dugu nii Yāhā kangbāñ yāāsyi na. U n dur ma u pye ma yee: «Ma'a pye Yāhā Dya cīinde, yir nwo ma kur ye tege kântraha na. ¹⁰ Ma sē yāā, le yrūhū ta Yāhā sabangbāñ wo ma yee:

<Yāhā ga ba ke yāhāyīñ tēnlehe ye nō wāā,
pe n ba naa n sēñ ma na.

¹¹ Pe ga ba ma yigi pe klue wo,
ma saa mii kor ntēmlaha na ye.>

Loo ne ta n yee, ma kur ye tege kântraha na!»

¹² Yesu n maha u yē wāā sya ma yee: «Ta n ma yar, le ma le yrūhū ta Yāhā sabangbāñ wo ma yee: <Yāhā ke ma ma Yīnfua, ma'a syi ma ke tăn yāñ ye.> »

¹³ Setane tuu u kacān bye ta ma Yesu tyīn ga yāñ kapee- wāpyeñ kue ye, u n dur ter ma u wātyīnyāñ ta yaha per gaa na.

*Yesu u tēn koho fe yigi Galele kântraha na
(Mat 4.12-17; Mar 1.14-15)*

¹⁴ Loo kur ye, Yesu n dur ter Galele kântraha wo. U ba yī Yāhā Yrā Fānga ne. Pe n nii u wīl pāā ke kue kântraha kur bye wo. ¹⁵ U ba naa nawee- klaha Yiiffee- yawāhā nwey laam wo. Nawee- bye naa u sey.

*Nasarētefa Yesu wīl sye
(Mat 13.53-58; Mar 6.1-6)*

¹⁶ Yesu n ka Nasarēte wo. U u kicar cāā pye ke fla na. Teebehe bye wo kani per na, Yesu sē ke naa n laa Yiiffee- yawāhā nwoñ wo ye. Koo

per ke ba nɔ, u n dye Yiifee- yawāhā nwoŋ wo ke Nasarete wo. U n yir yer, ma yee woo ga Yāhā kaplāŋ nkāy kal nawee- ye. ¹⁷ Pe n saba waa gbe wāā u kē, saba wii faale Yāhā kaplāŋ tǒrfua Yisa bii yrūhū ta. U n u saba yār, ma draha gaa kal nawee- ye, draha gii ke yrūhū ta ma yee:

¹⁸ «Yāhā Yrā Fānga ma ra yīŋ na,

Yīnfua Yāhā ra yāŋ yi

ma yee n naa koo kapāyī yar fenfa na.

¹⁹ Ke ra nɔ wāā n ba yāmpa ta

pe n wlohoyisaha yāā,

ma suhu fūū- ne, pe n naa n yāŋ gbegbe,

tesē mpāy ne pe fen sya

ma yee tē ba poofa yi kāā napee- koho wo.

Yāhā maha ra nɔ wāā

n ba nawee- yar yaha dye lii ne

ke ga ba ke laantār yar pe na.»

²⁰ Loo na, Yesu n u Yāhā sabangbāŋ tā tā, ma u wāā kaha sēnfua kē, ma dur tege nii maa nawee-klaha. Nawee- mpāy bye pe pye ke nwoŋ laam wo, pe n yīnde gbāā u na ma nii u yāŋ. ²¹ Yesu n -sē gbe ma nii pe yar ma yee: «Kai- ngī tē kal ye ye ke Yāhā sabangbāŋ wo ye n luhu, koo kē tee n yāā nanga, ke yagaa nge na.» ²² Yesu tuu naa kapāyūhū nkāy pāā, ke ba yē gbāā pe na. Pe n nii le klāŋ n pāā ma yee, a Yosefe dya woo syi ya la u n pāā ke syi?

²³ Yesu n pe pye ma yee: «N cā, yaa plāhā nge pāā wāā ra kē: Tyinfua cāā mii jaa mii ya. Yaa maha waha ra pye ye yee: Kai- nkāy bye taa pye Kapornu wo, wo ke luhu. Maha koo syi pye ma kusey wo nwo wo.» ²⁴ U n maha yee: «Ta n le pāā ye ye cīinde: Yāhā kaplāŋ tǒrfua klofa sē

u wũhũ sya cĩnde ye. ²⁵ -Ye Yeli cãã kai- wũũ yãŋ, cãã gii cãã sesaha dyε- tãã pye gblihi ne, ke sē too ye. Fãã n bii dye taha nawee- byε na. ²⁶ Koo cãã kē Yãhã ke bii Yeli nɔ wãã calangusya waa fla na Sarete wo, Syidõ kãntraha na. Le -sē nde calangusyam pye busãã Yeli klo wo Yiisrefa kãntraha na. Nwa ta Yeli sē ka poo nen waa fla na ye? ²⁷ Yelisyε bya cãã na, gber- pye busãã Yiisrefa kãntraha na. Nwa ta poo nen waa ge sē waha jaa ye? Namaha woo n jaa, woo wii u pye kulaafua, Syirefa naa waa.»

²⁸ Mpãy byε pe pye ke yawãhã nwoŋ laam wo, pe Yesu kaplãŋ ngĩ luhu ga n kua na, ncafũhũ n pe yigi ma sya nafããn taha pe na. ²⁹ Pe n tyĩn yir, ma u yigi ga le klo kãnkãy na. Le klo pye yãnjruhu gaa yĩŋ na. Pe n ka u ne ke ncha ye, ma yee poo ga u miy tege wãã tãã ye kãntraha na. ³⁰ Le n ga pe yia, Yesu n wloho yi pe laam wo ma ter.

Sãndũpee wãkartege dya waa yĩŋ na kani per wo

(Mar 1.21-28)

³¹ Loo kur ye, Yesu n tege ga Galele kãntraha klo laa wo pe n yee Kapornu. U naa nawee- klaha kani per gaa na Yiifee- yawãhã nwoŋ wo. ³² U kaklaha ter ba nawee- fe gbe, ma maha pe laam wo. U ba kai- byε cã ma naa nawee- klaha te ne.

³³ Ke yawãhã nwoŋ wo, dya waa pye sãndũpee ne u yĩŋ na. U n nii n tē fãnga ne ma yee: ³⁴ «Eh, Nasaretefa Yesu, maa nwa pye wo na? Ma pa la ma n pai wo wĩ klaha-? N cã wii kē ma ne: Mboo kē wii ne u ma Yãhã wũũ.»

³⁵ Yesu n sã waha u sãndũpee na, ma u pye ma yee: «Yaha le, -taa tege kãã dya nwo yĩŋ na!» U sãndũpee n u dya cãâr nawee- bye yĩnde na ma tege kãã u yĩŋ na, u sê -sê laa wãpee pye u na ye.

³⁶ Le n pe bye fe gbe ga far ter, pe n sya nii pe ya yey ma yee: «U kaplãŋ pye mii ma n yia sãndãpee na? Dya nwo n sã sãndãpee ge na fãnga ne, pe n nii n luhu u ye, ma tege n kãã nawee- yĩŋ na.»

³⁷ Yesu myaha n yi koo kãntraha fla kur bye wo.

Yesu yanfa buar jaa

(Mat 8.14-17; Mar 1.29-34)

³⁸ Loo kur ye, Yesu n yir ke yawãhã nwoŋ wo, ma ka dya waa kaha wo, u myaha Syimu. U Syimu cɔɔ nahafua kadye ba kã war. Pe n Yesu nar u u jaa. ³⁹ U n kuɛ tege u yĩŋ na ma sã te yan na. Ke kadye n u miy yaha, u n ta ter yir ma nii pe nampay yi.

⁴⁰ Yainkɔŋ wo, yainde le ba dye ter wa, nawee-mpãy pe pye yanfa ne pe klɛ wo, pe n poo yanfa ter bye gbe ba Yesu fla na. U n klue taha pe nanem bye na ma pe jaa.

⁴¹ Sãndãpee pye yanfa mpãy yĩŋ na, pe n nii tege n kãã pe yĩŋ na kule ne. Pe naa n kui ma naa n yee: «Yãhã Dya kē ma ne!» Pe ba cã Yãhã Yĩndefua Crise kē u ne, koo kē. Yesu naa n sã pe na, u sē naa n sya pe n naa u wĩĩ pãã ye.

Yesu Yãhã kapãyĩĩ pãã Yude wo

(Mar 1.35-39)

⁴² Koo yĩŋsyii, Yesu n yi le klo wo, ma ka dragba gaa laam wo. Nabuar raa n yir ma nii

u tay. Pe ga u yãã, pe n yee poo ga u yigi ta pe ya ne, u ma syi u ter poo yaha ye ye.

⁴³ Yesu n pe pye ma yee: «N yai n le Yãhã Yai kapãyĩ tõr yar kãnkãy kuifa bye na. Yãhã ra nõ wãã loo na.» ⁴⁴ U n nii le kapãyĩ wũhũ tõr Yiifee-kui yawãhã nwey wo.

5

*Yesu u kãnyãrwai cir ye yãñ yi
(Mat 4.18-22; Mar 1.16-20)*

¹ Per gaa, Yesu pye u ba yer Genesare langbãñ tãy. Nawee- ba wo tã u na ma naa Yãhã kaplãñ luhu. ² U n salangbãy raa yãã ke langben na, wãy sũ. Pe fuayigifa ba tege kãã te wo, ma naa pe joo- yee. ³ Yesu n dugu dye salañ neñ gaa laam wo, ke pye Syimu wãñ. Yesu n Syimu ta u n faa ke salangbãñ fã dur yi kãã ke langben na. Yesu n tege nii ke salangbãñ wo, ma nii pe nawee- klaha.

⁴ Tuu ba pe nawee- klaha wa, u n Syimu pye ma yee: «Teelii fla ke n cuhu, -ye ka ke salangbãñ ne ke fla na, ye ga ye joo- miy le!» ⁵ Syimu n u yẽ sya ma yee: «Yĩñfua, wo tẽn tẽ yĩmper wihi, wo sẽ ngaa ge yãã yigi ye. Le nii mboo kapãn, n le sya n ga pe joo- miy le yãñ.» ⁶ U n ta pe n pe miy le, fua- n gbe pe laam wo, dege. Pe joo- namihi n sya n traha ke naa n cer. ⁷ Loo na, pe n klue yãhã wãã pe nampyeñ- mii ye ke salangbãñ neñ ngaa wo, pe ba koho le pe ye. Pe n pa, pe n ba te salangbãy sũ yĩ pe fua- ne, te n sya nii n ke te ne dye ter loho laam wo.

⁸ Syimu Pyar tuu nde yãã, u n ga kãnklũy gbãã Yesu yaha ye, ma u pye ma yee: «Yĩñfua,

kapeepyefua kē ra ne, ma 'a syi kuee naa n crã ra na ye!» ⁹ Syimu ba fya yigi nii, tesē mpāy bye ne pe pye ke fla na. Pe fua- ba gboho ga far ter, le n sya pe laam wo. ¹⁰ Syake pye Nsān ne, Sewede pii ba me. Syimu tēntēwai mpāy ba me pe ne. Pe ba fya pe ya ndoŋ. Yesu n Syimu pye ma yee: «Ma 'a syi ma fya ye! Taa naa fua- le joo wo mii, yagaa, nawee- me taa ga naa n le kãnfuē wo ke syi.» ¹¹ Loo na, pe bye n ka te salangbāy ne ngbāŋ na, ma pe wān kur bye ta yaha, ma taha Yesu na pe kuāŋ ne.

Yesu gber waa jaa
(*Mat 8.1-4; Mar 1.40-45*)

¹² Yesu pye klo laa wo, gber waa n pa u fla na, te yāhā ba u kadye bye gbe tā. Tuu Yesu yāā, u n ga kãnkľüy gbāā u yahasee ye, ma u nar ma yee: «Yĩnfua, le ma tãy ma ye, ma ga waha ta ra n jaa, n nii gbegbe nayõr saha na.» ¹³ Yesu n koho no wāā, ma te u na ma yee: «Āwā le tãy ra ye, jaa ma nii gbegbe nayõr saha na!» Le yalebya wo, ke yāhā n ta ter laha kãā u dya na, u n nii gbegbe nayõr saha na. ¹⁴ Yesu n le pãā waha u ye ma yee: «Ma 'a syi nde pãā waa ye ye! -Taa ka, maa mii yar Yāhā yũndefua na, ma ma wājaa diŋ yi, diŋ gii faale wādyaha Musa tuu tõr yaha mpāy kē pe pye yāhā ne pe kadye na, ma jaa. Ke syi ne nawee- ga waha cã ma jaa.»

¹⁵ Loo nde kur ye, Yesu myaha yi naa n gaha teebehe bye wo. Nabuar n te ya wāā naa n pai u kaplāŋ luhusaha wo, tesē pe ya wājaa saha wo.

¹⁶ Yesu woo -sē naa n ke u naa n nii u ya ya, u

naa n gaha dragba wo, u ga naa u laam wũhũ tǒr Yāhā ye.

*Yesu tǎnkurfua waa jaa
(Mat 9.1-8; Mar 2.1-12)*

¹⁷ Per gaa, Yesu naa nawee- klaha. Pe nawee-laam wo, Yiifee- yahaseefa mpāy pye, pe naa n yee Farisyẽ, tesẽ Yāhā kaiyarfa mpāy ne. Pe ba yi Galɛɛ kui byɛ wo, tesẽ Yudeɛ kui byɛ ne, ma suhu Yurusalem ne. Yĩnfua Yāhā fānga pye Yesu ne, ma u ta u n waha naa yanfa jaa. ¹⁸ Nawee- mpāy n ba pa tǎnkurfua waa ne, pe u gbe u kasāy wāŋ na. Pe naa n ke pe dye u ne Yesu tǎy nwoŋ laam wo, pe ga u ta u yaha ye. ¹⁹ Pe sē waha dye ye, nawee- tee ba nihi tɛr. Pe n gblihi laa, ma dugu ke nwoŋ yĩŋ na maa wihi fer, ma u tǎnkurfua yoŋ tege le wǎã u kasāy wāŋ na pe nawee- telai wo, Yesu yaha ye. ²⁰ Yesu tuu yǎã poo nawee-mii pe u ta pe Yater, u n u yanfua pye ma yee: «Cĩifua, ma kapee- laha kǎã ma yĩŋ na.»

²¹ Pe Yāhā kaiyarfa tesẽ pe Farisyẽ ne, pe n nii le ga pe laam wo ma yee: «Yoo ma u ga waha kapee- laha kǎã nawee yĩŋ na mii Yāhā ya sē kē ye? -Ye naa dya waa syi yǎŋ! U n gbar Yāhā ne cĩinde.» ²² Yesu -sē ba pe laam wũhũ cã. U n pe pye ma yee: «Nwa ta ye n nii kai- ngĩ syi ga ye laam wo? ²³ N ga waha yee: Ma kapee- laha kǎã ma na. N ga maha waha yee: Yir naa n yār! Koo katɛ- syāŋ ngĩ wo, lii loo le cã waha? ²⁴ N yāŋ ye cã Yāhā kǎnde wǎã u Nawee Puee kē kǎntraha nge na, u n ga waha kapee- laha kǎã nawee yĩŋ na.» Yesu n wǎ klaha loo na, ma u tǎnkurfua pye ma yee: «N ma yar, yir, -taa ma kasāy wāŋ gbe,

ma yār naa n gaha ma kaha wo!» ²⁵ U tãnkurfua n ta ter yir nawee- bye yĩnde na, ma u kasāy wāñ gbe, kii tuu ba sāy nii, ma yār n ter ma Yāhā sey n gaha u kaha wo. ²⁶ Le n yē gbāā pe nawee- bye na, pe n sya fya, ma nii Yāhā sey ma yee, a poo laanwo wūhū yāā koo per.

Yesu Lewi yāñ yi

(Mat 9.9-13; Mar 2.13-17)

²⁷ Loo kur ye, Yesu n yi ma kufar wāāfua waa yāā, tuu tege nii kufar wāāsaha wo. Pe naa u yee Lewi. Yesu n u pye ma yee: «Naa n taha ra na!» ²⁸ Lewi n te wān kur bye ta yaha, ma yir, ma nii n taha Yesu na u kuāñ ne.

²⁹ Loo kur ye, Lewi n gbar ta u kaha wo Yesu myaha na u kānyārwai ne, ma ta pe n dir soho. Pe pye pe wāā naa n di kufar wāāfa busāā ne, tesē nawee- mpāy ter ne. ³⁰ Farisyē mpāy pye ke fla na, tesē Yāhā kaiyarfa mpāy ne pe pye yĩmbui nen na pe Farisyē ne. Poo mii pe Yesu yāā, tuu wāā n di nawee- mii ter syi ne, le sē tāy pe ye ye. Pe n Yesu kānyārwai pye ma yee: «Nwa ta ye n nii wāā n di kufar wāāfa ne, ma suhu kāmpee- yārfa mpāy ter ne?» ³¹ Yesu n pe yē wāā sya ma yee: «Yĩnwerfa poo sē me pe tyinfua tay ye, yanfa poo pe u tay. ³² N pa kāmpee- yārfa myaha na, ma n ke pe koho klaha. Mpāy pe pe ya yāñ poo ma kānyī yārfa, n sē pa poo mii myaha na ye.»

Kals saha wāā le kafūhū ne ye

(Mat 9.14-17; Mar 2.18-22)

³³ Loo kur ye, nawee- mpāy n ba Yesu pye ma yee: «Nsān kānyārwai ne pe yē tā digi na, pe

Yāhā nar. Farisyē kǎnyārwai bya loo pye. Ah nwa ta mboo kǎnyārwai -sē n di ma n wɔ?»

³⁴ Yesu n pe yē sya kakuācran ne ma yee: «Ah ye laam wo, cafān yigifa ga waha fān wādi sye la te cafān yigisaha wo, u cafān yigifua yīnde na? Ye cā le syi saha pye ye rɛhɛ! ³⁵ Per gaa -sē ma ke n pai, u cafān yigifua ga ba yigi kǎā pe laam wo. Koo per maa nɔ, pe ga ba cā naa pe yē tā digi na.»

³⁶ Yesu n maha kakuācran nde pǎā pe ye ma yee: «Waa sē nayrefāŋ fai kuāy n cɛr, ma nayredyaha wihi pāhā n tā le ne ye. Ma'a loo pye, ma ke nayrefāŋ cɛr pye klaha-, ke nayrefāŋ faagblaha wāser ga maha ke nayredyaha tyīn jūū taha. ³⁷ Waa sē maha sēmper le srafūhū sakueeler wo ye. Ma'a loo pye, pe sēmper maa yir, te srafūhū sakueeler ga fe, pe sēm n woo tāŋ, te srafūhū sakuee tii maha klaha- taha le na. ³⁸ Koo kē sēmper yai pe le srafūhū sakueefān too laam wo. ³⁹ Wii tuu sēndyaha wɔ wa, u sē maha sēmper kɛ nantāŋ ye. Pe sē n yee la sēndyaha poo n tāy?»

6

Yesu tesē kani per wī ne

(Mat 12.1-14; Mar 2.23-28; 3.1-6)

¹ Kani per gaa na, Yesu dye yi naa n ter tar raa wo, u kǎnyārwai ne. U kǎnyārwai n nii te tar kasan kāy, ma te pii wihi kū n ter. ² Farisyē mpāy pye ke fla na. Pe n u kǎnyārwai yey ma yee: «Wo kǎnde le kai- nkāy yar ke sē yai ke naa n pye kani per wo ye, nwa ta ye n nii le syi laa

pye?» ³ Yesu n pe yě sya ma yee: «Ye le kal yãã Yãhã sabangbãŋ wo, faale yĩŋfua Dawide u bii lii pye, per gii fãã bii war pe na, woo tesẽ u nawee-ne. ⁴ U dye Yãhã nwoŋ laam wo, bur rii te pye te bii kě Yãhã ye, u n te gbe di, ma taa wãã u nawee-kě. Wo kãnde na, Yãhã yũndefa ya sě na pe yai too bur nde ne?» ⁵ Yesu n maha pe pye ma yee: «U Nawee Puee kě u ma kanii per yĩŋ na.»

⁶ Kanii per gaa maha ba nɔ, Yesu n ga dye Yiifee- yawãhã nwoŋ gaa wo, ma nii nawee-klaha. Dya waa pye ke fla na, u kãndigi kohone wãwaage. ⁷ Yãhã kaiyarfa mpãy pye ke fla na, tesẽ Farisyẽ mpãy ne. Pe naa Yesu yãŋ, ncã u ga ba sya u yee, woo ga waa jaa ke kanii per wo laa. U ma le syi pye pe n waha yee, a ter Yesu ma tuu tee n pye. ⁸ Yesu -sě ba pe laam wũhũ cã wa. U n u kãnwaagefua pye ma yee: «Yir ba yer nawee- telai wo.» U dya n yir ga yer ke fla na. ⁹ Loo na, Yesu n pe pye ma yee: «N ga ye yey laa ne: Wo kãnde wo lii wãpyeŋ le yõ? Kayĩ wãpyeŋ yõ kanii per wo laa, kapee wãpyeŋ loo le yõ? Wo nawee yrã sya yaha laa, wo u wĩ pye klaha-?» ¹⁰ Loo na, u n pe bye yãŋ klaha, ma dur ma u kãnwaagefua pye ma yee: «Ma koho dii wãã!» U n le pye, ke koho n dur yõ nii u ye. ¹¹ Mpãy pe pye ke fla na, ncafũhũ n -sě pe yigi, pe n sya nii n pãã pe ya nsoho wo, kapee lii pe ga waha pye Yesu na.

*Yesu kãnyãrwai sěnsye syãm yãŋ yi
(Mat 10.1-4; Mar 3.13-19)*

¹² Per gaa, Yesu n ba dugu ga yãy nsoho wo, ma ga nii n pãã Yãhã ne ke per yĩmper bye wo.

13 Yīŋ ke ba syii wa, u n u kānyārwai yee ba, maa nawee- sēnsye syām yāŋ yi pe laam wo ma poo ta u tēnlēhε. Pe myar nde:

14 Syimu wii Yesu Pyar myaha taha u na, tesē u cīlfua Andere ne, Syake tesē Nsān ne, Filipe tesē Bateremi ne.

15 U n Matεhε yee, tesē Tema ne, Alefε dya Syake ne, tesē Syimu Selote wii ne klokai- wāgbihi n tāy u ye.

16 U n Syake dya Yuda yee, tesē Syikaryote klofa Yuda ne, wii tuu ga ba Yesu yi u napīī- kē.

*Yesu nawee- klaha, ma maha yanfa jaa
(Mat 4.23-25)*

17 Yesu n tege kāā poo mii ne te yāy nsoho wo, ma ba yer trahatrahā fla gaa na. Koo fla na, u kānyārwai mpāy pye, pe ba nihi. Nabuar raa maha pye, te ba yi Yude kui byε wo, tesē Yurusalem ne, ma suhu Tyir ne tesē Syidō ne, langbāŋ yē kui kē. 18 Pe ba pa pe n pai naa u kaplāŋ luhu, u n maha naa pe yanfa jaa. Tuu naa pe jaa, mpāy pye sāndāpee ne pe yīŋ na, u n maha pe sāndāpee kar tege kāā pe yīŋ na. 19 Fāŋga gaa syi naa n yi u na ma naa pe byε jaa. Pe nawee- byε n -sē naa n ke pe tε u na.

*Wāyī tesē wāpee ne
(Mat 5.1-12)*

20 Loo na, Yesu n u kānyārwai yāŋ, ma nii pe yar kai- nkāy ne ma yee:
«Yii mpāy tee mii nawām,

ye wĩ n tã Yãhã ye.
Yãhã Yai ma ye wãŋ.

²¹ Yii mpãy tee mii fããfa yagaa,
ye wĩ n tã Yãhã ye.

Ye ga ba digi yãã,
ke saa pye wãditãŋ wãŋ ye.

Yii mpãy tee mii miiwũnfa yagaa,
ye wĩ n tã Yãhã ye.

Ye ga ba naa nuhu di.

²² Ye wĩ ma pee nawee- ye, pe ma kur waa ye na, pe ma ye tyehε, pe ma ye myar klaha- u Nawee Puee wĩ na, ye wĩ n tã Yãhã ye. ²³ Koo kai- ngĩ maa ye dye per gii, ye naa nuhu di ye sya naa n γοο. Yãhã ga ba kayũhũ wãã ye kē yãhãĩŋ na. Nawee- mpãy pe ga ba kapee- ngĩ pye ye na, poo nawee- mii wãε bii koo syi pye pe faale Yãhã kaplãŋ tãrfa na.

²⁴ Yii mpãy tee -sē mii walefa,
ye wĩ pee Yãhã ye.

Ye ye kayũhũ lay yãã wa.

²⁵ Yii mpãy tee -sē mii diyaiifa yagaa,
ye wĩ pee Yãhã ye.

Ye ga ba nii fãã ne.

Yii mpãy, tee -sē mii nuhudifa yagaa,
ye wĩ pee Yãhã ye.

Ye miiwũn ga ba gboho ter.

²⁶ Nawee- byε ma nii ye miyũhũ yee, ye wĩ pee Yãhã ye. Ye sē yãã, poo nawee- mii wãε bii naa n pye koo syi pe faale kawar Yãhã kaplãŋ tãrfa ne.»

*Ye tyii ye napĩ- wĩ n naa n tã ye ye!
(Mat 5.38-48; 7.12)*

²⁷ Yesu n maha yee: «Ta n le pãã ye ye, yii mpãy ye n luhu ra ye: Ye tyii ye napĩĩ- wĩĩ n naa n tãý ye ye! Ye wĩĩ pee mpãy ye, -ye naa kayũhũ pye pe kē! ²⁸ Mpãy pe yoosēn pãã n wãã ye kē, -ye naa Yãhã nar ke n kaa taha pe na! Mpãy pe ye nuhu, -ye naa wãyĩĩ nar Yãhã ye pe kē! ²⁹ Waa ma ma fey ndicĩĩ nen na, maha ndicĩĩ nen nde gbihi ta u kē. Waa ma ma nayrengbãŋ gbe, tyii u n ke wãsyĩnge bye gbe taha! ³⁰ Nawee wii woo u ma nar ngaa ne, u kē; wii ma ma kla gbe, ma'a n ke wĩĩ yey u ye ye. ³¹ Lii le n tãý ye ye pe naa n pye ye kē, -ye naa koo syi pye nawee- kē!

³² Ye ma yee ye tããfa ya wĩĩ n tãý ye ye, ye yee la ye kayũhũ pye gbobo n ter? Mpãy gɛ pe sē Yãhã kãnde yãr ye, pe tããfa wĩĩ n tãý pe ye. ³³ Mpãy pe kayũhũ pye ye kē, ye ma yee ye kayũhũ pye poo ya kē, ye yee la ye kayũhũ pye gbobo n ter? Mpãy gɛ pe sē Yãhã kãnde yãr ye, pe ke syi pye pe ya kē. ³⁴ Mpãy tee n yãŋ ma yee pe ga waha fue dãã, ye ma yee ye foho le poo ya na, ye yee la ye kayũhũ pye gbobo n ter? Aye, mpãy gɛ pe sē Yãhã kãnde yãr ye, pe foho le pe nampyeŋ- na, ma yee pe ba loo wale yē dãã pe kē. ³⁵ Ye tyii ye napĩĩ- wĩĩ n naa n tãý ye ye, -ye naa kayũhũ pye pe kē, -ye naa foho le pe na; ye ma syi ye naa le wale wãdur wĩĩ ga ye, Yãhã -sē ga ba kayũhũ wãã ye kē. Loo na, nawee- ga cã ye ma Yãhãngbãŋ pii. Mpãy pe sē kayĩĩ fue cã ye tesē napee- ne, Yãhã n yō pe bye na. ³⁶ Wo Tuhufua Yãhã u yō nii mii, ye bya -ye nii u wãŋ syi dyaŋ!»

Nampyeŋ wākaa wīi
(*Mat 7.1-5, 16-20; 12.33-35*)

³⁷ Yesu n maha yee: «Ye ma n naa ye nampyeŋ-kaa ye, Yāhā bya sē -sē ga ba ye sāhā ye. Ye ma yee ye sē ye nampyeŋ- le kawlaŋ wo ye, Yāhā sē -sē ga ba ye le kawlaŋ wo ye. Ye tyii ye nampyeŋ-kapee- foho na, Yāhā -sē ga ba tyii ye bya kapee-foho na. ³⁸ -Ye naa ye nampyeŋ- kē, Yāhā -sē ga ba ye kē; ke ga ba ye kē ye n sya toho yigi laa ntraŋ na. Tee tān n wāā ye nampyeŋ- kē mii, Yāhā -sē ga ba tān wāā ye kē ke syi.» ³⁹ Yesu n maha pe yar plāhā gaa ne ma yee: «Fūū waa saha fūū waa yigi koho na u ka u ne fla ngaa na ye. Mii loo sē ne ye, pe n gaha too dye wuhu gaa laam wo, pe syām bye. ⁴⁰ Ye le cā ma yee, wii tuu n klahā nantāŋ, u sē ter u klahafua yaha ye. U ma -sē u ya waha, u ga ba nii u klahafua dyaŋ.

⁴¹ Kānkāāle lii le ma ma nampyeŋ yīnde wo, nwa ta ma n nii le yāŋ? Tēngbāŋ gii ke -sē ma ma yīnde wo, ma sē koo yāā la? ⁴² Mboo wii taa sē waha ke tēngbāŋ yāā ma yīnde wo ye, ma ga waha ma nampyeŋ pye la u yer, ma n le kānkāāle yi kāā u yīnde wo u kē? Dawarfua kē ma ne, cāā ke tēngbāŋ yi kāā wa ma yīnde wo, loo na maa waha gbihi yāŋ, ma le kānkāāle yi kāā ma nampyeŋ yīnde wo.

⁴³ Katyiyūhū sē puapihi sa ye, tesē katyipihi sē puayō sa ye. ⁴⁴ Katyigi yāŋ n cā ke pii mpāy na ke n sa. Waa sē nasar nkugu tai yāā ncūwāā na ye. Waa sē defīi katyipir tai yāā ngur katyigi na ye. ⁴⁵ Nawee wii ma yō, kayūhū ga naa n yi u laam wo, u n naa ke pye. Nawee wii ma pee, kapee-

ga naa n yi u laam wo, u n tee naa n pye. Nawee laam ke yĩ nkāy ne, koo kē ke n yi u yē wo.»

Te nwey sī

(Mat 7.24-27)

⁴⁶ Yesu n maha yee: «Tee ra yee Yīnfua, Yīnfua, nwa ta tē -sē kānde lii ta ye kē, ye n le wāyār sye? ⁴⁷ Nawee wii woo u n pai ra ye, maa ra kaplāŋ luhu, ma u troho tāhā ke yor wo, woofua ma ngii wāŋ syi dyaŋ n ga ye yar: ⁴⁸ Woofua ma mii nawee wii dyaŋ tuu nii nwoŋ fāā. U ga cāā ke kāntraha tugu, u sya ga nō ntēmlaha fla na. Loo kur ye, u ga ke nwoŋ nakūy ta, tuu ke fāā. Lakue yī loho ne, lafir n cāāŋ yi ga, maa ke nwoŋ sugu, te sē -sē waha ke sugu cāār ye. Koo nwoŋ wāfāā ba yō.

⁴⁹ Nawee wii u ra kaplāŋ luhu, u sē -sē u troho tāhā ke yor wo ye, woofua ma mii nawee wii dyaŋ tuu u nwoŋ fāā kāntraha ya na. U sē ke nwoŋ nakūy fla tugu dye ga nō ntēmlaha fla na ye. Lafir n cāāŋ yi ga, maa ke nwoŋ sugu; ke n too pye klaha- tāŋ.»

7

Yesu seraasyi yīnfua waa tēntēle jaa

(Mat 8.5-13)

¹ Yesu tuu ba kaplāŋ ngī bye pāā wa pe nawee-ye, u n ter Kapornu wo. ² Loo klo nde wo, seraasyi yīnfua waa pye tēntēle waa ne. U tēntēle wī sroŋ naa n tāy u ye. Woo tēntēle n yigi, ma ga kuae wale nen. ³ U seraasyi naa, tuu Yesu wī luhu, u n Yiiffee- wāle mpāy lehe wāā, pe ga Yesu yar u ba u tēntēle jaa. ⁴ Pe n ga Yesu yāā,

ma nii u sron nar ma u yar ma yee: «Seraasyi yĩnfua nwo yai ma laa pye u kē. ⁵ Wo klofa wĩ n tã y u ye. Woo kē u ta pe n wo yawāhã nwon fãã.»

⁶⁻⁷ Yesu n kãnde sya pe ne. Pe ba nɔ gbe taha ke kaha na, u seraasyi yĩnfua n u naambiyãm mpãy lɛɛ wãã, pe n ga Yesu pye ma yee: «Yĩnfua, ma'a syi mii fã y ye. Ma ra yãã la tẽ n ka ma fla na? Ta syi sẽ yai ma ba dye ta kaha wo ye. Koo syi kē, n sẽ sya ma ka nii ya ma fla na ye. Kapãngberle laa ya pãã, le n ta ra tẽntẽle n jaa. ⁸ N ma seraasyi, n n luhu ra yĩnfa ye. N -sẽ ma nii ndon seraasyi mpãy yĩn na. N ga nen waa pye: Ka n waa, u n ka; n ga nen nwo ter pye: Pa nwo, u n pa. N ga maha ra tẽntẽle pye: Nde pye, u n le pye.»

⁹ Yesu tuu u kaplãn ngĩ luhu pe nawee- mii yẽ na, le n u fe gbe. Nabuar mpãy pe naa n taha u na, u n wã klaha ma pe pye ma yee: «Ta n ye yar, dya nwo tuu sẽ sya wee Yiifee- ye, u ra ta u Yater u laam bye wo cĩnde. Yiifee- kur bye ge laam wo, n sẽ waa yãã yãã tuu ra ta u Yater woo wãñ syi ye.»

¹⁰ Pe tẽnleɛ n dur ter u seraasyi yĩnfua kaha wo, maa u tẽntẽle yãã u jaa ma nii korkor.

Yesu nakugu gaa ta ke n yir gbã wo

¹¹ Loo kur ye, Yesu n ka klo laa wo pe naa n yee Nani. U kãnyãrwai pye u ne tesẽ nabuar raa ne. ¹² Pe ga nɔ le klo kapahayẽ na, pe n nawee- wãã sya pe n gaha nakugu gaa lesaha wo. Calangusya waa dyapuai nen ba kē. Le klo nawee- busãã pye u cɔɔ ne, ke nakugu lesaha wo. ¹³ Yĩnfua Yesu

tuu u cɔɔ yãã, u fɛn n u yigi ga ta tɛr, u n u pye ma yee: «Ma'a naa n wũn ye!» ¹⁴ U n yũhũ dye, maa tɛ wãŋ gii na pe ba ke nakugu le. Ke gbefa n yɛr. Yesu n ke nakugu pye ma yee: «Cĩifua, yir yãŋ!» ¹⁵ U dya wii tuu ba ku u n yir nii, ma n pãã. Yesu n u dya wãã u nahafua kã.

¹⁶ Pe nawee- byɛ n fya nii, ma nii Yãhã sey ma yee: «Yãhã kaplãŋ tɔrfuangbãŋ waa ma wo ne.» Tesɛ: «Yãhã pa ke n pai dye ke nna kuɛ ye.» ¹⁷ Yude kuɛ kui wo, tesɛ kui nkãy ne ke pye tũntũn, Yesu tuu lii pye nawee- byɛ n le cã kãã.

*Nsãn u nawee- lɛɛ wãã Yesu ye
(Mat 11.2-19)*

¹⁸ Nsãn nawee- tããfua kãnyãrwai n ke kai- byɛ luhu, ma ba ke tɔr Nsãn ye. ¹⁹ U n syãm mpãy yee ba pe laam wo, maa pe lɛɛ wãã pe ga u Yĩŋfua Yesu yey pe yee: «U Yãhã Yĩndefua wii wãpaŋ too n sɛŋ, mboo la woo laa, u kuee wãpaŋ na kur ye?» ²⁰ Pe Nsãn kãnyãrwai syãm n ka Yesu fla na, maa u pye ma yee: «Nsãn wo lɛɛ wãã, wo ba ma yey laa ne: U Yãhã Yĩndefua wii wãpaŋ too n sɛŋ, mboo la woo laa, u kuee wãpaŋ na kur ye?»

²¹ Loo yalebya wo, Yesu n yanfa buar jaa pe yan na. Mpãy pye sãndãpee ne pe yĩŋ na, u n pe sãndãpee kar tege kãã pe yĩŋ na. Fũũ- pye, u n pe jaa pe n nii n yãŋ gbɛgbɛ. ²² U n Nsãn tɛnlɛɛ pye ma yee: «Tee nkãy yãã yĩnde ne ma nkãy luhu, -ye ka yaa ke tɔr yar Nsãn na ye yee: Fũũ- n yãŋ, tãnkla hafa gbihi n yãr, gber- wã n klaha n nii gbɛgbɛ nayɔr saha na, nditɛy n luhu, nakur n yir gbã wo, le Yãhã kapãyĩ n pãã nawãm ye.

²³ Wii ma yee u sē ba dur yi ta kur ye ye, ta n nii yai tãŋ u Yater, woofua wĩ n tãŋ Yãhã ye.»

²⁴ U Nsãn tēnlēhe pe ter wa, Yesu n nii Nsãn wĩ pãã pe nabuar ye ma yee: «Tee ka Nsãn fla na drawaha fla wo, ye -sē ka ma ga nwa yãŋ? Kipua sē kē tee ga yãŋ teflaha ke u yehē ye. ²⁵ Ye -sē ka maa nwa yãã? Ye sē ka maa dya waa yãã tuu nangbãŋ nayreyõr le yer ye rēhe? Ye cã mpãy pe nangbãm nayreyõr le, ma maha ma katãr ne, pe n nii nangbãm kangbãy wo. ²⁶ Tee ka, Yãhã kaplãŋ tõrfua sē na tee ga yãŋ? ãwã, ta n ye yar, Nsãn wii tee ga yãã u ter ge ter Yãhã kaplãŋ tõrfua yaha. ²⁷ Nsãn wĩ kē le yrũhũ yaha Yãhã sabangbãŋ wo ma yee, Yãhã yee:

«N nwo, n ta tēnlēhe nɔ wãã ma yahasee ye,
u n ga ta kãnde gbihi yaha ma kē.» »

²⁸ Yesu n maha yee: «Ta n ye yar, naa wii u ter Nsãn yaha, usyi sē see wa ye. Wii u kloŋ Yãhã Yai wo, woo -sē ter Nsãn yaha.

²⁹ Pe nawee- byē tesē pe kufar wããfa ne, pe byē naa n luhu u Nsãn ye. Pe ba le yãŋ cã ma yee Yãhã kai- sron, ma ka Nsãn n ga pe tãã yi loho wo. ³⁰ Farisyẽ poo tesē Yãhã kaiyarfa ne, Yãhã ke n yãŋ pe lii pye, pe n le sye pe sē ka Nsãn n ga pe tãã yi loho wo ye.

³¹ N ga waha yagaafa tõr mpãy ter syi ne? Pe ma nawee- mpãy ter syi dyaŋ? ³² Pe ma mii kicar dyaŋ, pe tege nii nanihi nantrangbãŋ fla wo. Mpãy n nii pe nampyeŋ- pye ma yee:

«Wo fleŋ wuu ma yee -ye yoo,
ye sē -sē yoo ye.

Wo n dur ma kasii yay le,

ye sē -sē wūn ye.»

³³ Ye sē yāā, Nsān nawee- tãāfua tuu yir, u sē bur di ye, u sē maha defīi wɔ ye. Ye n loo yāā ma yee, sāndūpee ma u yīn na! ³⁴ U Nawee Puee tuu yir, u bur di ma defīi wɔ. Tee loo yāā ye maha n yee: <Ye sē dya nwo yāā? U ma tefɛŋ, ma maha ma sēnwɔplaha. U maha naambiyār le kufar wāāfa poo ne, tesē kāmpee- yārfa mpāy ter syi ne.> »
³⁵ Yesu n pe yar taha ma yee: «Ye sē yāā, mpāy pe pe troho tãhã Yãhã yor wo, pe kai- sron.»

Yesu tesē cɔɔ waa ne Farisyẽ naa Syimu kaha wo

³⁶ Farisyẽ naa waa pye pe naa n yee Syimu. Per gaa, u ba Yesu nampay yi u kaha wo. Yesu n ga draŋ nii, ma ga di. ³⁷ Loo klo wo cɔɔ waa pye, u myaha ba klaha-. Tuu Yesu wīi luhu, u ma u n di u Farisyẽ Syimu kaha wo, u n pa yablater ntēmlaha bule ne lasekole ne le laam wo. ³⁸ Tuu ba dye, u n ga kãnkľy gbãã Yesu kur kuɛ ye u tre tãy, ma nii n wūn, ma u yīntãm ta ma nii Yesu tre tuhu. U n ba u yīnyor ta ma te kluã, ma te te n tege u kē, ma dur ma pe lasekole kaha woo te na.

³⁹ U Farisyẽ naa wii tuu Yesu yee ba, u n le yāā, ma nii laam ga ma yee: «Dya nwo ma ne pye u ma Yãhã kaplãŋ tōrfua cīinde, u ne ga cã nawee wii syi ter kē cɔɔ nwo ne, u n te u na. Ehe, u myaha klaha-.» ⁴⁰ Yesu n kapãn gbe, ma u Farisyẽ naa pye ma yee: «Syimu, yãŋ, n ga ma yar laa ne.» Syimu n u yẽ sya ma yee: «Åwã, ta yar Yīnfua!» ⁴¹ Yesu n kaplãŋ kuã cra pãã u ye ma yee: «Foholefua waa ba fofo le nawee- syãm

mpāy na: Nen pye war nagbeesĩ sēnsye fue ne, nen nwo -sē pye war nyerbua fue ne. ⁴² Pe sē waha naa pe war dāã u kē ye, u n ba pe pye pe tyii ke foho na, pe syām bye. Yagaa, u fuelefua wĩ ga cã tãy ter wii woo ye?» ⁴³ Syimu n u yē sya ma yee: «Ta laam wo, wii fue le ba gboho, u wĩ ga cã tãy ter woo ye.» Yesu n yee: «Cĩnde ne.»

⁴⁴ U n wã klaha u cɔɔ kue ye, ma Syimu pye ma yee: «Ma sē cɔɔ nwo yāã? Mboo kaha tē dye, ma sē ra kē loho ne ta n ta tre yee ye, woo -sē ta tre yee u yĩntām ne, ma te kluã u yĩnyor ne. ⁴⁵ Mboo, ma sē ra wãã yigi ma ra syar nampay syaha ne ye. Tē ba dye, u cɔɔ woo -sē kuee ra tre te n tege. ⁴⁶ Ma sē sēm- woo ra kē yĩŋ na ye, woo -sē lasekole woo ra kē tre na. ⁴⁷ Koo ta n ga le pãã ma ye: U cɔɔ kapee- ba nihi ter, yagaa ke bye laha kãã u yĩŋ na, loo ne ta wĩ n tãy ga ta ter u ye. Kapee- car ma -sē laha kãã wii yĩŋ na, ta wĩ saha tãy ter ufua ye ye.» ⁴⁸ Yesu n u cɔɔ pye ma yee: «Ma kapee- laha kãã ma yĩŋ na.»

⁴⁹ Mpāy pe naa n di Yesu ne, pe n nii laam ga ma yee: «Yoo kē dya nwo ne, u n sya yee woo ma tuu kapee- laha n kãã nawee- yĩŋ na?» ⁵⁰ Yesu n -sē u cɔɔ pye ma yee: «Taa ra wĩ sya ma ra ta ma Yater, ma sya yaha, naa n gaha pra.»

8

Ca mpāy pe naa tēŋ nkāy tē Yesu kē

¹ Loo kur ye, Yesu n ka kungbāhã wo, tesē kusyĩmbehe ne, ma le kapāyĩ wũhũ pãã naa n yar nawee- na, kapāyĩ lii le Yāhã Yai wĩ tōr. Pe

kānyārwai sēnsye syām naa n taha u na. ² Ca mpāy bya pye pe naa n taha u na. Yesu ba sândāpee kar tege kãã poo ca mpāy yīŋ na, ma mpāy jaa pe yan na. Pe ca myar nde: Maari wii pe naa n yee Madala klofa Maari, Yesu ba sândāpee kuasī kar tege woo ɔɔ yīŋ na, ³ tesē Syane ne, u puai myaha ba kē Susya ma pye Yerote wale yīŋ na, tesē Sisane ne, ma suhu ca mpāy ne. Poo ca mii naa koho le Yesu ye u kānyārwai ne pe koho wān ne.

*Yesu kakuācran pãã digi yārfua wĩ na
(Mat 13.1-23; Mar 4.1-20)*

⁴ Nawee- naa n yir kui bye wo, ma naa n pai Yesu fla na. U n kaplāŋ nkāy kuā cra pãã pe nabuar ye ma yee:

⁵ «Dya waa yi u kaha wo, ma ga dir yār u tar wo. Tuu naa ke digi yār u tar laam wo, pii mpāy n ga too kãnde ngbeŋ na. Nawee- n tãhã ter pe na, kãnsyām n maha pe wāy di kãã. ⁶ Pii mpāy n ga too ntēmbakor fla wo. Pe pii n fiy, ma -sē ta ter waha ku, yrīŋ sē pye ke fla wo ye. ⁷ Pii mpāy n ga too ngur wān taa nsoho wo. Te ngur n fiy wāceŋ te dir wān ne, ma ba te puār, te sē waha le dye ye. ⁸ Pii mpāy n -sē too kãntrayũhũ fla wo. Too dir wān n yir, ma sa ma pii le gboho.»

Yesu n pe yar taha ma yee: «Wii ma n traha u le yīntaha cã, u luhu yõ!»

⁹ U kānyārwai n u yey u le kakuācran yīntaha gbihi tōr yar poo na. ¹⁰ U n pe yē wãã sya ma yee: «Kai- nkāy nawee sē ke cã yãã Yãhã Yai wĩ na ye, Yãhã ta yii ga waha ke war. Ma -sē yee

mpây na, pe sê ke yîntaha wăwar ke ye, pe ga naa ke kai- luhu kakuăcranj ne. Ke syi,
 <pe n waha naa n yăŋ,
 ngaa sê -sê ga naa n yăã ye.

Pe n waha naa n luhu,
 laa sê -sê ga naa n war ye.> »

¹¹ Yesu n maha pe kănyărwai pye ma yee: «Le kakuăcran yîntaha nde: Yăhă kaplăŋ ma mii te dir wăn dyanj pe yăr. ¹² Nawee- mpây ma pe laam plăhă mii le kănde yě dyanj, pe pii pe too na. Pe ma le Yăhă kapăyîi luhu, sândăpee yîŋfua -sê ga pa, u ba ke kaplăŋ wăy yi kăã pe laam wo, pe ma syi pe ke sya pe waha sya yaha ye. ¹³ Mpây laam ma mii te ntěmbakor fla dyanj. Pe ma le kapăyîi luhu, pe ga le sya nuhu ne. Pe sê -sê ga tyii le na le n nii gbăã pe laam wo ye. Wăfăy ma pa, pe ga ke kaplăŋ miy yaha. ¹⁴ Mpây laam ma mii pii mpây dyanj, pe too ngur fla wo. Pe ma le kapăyîi luhu, kayaanj tesê wale wăke ne tesê driyě yînde wăn wăke ne, too nde bye ga ba yir tă ke kaplăŋ na, pe saa kuee le kapăyîi kur ye ye. ¹⁵ Mpây laam -sê ma mii pii mpây dyanj pe too kăntrayũhũ fla wo. Pe ma le kapăyîi luhu, le ga pii see pe laam wo, pe laam mpây pe sronj ma maha yă. Poofa ga kuee yai tăŋ le kapăyîi kur ye, pe naa kayũhũ pye.»

*Yăhă Yai wîi ma mii naaloho dyanj
 (Mar 4.21-25)*

¹⁶ Yesu n maha yee: «Waa sê naaloho ndyan tar ma katanj cîn n tă le na ye. Le sê maha n tar ma le n yaha gbăngbahara flăhă tăy ye. Pe ne le wra yaha kăănkui na, wii ma dye u waha naa n

yāŋ cãã- na. ¹⁷ Ta n ye yar, ngii ngii ke wũhũ nii, ke ga ba nii gbaa na, lii nawee- sē le cã yãã ye, le ga ba cã. ¹⁸ Tee nkāy luhu, -ye ye laam yaha ke na! Wii ma waha ke war cacar, u ga ba ke war naa n gboho, wii ma -sē ke wāwar sye, car gii tuu yee u cã, ke ga faha u na.»

Yesu nna

(Mat 12.46-50; Mar 3.31-35)

¹⁹ Loo kur ye, Yesu nahafua n pa u fla na, tesē Yesu cīifa ne. Nawee- ba nihi tēr, pe sē waha nɔ u na ye. ²⁰ Pe n Yesu yar ma yee, a u nahafua ma nkur ye, tesē u cīifa ne, pe n traha pe u yãã. ²¹ Yesu n -sē pe nawee- bye pye ma yee: «Mpāy pe Yāhā kaplāŋ luhu, ma maha ke laam wũhũ pye, poo pe ma ta nahafa tesē ta cīifa.»

Yesu teflahangbāŋ yēr

(Mat 8.23-27; Mar 4.35-41)

²² Per gaa, Yesu ba dugu dye salangbāŋ gaa laam wo, woo tesē u kānyārwei ne, ma pe pye ma yee: «Waa dii tēr kue ngaa kūndi ye.» Pe n nii n tēr. ²³ Pe naa n gaha, Yesu n sã wāy. Teflahangbāŋ gaa n ta tēr yir n fua ke langbāŋ na. Ke salangbāŋ naa n yīi loho ne, kapee. ²⁴ Pe kānyārwei n yũhũ crã Yesu tãy, ma u gbã yir ma u pye ma yee: «Yīŋfua, Yīŋfua, waa ku!» Yesu n yir, ma gbey ke teflahangbāŋ na tesē loho sēmpīy ne, te n yēr. Ke fla n nii seyīi. ²⁵ Yesu n pe kānyārwei pye ma yee: «Ye Yater wee la ye ne?» Pe -sē ba fya. Le n maha pe fe gbe, pe n naa pe ya pye ma yee: «Hãã, -ye naa dya nwo yāŋ, u n gbey teflaha na tesē loho ne, te n sya n luhu u ye.»

*Sāndāpee pye dya waa yīŋ na, Yesu n u jaa
(Mat 8.28-34; Mar 5.1-20)*

²⁶ Loo kur ye, pe n ga nɔ langbāŋ kue ngaa kue ngben na Jerasinefa kue ye, Galɛɛ kântraha kûndi ye. ²⁷ Yesu tuu naa n tege kântraha na, loo klofua waa n u yāã ma pa. Sāndāpee pye u dya yīŋ na. Le yale wādey, u dya sē naa nayɛ le ye, u sē maha naa n dye nwoŋ wo ye, ma naa n nii nakur lesaha fla wo. ²⁸ Tuu Yesu yāã, u n too mii na ma nii n tē, ma kânklūy gbāã Yesu tāy ma yee: «Ke Yāhāngbāŋ Dya Yesu, nwa taa ga pye ra na? N ma nar, ma'a syi ra pēn ye!»

²⁹ Yesu naa n gbey u sândūpee na, u tege kãã u dya yīŋ na, koo kē u dya n naa koo pãã. U sândūpee pye u ma yir u dya na, pe ga u dya pua yigi yaha, u ma n waha ka teelaa wo ye. Pe ga ntēn namihi ta, pe u klue pua u tɛ ne, u -sē ga ba te ntēn namihi cɛr, u sândūpee n u ta u n ka dragba wo.

³⁰ Yesu n u yey ma yee: «Ma myaha mii?» U dya n yee: «Ta myaha Nihinihi.» Pe sândāpee ba nihi u dya yīŋ na, koo u n ba loo pãã ke syi.

³¹ Pe sândāpee n nii Yesu nar, u ma syi u poo nɔ wãã tãã ye wāfāy fla wo ye.

³² Kaha tyɛ- mpāy -sē pye ke fla na yāŋ yīŋ na, ma ke naa n di. Pe ba nihi. Pe sândāpee n Yesu nar u tyii poo n ga dye pe tyɛ- mii laam laam wo. U n le sya pe ye. ³³ Pe sândāpee n tege kãã u dya yīŋ na, maa dye pe tyɛ- laam laam wo. Pe n ke ngben fã tege, maa too dye ke langbāŋ laam wo ma ku.

³⁴ Mpāy pe naa pe tyɛ- sēŋ, pe yāã le pye ke dyaŋ, pe n fã tɛr maa le pãã klofa ye tesē wlɛfa

ne. ³⁵ Pe nawee- n yir ba, pe n pai yāŋ lii le pye. Pe ba nɔ Yesu tāy, pe n u dya yāã pe sândāpee ba tege kãã u yīŋ na. U yīntaha ba too, u n nayɛ le, ma tege nii Yesu tāy. Pe n fya yigi nii. ³⁶ Mpāy pe ba ke kai- bye yāã, poo n le tōr pe nawee- ye, pe sândāpee tege kãã u dya yīŋ na mii syi. ³⁷ Pe Jerasine klofa bye n nii Yesu nar ma yee, u ter u poo klo ta yaha. Pe tee ba fya ter. Yesu n dugu dye ke salangbāŋ wo, ma ga ter.

³⁸ Pe sândāpee ba tege kãã dya wii yīŋ na, u n nii Yesu nar woo ga kuee u ne. Yesu n u dur wāã ma yee: ³⁹ «Dur ga ma fla na, maa le pãã ma nna ye Yāhã ke lii pye ma kē.» U dya n ter loo na, maa le pãã pe klofa bye ye, lii Yesu u pye u kē.

Syase pueesya tesē cɔɔ wii tuu tɛ Yesu nayroho na
(*Mat 9.18-26; Mar 5.21-43*)

⁴⁰ Yaliile Yesu tuu ba yir ke langbāŋ kuee ngaa kūndi ye ma pa, te nabuar tii te naa u sēŋ, te n u wāã. ⁴¹ Dya waa pye, pe naa n yee Syase. U pye ke fla Yiiffee- yawāhã nwoŋ yīŋfua. U n pa, maa kãŋklūy gbãã Yesu tāy, ma u nar u ka woo fla na, ⁴² ma yee pueesyale nen le ma woo ye. Le ma dye- sēnsye syāŋ syi, a le ma le kuee wale nen ma ga ku.

Yesu naa n gaha ke fla na, te nabuar u waa naa n yigi kuee bye ye. ⁴³ Te nabuar laam wo, cɔɔ waa -sē pye. U ntōr kuee naa n woo u ye dye- sēnsye syāŋ, wāyer wee ye. [U wale bye ba ka tāŋ tyinfa ye,] waa sē -sē ba waha u jaa ye. ⁴⁴ U n yūhū crã Yesu na kur kuee ye, maa tɛ u nayroho yē na. Loo

yalebya wo, u ntõr wāwoo n ta ter yer. ⁴⁵ Loo kur ye, Yesu n pe nawee- yey ma yee: «Yoo tɛ ra nayroho na?» Waa sē yee ndoo n le pye ye. Pyar n yee: «Ah wo Yīnfua, ma sē pe nawee- yāā la pe ma waa yigi kuɛ byɛ ye?» ⁴⁶ Yesu n -sē yee: «Āwā, n yee waa tɛ ra na, n yāā fānga gaa yi ra wo.» ⁴⁷ U cɔɔ tuu yāā pe cā woo kē, u n nii n sege fyar koho wo. U n pa loo na, maa kānklūy gbāā Yesu yaha ye, ma le pāā nawee- byɛ yīnde na nwa ta u n tɛ u na, tesē u jaa mii ke fla byɛ wo. ⁴⁸ Yesu n u pye ma yee: «Cɔɔ, taa ra ta ma Yater, loo le ma jaa. Naa n gaha pra.»

⁴⁹ Yesu tuu naa ngī pāā, tēnlɛhele waa n yir Syase kaha wo, ma ba u Syase pye ma yee: «Ma pueesya ku, ma'a n maha naa u Yīnfua fāy ye.» ⁵⁰ Yesu n luhu u dya kaplāŋ ne, ma Syase pye ma yee: «Ma'a n fya ye, ra ta ma Yater loo ya, u -sē ga jaa.» ⁵¹ Yesu tuu ga nɔ ke nakugu nwoŋ na, u sē sya waa n dye ga u ne ye mii Pyar ye ya sē kē, Nsān ne, Syake ne ye, tesē le kicaale tuhufua ne u nahafua ne. ⁵² Ke gbā kaha wo, nawee- byɛ naa n wūn ma naa fɛn le, le kicaale wī na. Yesu n pe pye ma yee: «Ya'a n naa n wūn ye! Le sē ku ye, le sā wāy.» ⁵³ Pe ba cā le ku wa, pe n nii u lɛr. ⁵⁴ Yesu n dye ke nwoŋ wo, ma le kicaale yigi koho na, ma gbey pāā ma yee: «Kicaale yir!» ⁵⁵ Le kicaale yrā n dur ba le ye, le n ta ter yir. Yesu n pe yar, ma yee: «-Ye ngaa wāā le kē le n di!» ⁵⁶ Le kicaale wādurba yrāŋ na, le n u seefa laam wɔ ga ta tɛr. Yesu n -sē pe yar waha ma yee, lii le pye pe ma syi le pāā waa ye ye.

9

*Yesu u kãnyãrwai sênsye syãm lehe wãã
(Mat 10.5-15; Mar 6.7-13)*

¹ Yesu n u kãnyãrwai sênsye syãm yee, ma pe wãã ta ma kãnde wãã pe kē tesē fãnga ne pe waha sãndãpee kar tege naa n kãã nawee- yĩŋ na, pe maha waha naa yanfa jaa. ² Tuu kãnde wãã wa pe kē tesē fãnga ne, u n pe lehe wãã, pe ga naa Yãhã Yai wĩĩ tõr naa n yar nawee- na, pe maha naa yanfa jaa.

³ Tuu ga pe lehe wãã, u n pe yar ma yee: «Ye ma ga ke yrãhã yi, ye ma syi ye ngaa gbe ke n naa ye ndege ye. Ye ma n kãĩ gē gbe ye, nkãnfaha ne ye, ngaa kadiŋ ne ye, war ne ye! -Ye kaleŋ nanenŋ ya gbe yigi! ⁴ Pe ma syãsaha wãã ye kē na, -ye kuee koo kaha wo ye sya ba ter! ⁵ Teelii nawee- ma sye pe saa ye yigi yõ ye, -ye ter pe klo yaha! Ye ma nii n ter, -ye ye tre mplēm kor yaha pe na, pe n cã lii ma pe dye poo pe le ke.»

⁶ Tuu koo pãã wa pe kãnyãrwai ye, pe n ter. Pe naa n gaha kui bye wo, ma le Yãhã Yai kapãyĩĩ tõr naa n yar nawee- na, ma maha naa yanfa jaa teebehe bye wo.

*Yerote ntãncer Yesu wĩĩ na
(Mat 14.1-12; Mar 6.14-29)*

⁷ Yesu tuu naa kai- nkãy bye pye, Yerote naa ke tēŋ luhu, u laam n wlãhã. Nawee- mpãy naa n yee, a Nsãn kē u dur ba yrãŋ na. ⁸ Mpãy maha naa n yee, a faale Yeli kē tuu u ya yi yar nawee- na. Mpãy ter maha naa n yee, a faale Yãhã kaplãŋ tõrfua waa kē, u dur ba yrãŋ na.

⁹ Yerote -sē naa le pãã ma yee: «N ta pe n Nsãn

yīŋ cɛr. Yoo -sē kē dya nwo ne, pe n sya nii kai-
ngĩ byɛ pãã u wĩ na?» U n naa traha u Yesu yãã.

*Yesu nawee- nyersũ yĩbua yẽ woo, tahar ne
(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Nsãn 6.1-14)*

¹⁰ Yesu tēnlɛɛ n dur ba, maa u yar nkāy byɛ
ne pe ga pye. U n tɛr poo ya ne, klo laa kuɛ ye
pe n yee Gbesyata. ¹¹ Pe nabuar n -sē le cã ma
taha u na. Yesu n ga pe yigi ta, ma Yãhã Yai wĩ
pãã pe ye ma maha yanfa jaa pe kē.

¹² Yai ke naa n gaha kuasaha wo, pe kãnyãrwai
sēnsye syãm n yũhũ crã Yesu na, ma u pye ma
yee: «Kãnde wãã pe nabuar kē, pe n ka tũntũn
kusyĩmbɛɛ wo tesē klɛ ne, pe ga ngaa par di,
pe maha syãsa kɛ. Wo tee ma dragba wo.»

¹³ Yesu n pe yẽ sya ma yee: «Yii gɛ, -ye digi wãã
pe kē pe n di!» Pe n yee: «Wo ga waha pe yẽ
woo mii? Bur wãy bua ya te ma wo ye, tesē fua-
syãm ya ne. Ma n traha la wo ka wo ga dir par
pe nabuar mii byɛ kē?» ¹⁴ Nawee- mpãy pe pye
ke fla na, pe naam ya ba nawee- nyersũ yĩbua
kua.

Yesu n u kãnyãrwai pye ma yee: «-Ye pe ta pe
n nii ga flɛ flɛ, nawee- gbeesãnsĩ sesãnsyihi.»

¹⁵ Pe kãnyãrwai n le sya u ye, ma pe nawee- ta
pe n tege nii ga ke syi. ¹⁶ Yesu n te bur bua gbe pe
fua- syãm ne, ma yĩntaha kuã yir wãã yãhãyiŋ
kuɛ ye, ma yee Yãhã n kaa taha pe na. U n dur
ma te la cɛr ma te wãã u kãnyãrwai kē, pe n te
la klaha pe nabuar kē. ¹⁷ Pe byɛ n di, ma sya di
yai. Pe n takũyĩhĩ sēnsye syãŋ gbe tɛr te gɛr ne,
tii pe di yaha.

Yoo kē Yesu ne?
(*Mat 16.13-28; Mar 8.27—9.1*)

¹⁸ Per gaa Yesu pye u ya ya, ma naa n pãã Yãhã ne. U kãnyãrwai n taha ba u na. U n pe yey ma yee: «Lii gε pe nawee- pe n pãã ta wĩ na?» ¹⁹ Pe n yee: «Mpãy n yee, a Nsãn nawee-tããfua kē ma ne. Mpãy maha n yee, a faale Yeli kē ma ne, mpãy maha ma pe n yee, a faale Yãhã kaplãn tãrfua waa kē ma ne tuu dur ba yrãn na.» ²⁰ Yesu n pe yey ma yee: «Ah yii, ye yee yoo kē ra ne?» Pyar n u yẽ sya ma yee: «Mboo kē u Yãhã Yĩndefua Crise.»

²¹ Loo na, Yesu n pe kãnyãrwai yar waha ma yee, pe ma syi pe u wĩ pãã waa ye ye. ²² U n maha pe pye ma yee: «U Nawee Puee yai u fãy gboho. Pe Yiiffee- wãε ga ba u wĩ sye, tesē pe Yãhã yũndefa yĩnfa ne, tesē pe Yãhã kaiyarfa ne. Pe ga ba ta gε ta pe n u boo. U wãku plii tãã wuhu na, u ga yir gbã wo, u dur ba yrãn na gbaafa ye.»

²³ Loo na, Yesu n pe nawee- byε pye ma yee: «Wii ma yee woo ga naa n yãr ta kãnde wo, u u laam wũhũ ta yaha, -tuu u ya gbihi naa n ta plii byε, u ma sya ga ba gbãpee ku ra wĩ na. Wii ma loo sya, u naa ra kãnde yãr. ²⁴ Ye sē yãã, wii tuu u ya yĩn kε, ma suhu u laam wãn ne, woofua ga ba too byε kε laa; wii tuu -sē ga le sya u u yĩn kε laa, ma suhu u laam wãn ne ndoo wĩ na, woofua kē tuu cã ga ba too nde byε yãã. ²⁵ Mboo nawee, taa ga driyẽ wãn byε yãã tãn, ma'a -sē ba yãã ma plaha mii ya, ma sē maha ba ma yĩn yãã Yãhã ye ye, le wãyĩ -sē ma na taa yãã? ²⁶ Nawee wii ma yee ta wĩ fyar yigi woo kē tesē ra kaplãn ne, u wĩ bya ga ba fyar

yigi ndoo u Nawee Puee kē yaliile n n pai dur ba ra nayōr ne, ta Tuhufua Yāhā nayōr ne, tesē pe yāhāyīn tēnleheyōm nayōr ne.» ²⁷ Yesu n maha pe yar taha ma yee: «Ta n cīinde nde pāā ye ye: Nawee- mpāy ma ye laam wo, pe saa ku mii pe sē Yāhā Yai yāā ye.»

*Kānyārwai tāā mpāy Yesu yāhāyīn nayōr yāā
(Mat 17.1-8; Mar 9.2-8)*

²⁸ Yesu tuu kaplān ngī pāā wa, plii kuasī syi n ter, u n Pyar yigi taha u ya na, Nsān ne, tesē Syake ne. U n ka pe ne yān gaa yīn na, u n gaha pāā Yāhā ne. ²⁹ Tuu ga nii n pāā Yāhā ne, u yīntaha n wā klaha, u nayre n flege ma sya n yehe palpal. ³⁰⁻³¹ Naam syām mpāy n fe gbe yi yāhāyīn nayōr ne. Faale wāle syām ba me, Musa ma suhu Yeli ne. Yesu tuu ga ba ku mii syi dyan Yurusalem wo, tuu pa lii myaha na kāntraha na le n pye tān, loo pe naa n pāā Yesu ne.

³² Pyar tesē u nampyen- ne, pe ba sā wāy faha. Pe n yir, ma Yesu yāhāyīn nayōr yāā, tesē pe naam syām ne pe yir yer u ne. ³³ Yaliile pe naam syām pe naa n ter Yesu yaha, Pyar n Yesu pye ma yee: «Wo Yīnfua, wo niisaha sron yō nwo wo! Waa kajar tāā gbā, neṅ ma wān, neṅ Musa wān, neṅ nge Yeli wān.» U ba le pāā ke dyan, u sē laam ga ye.

³⁴ Tuu naa koo pāā, yāhāsyōr raa n yi nii ma yīm paha tā pe bye na. Pe kānyārwai pe te yāhāsyōr yāā te pe gbey le, pe n fya. ³⁵ Yāhā yīmbui n yi te yāhāsyōr laam wo ma yee: «Ta Dya kē nwo ne, woo kē tē yān yi. -Ye naa n luhu

u ye!» ³⁶ Loo kapān le pāā wa, pe kānyārwai n Yesu nen ya yāā ke fla na.

Pe kānyārwai n ke kai- bye yaha le. Koo cāā na, pe sē laa pāā waa ye ye.

*Yesu kānyārwai sē Yesu kai- war ye
(Mat 17.14-23; 18.1-5; Mar 9.14-40)*

³⁷ Ke yīnşyīi wo, pe n tege ke yāñ yīñ na, nabuar raa n pa maa Yesu wāā. ³⁸ Dya waa n kuee pe nabuar laam wo, ma gbey pāā wāā Yesu ye mā yee: «Yīñfua, n ma nar, ta dya yāñ ta kē, ta dyapuai nen ya. ³⁹ Sāndūpee ma u yīñ na, ma n yir u na tugutugu. U ma yir u na, u ga u ta u n naa n kui, tuu naa u yehe fānga ne, tuu u ta u n naa yēsyōplay yi. U sāndūpee ma yir u na, u ga u nuhu gboho ke syi tuu cā ba u miy yaha. ⁴⁰ N ma kānyārwai nar pe u sāndūpee kar tege kāā u na, pe sē waha yia ye.»

⁴¹ Yesu n kuān pe na ma yee: «Yii poo na, laanyōm wee ye ye ye, ye sē ra ta ye Yater ye. Ye yee la n kuee ye wāwlaha na yalebye? Ye yee la n naa n fāy ye ne yalebye?» U n u kicar tuhufua pye ma yee: «Pa ma dya ne nwo wo!»

⁴² U kicar tuu yūhū naa n pai, u sāndūpee n u yār gbe miy kāntraha na ma u yehe fānga ne. Yesu n sā waha u sāndūpee na, ma u kicar jaa ma u wāā u tuhufua kē. ⁴³ Pe nawee- bye pe Yāhā fāngangbāñ yāā ke syi, le n pe laam wo ma sya ta tēr.

Nawee- pe naa Yesu tēñ tē u kai- wīī na, u n u kānyārwai pye ma yee: ⁴⁴ «Yii poo na, n ga laa pāā ye ye, -ye le le yaha ye laam wo: U Nawee Puee ga yi u napīī- kē.» ⁴⁵ Pe kānyārwai sē -sē

naa ke kaplāṅ ngĩ war u ye ye. Le kapān ba pāã ke syi, pe ma n waha le tersaha cã ye. Pe ba fya Yesu na, pe sē u yey le kapān tersaha ne ye.

⁴⁶ Yesu kãnyārwai n ba sãnker ke pe ya nsoho wo, ma ga cã yoo woo u ma yĩṅ na poo laam wo. ⁴⁷ Yesu n -sē pe laam wĩ cã. U n kicaalaale gbe ba ta u yahasee ye, ⁴⁸ ma pe pye ma yee: «Wii ma kicaale nde syi gbihi yigi ndoo myaha na, ndoo ge kē tuu gbihi yigi. Wii ma -sē ra gbihi yigi, Yāhā ge kē tuu gbihi yigi, koo gii ke ra lehe wāã. Wii ma -sē u ya ta ma nii ye bye kurkuɛfua, woo tuu ma yĩṅ ye bye na.»

⁴⁹ Nsān n kapān gbe ma yee: «Wo Yĩṅfua, wo dya waa yāã tuu sãndāpee kar tege n kãã nawee-yĩṅ na ma myaha ne. Wo n ba yee u wee wo ne ye, ma u kar tā.» ⁵⁰ Yesu n u yě sya ma yee: «Ya'a n sye u na ye. Ye sē yāã, wii ma yee u sē ye laha ye, u ma ye ne.»

⁵¹ Yesu terper yāhāyĩṅ na ke ba nɔ gbe naa n taha, u n u laam waha ma yee u yai u ka Yurusalem wo.

⁵² U n tēnlɛɛ mpāy nɔ wāã u yahasee ye, pe n ka Syamarifa kãntraha klo laa wo, pe n gaha fla ngaa gbihi ta u kē. ⁵³ Pe klofa n sye ma yee, u tee n gaha Yurusalem wo, poo saa syāsaha wāã u kē ye. ⁵⁴ U Yesu kãnyārwai syām mii Syake tesē Nsān ne, pe ba le luhu ke dyaṅ, pe n Yesu pye ma yee: «Yĩṅfua, le ma tãy ma ye, waa naa ta ke n yir yāhāyĩṅ na, ke ba too tā pe na ke pe suhu muu.» ⁵⁵ Yesu n wã klaha pe kue ye, ma loo kuān pe ye. ⁵⁶ Pe n ter klo laa ter wo.

Yesu kãnde wãyār wĩ
(*Mat 8.19-22*)

⁵⁷ Yesu tesē u kãnyãrwai ne, pe pye kãnde wo ma naa n yãr.

Dya waa n pa, maa Yesu pye ma yee: «Yĩnfua ma'a sya n gaha teelii teelii, n ga naa n taha ma na.» ⁵⁸ Yesu n u yě wãã sya ma yee: «Yěsrě ma te syãsar ne, kãnsyãm ma pe nsɛŋ ne, teele sē -sē wee u Nawee Puee myaha na ye.»

⁵⁹ U n dya waa pye ma yee: «Naa n taha ra na.» U dya n u pye ma yee: «Yĩnfua, kãnde wãã ra kē, n ma ga ra tuhufua nakugu le wa, n ga pa.» ⁶⁰ Yesu n u yě sya ma yee: «Tyii nakur na te n naa re nakurwai le. Mboo, ka maa naa Yãhã Yai wĩ yar nawee- na!»

⁶¹ Dya waa n maha Yesu pye ma yee: «Yĩnfua, ndoo ga naa n taha ma na, -taa -sē kãnde wãã ra kē, ra n ka n ga ra nna yar, tē dur ba.» ⁶² Yesu n u pye ma yee: «Wii ma nii mii wii dyaŋ u nii tar war yar ne, ma maha nii yãŋ n klaha u kur kuɛ ye, woofua saha laa yō Yãhã Yai wĩ na ye.»

10

Yesu nawee- busãã nɔ wãã Yãhã tẽn wĩ na
(*Mat 11.20-24*)

¹ Loo kur ye, Yĩnfua Yesu n maha nawee-gbeetãã sēnsye syãm yãŋ yi. Kui nkãy bye tesē teebehe nkãy bye tuu naa n traha u ka, u n poo nawee- mii cãã lehe wãã sãnsyãm koo kui wo tesē koo teebehe ne. ² U n pe yar kakuãcran nkãy ne ma yee: «Dir busãã ma wãgbe wãn tar wo. Těntěfa sē -sē syar yai, ma ga waha te bye gbe dye tãŋ kaha wo ye. -Ye u tarfua nar u n těntěfa

busãã mpây nɔ wãã, pe n ba te dir gbe dye kaha laam wo u kē. ³ -Ye naa n gaha, n ye lehe wãã mii mbapĩy dyaŋ waygapyâr nsoho wo. ⁴ Ye ma syi ye war gbe ye, nkãnfaha ne ye, ntây ne ye. Ye ma n taha kuee naa nawee- syar kãnde wo ye.

⁵ Ya'a ga dye kaha gii laam wo, ye cãã syaha nge syar ye yee: Yãhã ke yrĩŋ le kaha nge wo. ⁶ Waa ma pye ke fla na Yãhã yrĩŋ ne, ye yrĩŋ syaha nge ga kuee u na. Le ma -sē pye woosyifua sē kē ye, ye syaha nge saa laa yõ u kē ye. ⁷ -Ye kuee koo kaha wo, pe ye kē loho gii ne, -ye ke wo, pe ye kē digi gii ne, -ye ke di! Tēntēfua yai pe naa u dãã. Ye ma syi ye yi kaha gaa wo, ye ga dye kaha gaa laam wo ye.

⁸ Ya'a ga dye klo lii wo pe n syāsaha wãã ye kē, pe ma pa ye kē digi gii ne, -ye ke di! ⁹ -Ye naa loo klo yanfa jaa, -tee naa pe nawee- yar Yãhã Yai nɔ wa ge nɔ wa. ¹⁰ Ya'a -sē ga dye klo lii wo, pe ma yee pe saa syāsaha wãã ye kē ye, -ye ka yaa le pãã nanihi fla wo ye yee: ¹¹ <Ye klo tēyãhã mplēm mpây ge pe yir too wo tɛ na, wo miì wo poo mplēm miì kor yaha ye na. -Tee -sē le cã ye yee Yãhã Yai pa wa ye ye.> ¹² Ta n le pãã ye ye, Yãhã kasãhã per ma ba nɔ, le ga ba pee klo ndefa na le ter Sodõ klofa* yaha.»

¹³ Yesu n kuãn kui raafa na ma yee: «Korasy-ifa, ye wĩ pee Yãhã ye! Gbesyatafa, ye wĩ pee Yãhã ye! Laanwo wũhũ nkãy ke pye ye yĩnde na, ke syi ma ne pye faale Tyirfa yĩnde na, tesē faale Syidõfa ne, pe ne ga pye pe ta ter le cã kãã wa le

* **10:12** 10.12 Faale cãã na, Sodõfa tesē Gumorfa ne, pe bii pee ter. Yãhã kasãhã n too pe na, naa gaa ter n pe wãã le suhu pe kui ne.

yalebya wo, pe kapee- wāpyeŋ sē yō ye. Loo nde na, pe ne ga wram wĩ pye, pe nfāāper ta, pe fēn nayrε pāhā pe le. ¹⁴ Loo ne, Yāhā kasāhā per ma ba nɔ, le ga ba pee ye na le ta tēr pe Tyirfa yaha, tesē pe Syidōfa ne. ¹⁵ Ah yii Kapornufa, ye yee la pe ga ba ye kuā yir ga ta yāhāyīŋ na? Ye ma n naa loo gε ga ye laam wo ye! Ye ga ba tege ga ta tāā ye nakur fla wo.»

¹⁶ Yesu n maha u kānyārwai pye ma yee: «Wii ma n luhu ye ye, ke nii mii u n luhu ndoo gε ye. Wii ma ye wĩ sye, ke nii mii ndoo gε wĩ kē tuu sye. Wii ma -sē ndoo wĩ sye, ke nii mii wii u ra lehe wāā woofua wĩ kē tuu sye.»

Pe nawee- gbeetāā sēnsye syām wādurbaŋ

¹⁷ Pe nawee- gbeetāā sēnsye syām n dur ba laanfīr ne, ma ba nii le pāā nuhu ne ma n yee: «Wo Yīŋfua, sāndāpee gε n luhu wo ye, wa’a gbey pe na ma myaha ne!» ¹⁸ Yesu n pe yē wāā sya ma yee: «Yalaale wo, n naa u Setane yāā yāhāyīŋ kue ye, tuu tege naa n too mii yāhāyīŋ dyaŋ ke yehe. ¹⁹ -Ye luhu yō ra ye: N fānga wāā ye kē ye waha naa n yia nwɔr na tesē sānam ne, ye tāhā naa n tēr te na. N fānga wāā ye kē ye waha yia ye napī Setane na, ye u fānga byε pye klaha- tāŋ, ngaa ma n waha kapee pye ye na ye. ²⁰ Sāndāpee n luhu ye ye, loo yō, le sē -sē nɔ nuhu wādi na ye. Ye myar te yrūhū ta wa yāhāyīŋ saba laam wo, -ye naa nuhu di loo ne!»

Yesu bya nuhu di

(Mat 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Loo yalebya wo, Yāhā Yrā Fānga n Yesu laam yī nuhu ne, u n yee: «Ta Tuhufua Yāhā, mboo

taa ma yāhāyīŋ Yīŋfua tesē kāntraha ne. Lii taa sē yar kaicāfa na, tesē sabacāfa ne ye, ma loo yar mpāy na pe ma pra kicar wāŋ syi dyaŋ. N ma sey loo wī na. Āwā Tuhufua, le tāy ma ye, koo kē ma n le ta ke dyaŋ.» ²² Yesu n dur ma pe nawee- pye ma yee: «Ta Tuhufua Yāhā kai- bye le soho ra koho wo. Nawee- sē cā yoo kē ra ne ye. Ta Tuhufua ya ke le cā. Pe sē maha cā yoo kē ra Tuhufua ne ye. Ndoo ya n ke cā, tesē mpāy ne tē ke yar pe na.»

²³ Loo na, Yesu n wā klaha u kānyārwai kue ye, ma poo ya pye ma yee: «Yii, tee nii lii yāā yagaa, ye wī n tāy, -ye naa nuhu di loo ne! ²⁴ Ta n ye yar nde ne: Nkāy bye tee n yāā yīnde ne, tesē nkāy bye ne tee n luhu nditye ne, Yāhā kaplāŋ tōrfa busāā pye tesē kui yīŋfa busāā ne, pe naa n ke pe kai- ngī syi yāā yīnde ne tesē pe ke yāā luhu nditye ne, pe sē -sē ke yāā ye.»

Yesu kakuācran pāā Syamarifa naa wī na

²⁵ Yāhā kaiyarfua waa n ba yir ma yee woo ga Yesu le namihi wo, ma u yey ma yee: «Yīŋfua, n ga pye mii n waha cīinde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye?» ²⁶ Yesu n u yē sya ma yee: «Kānde lii Yāhā le ta, le yāŋ! Lii ne le yrūhū yaha loo wī na? Ma lii war le na?» ²⁷ U dya n yee: «Lii le yrūhū ta le nde: <Ta, Yīŋfua Yāhā wī n naa n tāy ma ye, le tēr wān bye yaha; le gboho tāŋ ma laam bye wo, le nii tāŋ ma yrā bye na, ma fānga bye ne, ma kacān bye n pye tāŋ loo na.> Tesē: <Ma ya wī le n tāy ma ye mii syi dyaŋ, tyii ma nampyeŋ wī n naa n tāy ma ye ke syi.> » ²⁸ Loo na, Yesu n u pye ma yee: «Ma le pāā yō. Ma'a loo

nde pye, ma -sē ga cīinde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye.»

²⁹ U Yāhā kaiyarfua -sē naa n traha u tāhā wāā u ya kē. U n Yesu yey ma yee: «N ga waha wii syi yee ra nampyen?»

³⁰ Yesu n u yē sya ma yee: «Dya waa ba yir Yurusalem wo, ma Yerekoo kānde sya ma tege naa n ter. Yuhu- mpāy n ga u yāā kānde laam wo, ma wo toho u na ma u yuhu, ma u nayre tyīn cer u na ma u gbā cāār yaha. ³¹ Yāhā yūndefua waa n yir u ya ndoŋ, ma tege n ter loo kānde nen ya ne. Tuu ga u dya yāā, u n laha yi, ma ga le kānde wāā sya ma ter, u sē yer ge yer ye.

³² Loo kur ye, Lewi kur kue puee waa n ba yir u ya ndoŋ. U n ba no ke fla na, ma u dya yāā. U n laha yi, ma ga le kānde wāā sya ma ter, u sē yer ge yer ye. ³³ Syamarifa naa waa -sē ba yrāhā yi u ya ndoŋ. Yiifee- sē pe Syamarifa yāŋ ngaa ye. U bya naa n ter loo kānde nen ya ne. U n ba no u dya na, ma u yāā pe u duai yaha. Tuu u dya yāā ke syi, u fen n u sroŋ yigi fānga ne. ³⁴ U n yūhū crā u dya na, ma u nar yee u kē defī ne, ma re tuhu sēm- ne, ma dur ma re pua u kē. U n dur loo na ma u gbe taha u kānkoŋ na, ma ter u ne nampay syāsaha fla wo ma ga u gbihi. ³⁵ Ke yīŋsyii wo, u n war yi ma wāā u nwoŋfua kē, ma u pye ma yee: «Naa u dya gbihi ra kē. Ma'a sya u gbihi ma ta ter war mii draha yaha tē wāā ma kē, n ma ba dur ba nwo, n ga ba pe war draha dāā ma kē.» »

³⁶ Loo na Yesu n dur, ma u Yāhā kaiyarfua yey ma yee: «Ma laam wo, wii woo tuu nii u dya nampyen, dya wii pe ba gbā cāār yaha kānde

wo?» ³⁷ U Yāhā kaiyarfua n Yesu yě wāā sya ma yee: «Wii tuu yō u na, woo tuu sron ma u nampyeŋ.» Loo na, Yesu n u pye ma yee: «Ka, ma ga naa n pye koo syi!»

Yesu ka Marti ye fla na Maari ne

³⁸ Yesu ye naa n yār kānde wo, u kānyārwai ne. Pe n ba laha dye kusyinde laa wo. Coo waa n pe wāā ma pe yigi ga u kaha wo, woo n gaha pe nampay yi. U coo myaha ba kē Marti. ³⁹ U cīifua pye u ne, pe naa u yee Maari. Yesu naa le Yāhā kapāyī tōr pe ye, u Maari woo n ba tege nii u t̄ay ma nii ke kaplāŋ luhu. ⁴⁰ Marti woo -sē pye tuu ba dye kuee tēŋ laam wo. U n ba Yesu pye ma yee: «Yīŋfua, ma sē yāā ta cīifua ra ta yaha nii ya ke tēŋ laam wo, le yō la? Ma saa u yar la u ba koho le ra ye?» ⁴¹ Yesu n u yě wāā sya ma yee: «Yāŋ, Marti! Ma laam wlāhā nii ma ye, ma n nii n gber kai- busāā na. ⁴² Kate nen ya -sē ne le ma yīŋ. Maari ka le wāyī kue ye. Le saha tyīn sya kāā u ye ye.»

11

Yāhā n nar mii?
(*Mat 6.9-13; 7.7-11*)

¹ Per gaa, Yesu naa n pāā Yāhā ne teelaa wo. Tuu ba nar wa, u kānyārwai waa n u pye ma yee: «Wo Yīŋfua, wo klaha Yāhā wānar ne, mii Nsān dyaŋ tuu u kānyārwai klaha le ne mii.» ² Yesu n pe yar ma yee: «Ye ma ga Yāhā nar, -ye yee: <Wo Tuhufua Yāhā, ta, nawee- n cā ma miingbāŋ kai- laha. Ta, ma Yai n pa nawee- ye.»

³ Naa wo yě digi wãã wo kē plii wuhu na.

⁴ Wo kapee- gbe kãã wo yĩŋ na.

Mpãÿ pe kapee- pye wo na,
 wo bya wo n tyii pe kapee- foho na
 wo kuãŋ ne.

Ma'a n wo miy yaha,
 wo n tyĩn naa n gaha
 kapee- wãpyeŋ kue ye ye.> »

⁵ Yesu n maha pe yar ma yee: «Laa na, ye laam wo, waa ma naambiyã ne. Per gaa, u ga yir u ka u naambiyã fla na yĩndyaha wo, u ga u pye: <Naambiyã, bur wãÿ tãã fue le ra na. ⁶ Ta naambiyã nen waa yir yrãhã ye, ma pa ra fla na, ngaa wee tẽ ga wãã u kẽ ye.> ⁷ U naambiyã nwo ga waha kuee nwoŋ laam wo, u pãã yi wãã u kẽ u u pye: <Tyii ra na dya, ma sã yãã nwonyẽ gbãã tã wa karndohopua ne. Ma sã cã la, wo sã wãÿ wa ta pii ne. N wee n ga waha yir n bur gbe wãã ma kẽ ye!> » ⁸ Yesu n pe yar taha ma yee: «Ta n le pãã ye ye: Pe sya nii naambiyã, nen nwo ga waha sye u saa yir ye. U nkurfua ma -sã naa tã u nwoŋfua na, ma nii u yee u kadye ga ba war, u n yir, u nwonyẽ yãr, u te wãn bye gbe wãã u naambiyã kẽ, tii wĩ te ma u na.

⁹ Koo kẽ n ga ye yar nde ne: -Ye naa n nar, ngaa ga wãã ye kẽ. -Ye naa n ke, yaa ngaa yãã. -Ye naa kããnklihi gbã, pe ga ke yãr ye kẽ. ¹⁰ Ye sã yãã, mboo nawee, ma'a n nar, Yãhã ga ngaa wãã ma kẽ. Ma'a n ke, Yãhã ga ta ma ngaa yãã. Ma'a kããnklihi gbã, Yãhã ga ta ke n yãr ma kẽ.

¹¹ Ye ma pye tuhufua, ye dyale ma fuale nar ye ye, yaa u kẽ la nwoho ne? ¹² Laa na, u ma ngucĩ

nar ye ye, yaa u kē la sānuē ne? ¹³ Tee sya pee mii, ye kayūhū pye ye pii kē. Ke syi ne, ye yai ye cā, ye Tuhufua Yāhā ga Yāhā Yrā Fānga wāā mpāy kē pe le nar u ye.»

Kai lii ne pe pāā taha Yesu na?

(Mat 12.22-30, 43-45; Mar 3.20-27)

¹⁴ Sāndūpee pye dya waa yīn na, ma u ta u n nii bebe. Yesu n u kar tege kāā u dya yīn na. U sāndūpee n tege kāā u dya yīn na, u nii n pāā gbegbe. Le n yē gbāā pe nabuar na ma sya ta ter.

¹⁵ Mpāy n yir ma yee: «Sāndāpee yīnfua Sebulēhe kē tuu fānga wāā u kē, u n waha sāndāpee kar tege n kāā nawee- yīn na.» ¹⁶ Mpāy ter n yee, poo ga u le namihi wo, ma u pye ma yee, tuu yēkā wīi laa pye poo n yāā yīnde ne, pe cā cā Yāhā fānga kē ke ma u ye.

¹⁷ Yesu -sē ba pe laam wīi cā wa. U n pe yar ma yee: «Kāntraha neŋfa ma kuee n wāā pe ya ne, koo kāntraha nge ga too. Kaha neŋfa ma kuee n wāā pe ya ne, koo kaha ga too. ¹⁸ Ke syi ne, Setane ma kuee n wāā u ya ne, u fānga saa waha ka yahasee ye ye, ke ga klaha-. Ye -sē yee, n sāndāpee kar tege n kāā nawee- yīn na, sāndāpee yīnfua Setane kē tuu koo fānga wāā ra kē! ¹⁹ Cīinde sē ne ye. Mii loo sē ne ye, ye nampyeŋ- mpāy pe sāndāpee kar n tege, ye ma yee pe bya loo pye Setane fānga kāmāy na, poo gε ga ye yar pe yee, cīinde sē ne ye. ²⁰ Ta n ye yar, n sāndāpee kar tege n kāā Yāhā Fānga ne. Loo na, ye yai ye cā Yāhā Yai pa wa ye ye.

²¹ Fāngafua ma pye naanmiy wān ne ma nii u kaha sēŋ, nawee waa saa ser u kla gaa gbe ye.

²² Waa ter ma -sē pa, woo fānga ma ter nwo wān na, u n yia u na, u ga u naanmiy wān bye tyīn sya u ye, tii tuu ba ta ma naa u ya paha. Loo na, u ga u kahafua nwo koho wān bye gbe u ye, u te la u nampyeŋ- ne.

²³ Wii ma yee u wee ra ne ye, woofua ma ra napī. Tesē, wii ma yee u saa koho le ra ye, u nawee- wāā ba ra kē ye, woofua u pe kar n kāā ra na.

²⁴ Sāndūpee ma pye nawee yīn na ma ba tege kāā u na, u sāndūpee ga ka drawaha fla wo, u ga tay naa n klaha, u ma teelaa yāā u nii naa n wū. U ma yee u sē teelaa yāā ye, u ga yee tuu ter u niisaha gii yaha, u ga dur ga nii ke fla na. ²⁵ Loo na, tuu pye nawee wii yīn na ma ba tege kāā u na, u ga dur ga u fla na. U n gaha u nawee laam yāā mii nwoŋ dyaŋ pe ke pe ma ke gbihi ta. ²⁶ Loo na, u sāndūpee ga yir, u ga u nampyeŋ- kuasī mpāy yigi ba, mpāy pe maha pee woo na. Pe bye ga pe ya wāā ba nii u nawee yīn na. U nawee wī ga pee, le ta ter faale yaha.»

²⁷ Yesu tuu ba koo pāā wa, cɔɔ waa n kuee pe nabuar laam wo, ma u pye ma yee: «Cɔɔ wii tuu ma see ma maha u yrā ta ma kē, u wī n tāy.» ²⁸ Yesu n -sē u yē wāā sya ma yee: «Mpāy pe Yāhā kapāyī luhu, ma maha Yāhā kānde yār, poo wī le n tāy!»

*Yagaafa pe laanwo wī lii ke Yesu ye?
(Mat 12.38-42)*

²⁹ Nawee- wo naa n tā Yesu na, u n nii pe pye ma yee: «Yagaafa pee, ma -sē yee poo n traha pe laanwo wī laa yāā yīnde ne. Aye, laanwo wī laa

saa pye ye n yāã yīnde ne ye, mii lii syi sē kē le bii faale Yāhā kaplāŋ tōrfua Yonase dye ye. ³⁰ Ye sē yāã, mii Yonase wīi bii nii kayar wīi faalefa Nenefufa ye mii, u Nawee Puee wīi bya ga ba nii kayar wīi yagaafa ye koo syi.

³¹ Yāhā kasāhā per ma ba nɔ, faale Syeba kāntraha yīnfasya ga ba le pāã u yee, yagaafa pe sē koho klaha ye, pe tee pye. Woo bii yir deydey kui wo, ma pa faale yīnfua Salmuu fla na ma ba u kacāyor luhu. Kaplāŋ nkāy tē -sē n pāã ye ye, ke ter Salmuu wūhū yaha!

³² Yāhā kasāhā per ma ba nɔ, pe faale Nenefufa ga ba le pāã pe yee, yagaafa pe sē koho klaha ye, pe tee pye. Faale wo, Yonase bii Yāhā yē kapān pāã pe Nenefufa ye, pe n le luhu ma koho klaha ma pe kapee- wāpyeŋ miy yaha. Kaplāŋ nkāy tē -sē n pāã ye ye, ke ter Yonase wūhū yaha!»

Nawee kadye naaloho

(Mat 5.15; 6.22-23)

³³ Yesu n maha yee: «Waa sē naaloho ndyan tar ma ga le wūhū teelaa wo ye, waa sē maha le tar ma katan cīn n tã le na ye. Ah ndee, pe ma le tar, pe ne le wra ta kāānkui na, wii ma dye u naa n yāŋ cāã- na. ³⁴ Yīnde ma mii naaloho dyaŋ kadye na. Ma yīnde ma yō ma ye, ma kadye bye ga nii cāã- na; ma yīnde ma -sē klaha- ma ye, ma kadye bye ga nii wam wo. ³⁵ Loo na, nawee woo yai u u ya yigi, cāã- mpāy pe ma u na, wam ma syi pe sya tāŋ ye. ³⁶ Ke syi ne, nawee kadye bye ma nii cāã- na, teelaa sē wee wam wo ye, u kadye kur bye ga nii tāŋ cāã- na, ke naa n yehe palpal mii naaloho cāã- dyaŋ.»

*Yesu kuān pe Farisyē na tesē pe Yāhā kaiyarfa
ne
(Mat 23.1-36; Mar 12.38-40)*

³⁷ Yesu tuu ba pāā wa, Farisyē naa waa n u yee u ga di u kaha wo. Yesu n dye ke kaha wo, maa nii ma ga di. ³⁸ U Farisyē naa n ba yāā Yesu sē u klue yee pe wāε kānde na ye, ma nii n di, le n u fe gbe.

³⁹ Loo na, Yīṅfua Yesu n u pye ma yee: «Yii Farisyē, ye ma mii nawee- mpāy dyaṅ pe crāṅ kur kuε yee, tesē tasa kur kuε ne, ma n tyii ke laam na. Ye byε ye yii ta naweeyōm nkur kuε ye, ye laam sē -sē wee gbεgbε ye. Nawee- wāyuhu wī ya le ma ye laam wo, tesē kapee- wāpyeṅ ne. ⁴⁰ Ye plege, ye sē kai- cā ye! Yāhā gii ke nkur kuε pye, koo neṅ ya sē na ke laam bya pye? ⁴¹ -Ye ye crāṅ yī kayūhū ne, tesē ye tasa bya ne, ye ke wāā nawām kē, loo na ye kānkai- byε ga cā nii gbεgbε.

⁴² Yii Farisyē, ye wī pee Yāhā ye! Ye ma ne ye digi gbe, le tāy ke nii waṅ kla woo, tyūhū wāṅ woo, ye ne ke la flε sēnsye, ye fla neṅ wāā Yāhā kē. Ma -sē yee ye wāsrōṅ wī na, tesē Yāhā wī wātāy ne ye laam wo, ye kalaa wee koo na ye. Koo -sē kē tee yai ye gbihi yigi, ye koo ta yīṅ. Ke kai- ngī n -sē taha, ye ma syi ye faha laa yaha ye.

⁴³ Yii Farisyē, ye wī pee! Yiiffee- yawāhā nwey wo niisar rii nawee- byε yīnde le yi n too re na, too syi niisar ye ne kε ye nii. Ye tee maha n yāṅ pe naa ye syar nangbāsyaha ne nanihi tebehe wo.

⁴⁴ Ye wĩ pee! Ye laam wluhu, ye ma mii nakur gbũhũ nkāy syi dyaŋ nawee saa cã ye, u tãhã naa n ter te na!»

⁴⁵ Yãhã kaiyarfua waa n u pye ma yee: «Yĩŋfua, taa nii n pãã ke syi, ma wo bya wãã le n tyehε.»

⁴⁶ Yesu n u yẽ sya ma yee: «Yii Yãhã kaiyarfa, ye bya wĩ pee! Ye nawee- taha kai- nkāy na ke ma mii teger dyaŋ pe saha tẽŋ ye. Ye saa maha koho le pe ye, pe n waha re tẽŋ ye. ⁴⁷ Ye wĩ pee! Gbũhũ nkāy syi ke yõ, ye ne koo fãã Yãhã kaplãŋ tõrfa kē, poo mpãy ye wãε pe boo! ⁴⁸ Le nii mii ye wãε pe lii pye, le tãy ye ye. Poo pe Yãhã kaplãŋ tõrfa boo, yii -sẽ pe gbũhũ fãã! ⁴⁹ Loo ne, Yãhã gii ke kai- bye cã tãŋ, ke n le yar yaha ye wĩ na ma yee: <N ga ba ra kaplãŋ tõrfa mpãy nɔ wãã pe ye, tesẽ ra tẽntẽfa mpãy ne. Pe ga ba mpãy boo pe laam wo, pe mpãy nar- gboho.> ⁵⁰ Ke syi ne, ma gbe driyẽ wãtãhã na, ma ba waa ke yagaa na, Yãhã kaplãŋ tõrfa mpãy bye pe boo ter, yagaafa ga ba loo kapee fue dãã. ⁵¹ Too naboorn de bii gbe Abel wãboo cãã na, ma sya ba waa Dyakaridya wãboo cãã na, woo wii pe bii u boo ke Yãhã kangbãŋ nsoho wo, ke Yãhã diŋ yisaha fla ne. Āwã, cĩinde ne tẽ n pãã ye ye, ntõr rii te woo, le kapee fue ga yi yagaafa na.

⁵² Yii Yãhã kaiyarfa, ye wĩ pee! Lii le ga waha nawee ta u n Yãhã wĩ cã, yii gε le sye, ma -sẽ maha yer tã le na nawee- ma n le yãã ye. Ye ma mii nawee waa dyaŋ u nwoŋ gaa yẽ gbãã tã ma sye u karndohopua na.»

⁵³ Yaliile Yesu tuu ba yi ke kaha wo, pe Yãhã

kaiyarfa tesē pe Farisyē ne, pe n nii ncafūhū di u ne, ma nii u yey kai- ter bye ne. ⁵⁴ Pe naa n ke pe Yesu ta u n plaha pāā pe n luhu.

12

*Yesu nawee- klaha kai- nkāy ne
(Mat 10.26-27)*

¹ Loo yale wo, nabuar n ba wo tã ma sya pe ya tre tãhã, Yesu n cãã u kãnyãrwai pye ma yee: «Ye yii yigi Farisyē ye ne, pe wĩĩ ma mii ncasur wãŋ ter syi dyaŋ. Pe naweeyõm pyer pye gbaa na, pe laam wo ma -sē pee. ² Ngii ngii ke wũhũ nii, ke ga ba yãã gbaa na. Kai- nkāy ke maha ma waa sē ke cã ye, ke ga ba cã. ³ Loo ne, kaplãŋ nkāy tee n pãã yii ya yĩmperwoho wo, ye ga ba naa ke pãã nawee- bye ye yaiwaha na. Tesē, lii bye tee yuhu pãã waa nditye wo, nwonuŋ laam wo, le ga ba gbey pãã nanihi fla wo.»

*Wii nawee- yai pe naa n fya u na
(Mat 10.28-31)*

⁴ Yesu n maha yee: «Ta n le pãã ye ye, yii mpãy tee ma ra naambiyãm: Mpãy syi pe ga waha nawee kadye boo wãboo ya, pe sē -sē ga waha laa pye nantãŋ ye, ye ma syi naa poo fya ye. ⁵ Wii tee yai ye naa n fya, n ga u yar ye na: Ye yai ye naa Yãhã koo fya, koo gii ye ma ba ku, ke ga waha ye le naa fla wo, naa gii wãfegeyãã wee ke na ye. Åwã, n le pãã ye ye, ye yai ye naa koo ya fya! ⁶ Kãnsyãyi mii syi wãm bua sē n par la warpĩi syãm ya ne? Ye cã poo kãnsyãyi mii wee ngaa ye, Yãhã sē -sē n faha poo nen waa ge yaha ye. ⁷ Ye wĩĩ n tãy Yãhã ye, ma ter kãnsyãyi mii

syi wābuar yaha. Ye yīnyor nde ge Yāhā te bye yē cā yaha wa. Ye ma syi naa n fya laa na ye!»

Lii yai le pāā Yesu wī na nanihi wo?
(*Mat 10.32-33; 12.32*)

⁸ Yesu n maha yee: «Ta n nde pāā ye ye: Wii ma le pāā nawee- yīnde na ma yee woo u ya le soho ra koho wo, ndoo u Nawee Puee, ta bya ga ba le pāā pe Yāhā yāhāyīn tēnlēhe yīnde na n yee, woofua ma ra wūū. ⁹ Wii ma -sē le pāā nawee-yīnde na ma yee woo sē ndoo cā ye, ta bya ga ba le pāā pe Yāhā yāhāyīn tēnlēhe yīnde na n yee, n sē woofua cā ye. ¹⁰ Nawee wii ma tee pāā u Nawee Puee wī na, Yāhā ga ba loo kapee laha kāā u yīn na. Wii ma -sē tee pāā Yāhā Yrā Fānga wī na, loo kapee nde saa laha kāā u yīn na ye.

¹¹ Pe ma ba ye yigi ga Yiifee- yawāhā nwey wo, laa na yahaseefa yahasee ye, laa na fāngafa yahasee ye, ye ma syi ye fya ye! Ye ma syi ye naa ntān cεr, ye yee tee ga ba lii pāā le n nii wāyīī, tesē tee ga ba lii pāā ye waha ye yīn yi yaha, ye sē cā ye. ¹² Loo yale wo, kaplān nkāy ke yai ke yi ye yē wo, Yāhā Yrā ga ye klaha ke ne.»

Cīinde nangbān ne tii ne?

¹³ Dya waa pye pe nabuar laam wo, ma ba Yesu pye ma yee: «Yīnfua, ta lefua yar, u tyii wo n wo tuhufua kloho la wii na.» ¹⁴ Yesu n u yē sya ma yee: «Naambiyā, yoo u ra taha ye nwoŋ kai-wāsāhā na, tesē ye koho wān wālan na ye nsoho wo?» ¹⁵ U n wā klaha, ma pe nawee- bye pye ma yee: «-Ye yii yigi, ye ma n pua yaha wale wī na, tesē nangbān wān ne ye. Nawee koho wān sē ne te ga waha ta u n kuee yrān na ye.»

16 Loo na, Yesu n kakuãcran pãã pe ye ma yee: «Nangbãñ gaa pye tangbãñ ne, dir n ba yi u ye kacãn sê pye ye. 17 U n nii laam ga ma yee: <N ga pye mii, dir nde bye lesaha wee ra ye ye.> 18 U n ba u ya pye ma yee: <Tê ga lii pye, n le cã yagaa. Loo ne nde: N ga ra mple nde yoho kãã, n dur n taa fãã, tii te cã gboho faale wãn na, n ta dir wãn bye le yaha te laam wo ta koho wãn bye ne. 19 N ma loo pye wa, n ga dur n nii yar n yee: Naambiyã, diyõr ma ma ye kacãn wee ye, te ga waha ta ma di yai dye- buar. Yagaa, fihĩ nii naa n wũũ, ma naa n di ma naa n wo, -taa naa nuhu di.> 20 Yãhã n -sê u dya pye ma yee: <Naplege nge! Yĩmper nge ge laam wo, ma ga ku. Taa ga ku, dir nde bye taa gbihi ta ma myaha na, te ga nii yoo wãn yagaa?> » 21 Loo na, Yesu n maha le pãã taha ma yee: «Wii woo na tuu driyẽ nangbãñ wãn ya ke wãã n ta u ya myaha na, u sê -sê wee ngaa nangbãñ Yãhã ye ye, woofua wĩ ma mii ke nangbãñ naplege nge wĩ dyañ.»

*-Ye yii le soho Yãhã koho wo ye kuãñ ne!
(Mat 6.19-34)*

22 Loo kur ye, Yesu n u kãnyãrwai pye ma yee: «Loo ne, n ga ye yar nde ne: Dir rii tee ga naa n di, tesê loho gii ne tee ga naa n wo ye waha nii yĩnwẽr na, tesê nayre rii ne tee ga le tã ye kadye na, ye ma syi ye naa ntãñ cẽr too nde bye wĩ na ye! 23 Ye sê yãã, yĩnwẽr puar dir na, kadye puar nayre na. 24 -Ye naa kãnsyãm yãñ, pe sê digi tãhã, pe sê digi gbe, teelaa wee pe ye pe dir kõñ n yaha ye. Yãhã sê pe yẽ digi wãã la pe kẽ? Ye wĩ n tãy Yãhã ye, ma ter kãnsyãm yaha. 25 Ye

laam wo, yoo ma u ga waha u kuper yũhũ wãã carle ge laangar ya kãmay na? ²⁶ Ye ma gblihi laa ndele syi ya wãpyeŋ na, lii tee -sẽ laam ga ke kai- ngĩ wĩ na?

²⁷ Nyẽ fyār te n fīy tar wo, ye sē te nayōr yãã la? Te sē tēn tē ye, te sē faha wãn tyīn ye. Ta n -sē le pãã ye ye, u faale yīŋfua Salmuu, u nangbān naa bye ne, u nayre nayōr sē -sē bii nɔ nyē fyār wāŋ neŋ gaa ge nayōr na ye. ²⁸ Nyẽ nge ge ke n fīy tar wo nanga, koo gii pe n pai miy le wãã naa laam wo sukũhũ, Yāhã nayōr wãã ke kē. Ke -sē ga pye mii ke tyii yii ge na, ke saa nayre wãã ye kē ye? Ye sē koho taha yaha Yāhã na busãã ye. ²⁹ Ye ma syi ye naa ntāŋ ceɾ, ye yē digi wāke ne tesē ye lawoŋ ne ye! ³⁰ Nawee- mpāy pe sē cīinde Yāhã cã ye, poo pe too nde bye ke fānga ne. Ma -sē yee yii na, Tuhufua Yāhã ma ye ye, ke cã te wĩ ma ye na. ³¹ -Ye cãã Yāhã Yai wĩ ke wa! Loo na, ngii wĩ ke ma ye na, ke -sē ga ba wãã taha ye kē.

³² Yii mpāy tee sē nihi ye, ye ma syi ye fya ye! Le tãy ye Tuhufua Yāhã ye, loo ne u n ye le Yāhã Yai wo. ³³ -Ye ye koho wãn par, -tee pe war wãã nawām kē! Wale lii syi le sē n klaha ye, -ye naa loo ke! -Ye Yāhã wũhũ ke naa n ta busãã yāhāyīŋ wo, koo fla gii wāplaha wee te na ye, yuhu saha nɔ te na ye, fyār saha te pye klaha- ye. ³⁴ Tee ye laam wãn ta na, ye laam bye ma koo fla na.»

*Tēntē- yai pe ma n sã wāy faha ye
(Mat 24.45-51)*

³⁵ Yesu n maha yee: «-Ye yii gbihi ra tēn wĩ ne, -ye ye nsĩ ceɾ pua, -ye ye naaloho tar yaha!

³⁶ -Ye yii gbihi mii tēntē- mpāy dyaŋ pe yīŋfua ka cagbar na. U ma dur ba ke kapahayē gbã, pe yir ga ke yār u kē. ³⁷ U yīŋfua tuu ga dur ba tēntē-mpāy yāã yrāŋ na, poo wīi n tāy! U ga u ya gbihi, u pe ta pe n tege nii, u n ba dir la klahā pe bye kē. ³⁸ U ma dur ba yīndyaha wo, le tāy yīndyaha kur ye, ma ba u tēntē- yāã yrāŋ na, pe wīi n tāy.

³⁹ -Ye nde cã laha: Kahafua ma ne u yuhu payale cã, u ga ne kuee yrāŋ na, u sye u yuhu ma n dye u kaha wo ye. ⁴⁰ Ye bya -ye yii gbihi naa n ta, yaliile tee sē ga yigi ye, u Nawee Puee ga ba dur ba loo yale wo.»

⁴¹ Pyar n ba le pãã ma yee: «Yīŋfua, ma kaplāŋ ngīi kuã cra pãã wãã wii ya kē laa, ma ke pãã nawee- kur bye kē?» ⁴² Yesu n u yē sya ma yee: «Tēntēle wii syi kē u n sroŋ u yīŋfua ye, ma maha kai- cã? Woo kē wii ne u yīŋfua ter ma u taha u naa ke kaha yāŋ, tuu naa u tēntēwai bye yāŋ, u naa pe dir wãã pe kē sediyale wo. ⁴³ U yīŋfua ma dur ba, maa u yāã loo tēn na, woo tēntēle wīi n tāy. ⁴⁴ Ta n cīinde nde pãã ye ye. U yīŋfua ga u taha u koho wān bye yīŋ na. ⁴⁵ U tēntēle ma -sē le ga yigi, a woo yīŋfua saa pa yagaa ye, u ga too u tēntēwai wāgbāŋ na, u naa dir ya di, u naa sēm wo pe n u yigi. ⁴⁶ U tēntēle tuu sē per gii ga yigi ye, u yīŋfua ga pa koo per na. U ga u pēn cīinde wāpēn, tuu u pye pyer rii ne te yai mpāy ne pe sē sroŋ ye.

⁴⁷ Tēntēle wii tuu u yīŋfua laam wīi cã, u sē -sē u ya gbihi ye, u sē -sē u yīŋfua laam wīi pye ye, u ga ba gbār sya busãã. ⁴⁸ Ma -sē yee tēntēle wii tuu sē u yīŋfua laam wūhū cã ye, u ma sya

tee pye ma yai gbār ne, u ga gbã car ya. Yãhã ma wii kē busãã, ke ga ba ufua yey kai- busãã ne. Yãhã ma kai- busãã le soho wii koho wo, ke ga ba woofua yey kai- busãã ne ke n sya gboho tɛr.»

Yesu wãpaŋ ta nawee- ga cɛr
(*Mat 10.34-36*)

⁴⁹ Yesu n maha yee: «N pa nawee- wãcɛr naa ne kãntraha na. Koo naa nge ma ne pye ke le wa, le ne ga tãy ra ye. ⁵⁰ N ga ba tãã fen laam wo, ta laam byɛ n wlãhã nii. Loo n ba pye wa, ta laam n cã tege nii. ⁵¹ Ye laam wo, ye yee la n pa nawee- yĩmbuhu wããlesaha wo? Aye rɛhɛ, n pa pe wãcɛr wĩ loo ne. ⁵² Ma gbe yagaa na, nwoŋ giifa ma pye nawee- bua, nawee- tãã ga wãã le, pe cɛr nawee- syãm mii na. Kaa na, nawee- syãm ga wãã le, pe cɛr nawee- tãã mii na. ⁵³ Tuhufa ga ba napĩr le pe dyam ne, dyam -sẽ ga ba napĩr le pe tuhufa ne. Nahafa ga ba napĩr le pe pueesyam ne, pueesyam -sẽ ga ba napĩr le pe nahafa ne. Nansyam ga ba napĩr le pe pii ca ne, pii ca -sẽ ga ba napĩr le pe nansyam ne.»

Mpãy pe sã yagaa kai- yĩntaha war ye
(*Mat 16.2-3; 5.25-26*)

⁵⁴ Yesu maha naa pe nawee- yar ma yee: «Ye ma sesaha yãã ke wo ke pakue ye, ye sã ne yee la, ke ga pa? Ke n -sẽ pa cĩinde. ⁵⁵ Ye ma tefay yãã pe yir yãhãyiŋ kãndigi koho kue ye ma fua n pai, ye sã ne yee la kar ga war? Le n -sẽ pye cĩinde. ⁵⁶ Dawarfa me ye ne! Tee waha yãhãyiŋ wũhũ yĩntaha war, tesẽ kãntraha wũhũ ne, Yãhã

wũhũ nkãy ke -sẽ n pye ye yĩnde na yagaa, nwa ta ye n koo wãwar wĩ sye?

⁵⁷ Tee ga lii pye le n sron, nwa ta ye n loo sye?

⁵⁸ Wii ma yee ma laa tee pye, ma ma yigi n gaha kasãhã saha wo, tee sã nõ wa ke fla na ye, cãã naa u nar ye n wãã le. Mii loo sã ne ye, u n gaha ma le soho u kasãhãfua koho wo, woo n ma le soho fãngafa koho wo, pe n ma le nwompihi wo.

⁵⁹ Ta n le pãã ma ye: Ma'a yee ma sã le kafue bye dãã tãŋ ye, ma saa yãã yi ke nwompihi wo ye.»

13

-Ye le sya ye kapee- sã yõ ye, -tee ke miy yaha!

¹ Per gaa, nawee- mpãy n pa Yesu fla na, ma ba Galelefa mpãy wĩ pãã u ye. Pe Galelefa ka Yãhã kangbãŋ laam wo, u fãngafua Pilati n ta pe n pe boo wlãhã pe kaboo wãn ne. ² Yesu n pe yẽ sya ma yee: «Galelefa mii pe boo, ye laam wo ye yee la, poo pye kapeepyefa ma ta ter Galele kãntrahafa bye yaha? ³ Ye bya ma -sã yee, ye sã le sya ye kapee- sã yõ, ma maha ke wãpyeŋ miy yaha ye, ye bye wĩ ga ba klaha-. ⁴ Ye yai ye ye laam too nwonjruhu gii na ke pye Syilwee wo, ma ba too tã nawee- sãnsye kuatãã na, pe n ku. Ye laam wo ye yee la, poo pye kapeepyefa ma ta ter Yurusalem klofa kur bye yaha? ⁵ Ye bya ma -sã yee, ye sã le sya ye kapee- sã yõ, ma maha ke wãpyeŋ miy yaha ye, ye bye wĩ ga ba klaha- koo syi.»

Yiisrefa wĩ ma mii katyigi gii dyan, ke sã n sa ye

⁶ Yesu n maha kakuãcranṅ pãã pe ye ma yee: «Dya waa ba nasar nkugu katyigi sīĩ kãntrayũhũ fla wo, ke n le. U dya n pa u n pai nkugu tai, u sē ngaa yãã ye. ⁷ U n te tar gbihifua pye ma yee: <Yãṅ, ke dyε- tãã kē yagaa, n ma pa n pai nkugu tai katyigi nge na, n saa ngaa yãã ye. Ke cεr kãã! Ke tee nii ma draha ka sya, ke sē n sa ye.> ⁸ U tar gbihifua n u yē sya ma yee: <Yīṅfua, maha tyii ke na naandyε; n ga ke yīṅ tugu klaha, n nafuhu le ke tãy. ⁹ Ke syi ne, laa na ke ga ba sa dyε laa; ke maa yee ke sē maha sa ye, ma ta ke n cεr.> »

Yesu maha cɔɔ waa jaa kani per gaa na

¹⁰ Kani per gaa na, Yesu pye u maha naa nawee- klaha Yiifée- yawãhã nwoṅ gaa laam wo. ¹¹ Cɔɔ waa -sē pye ke fla na, u sē pye korkor ye. Ke dyε- sēnsye kuatãã ba kē sãndũpee waa pye, u ba u cɔɔ ta u n kur nii, u saha kãntuhu sroṅ ye. ¹² Yesu tuu u cɔɔ yãã, u n u yee ba, ma ba u pye ma yee: «Cɔɔ, ma yan ma miy yaha.» ¹³ Yesu n koho taha u na, ke kãntuhu n ta ter sroṅ u ye, u n nii Yãhã sey.

¹⁴ Yesu tuu maha nawee jaa kani per wo ke syi, le sē tãy u Yiifée- yawãhã nwoṅ yīṅfua ye ye. U n kapãn gbe, ma pe nabuar pye ma yee: «Plii kuay ma, nawee yai u tēn tē too plii na. -Ye naa too plii yãṅ, ye naa n pai ye yan wãjaa wĩ na, tee ke kani per yãã ye ke ta yaha!»

¹⁵ Yīṅfua Yesu n u yē wãã sya ma yee: «Dawarfa me ye ne! Kani per na, ye sē ne ye naha sãhã la, laa na ye kãnkoṅ, ye ka ke ne lawɔsaha wo? ¹⁶ Ah cɔɔ nwo wii tuu -sē ma Brama kur waa, Setane tuu pua yigi yaha dyε-

sēnsye kuatāã, ye yee la woo ma syi u sãhã yaha kaniï per na u sãndũpee namihi wo ye?»

¹⁷ Yesu kapãn nde n nii u napĩ- ye fyar wĩ. Laanwɔ wũhũ nkãy tuu naa n pye, ke -sē naa nuhu yigi pe nabuar kē.

*Yãhã Yai ga cãã kloŋ, ke cã ba gboho
(Mat 13.31-33; Mar 4.30-32)*

¹⁸ Loo na, Yesu n maha pe nawee- yar kakuãcran ne ma yee: «N ga waha Yãhã Yai wĩ tõr nwa ne? Ke ngii tay, n ga ke kla yar ye na.

¹⁹ Ke ma mii ngaa puale dyaŋ, dya waa tuu gbe, ma tãhã le kãntraha wo u lankua wo. Loo puale kloŋ tãŋ pii bye na. Le -sē fĩy ma jruhu katyigi dyaŋ, kãnsyãm n sya ba pe nseŋ ta te kayay laam wo.»

²⁰ Yesu n maha yee: «N ga maha ye yar Yãhã Yai ma mii syi dyaŋ? ²¹ Yãhã Yai wĩ maha ma mii ncasur wãŋ ter syi dyaŋ, cɔɔ waa tuu gbe carle ya, ma wlãhã bur miy busãã wo gbengbeyĩhĩ tãã syi, ma pe tũhũ. Te ncasur carle ya n ta pe n sya fua yir.»

*Nawee- busãã ga yãã dye la Yãhã yai klo wo?
(Mat 7.13-14, 21-23)*

²² Yesu naa n gaha Yurusalem wo. Tuu naa n ter kungbãhã nkãy wo, tesē kusyĩmbehe nkãy ne, u nawee- klaha naa n gaha too bye wo.

²³ Waa n ba u yey ma yee: «Yĩŋfua, nawee-mpãy pe n pai sya yaha pe dye Yãhã fla wo, pe saa syar ye, cĩinde sē na?» Yesu n u yē sya, ma pe yar ma yee: ²⁴ «Yãhã fla wãdye wĩ waha mii nwonyẽ giï dyaŋ ke fĩhĩ. -Ye yii waha ye dye koo

ne! Ta n ye yar, nawee- busãã ga ba yee poo ga dye, pe -sẽ ga ba gblihi laa.

²⁵ Koo nwonyẽ nge kahafua ma ba yir, ma ke nwonyẽ gbãã tã, yaa ba yii yãã nkur ye, ye naa ke kãanklihi gbã ye yee: <Yĩnfua, nwonyẽ yãr wo kẽ!> U ga ye yẽ sya u yee: <N sã ye yisaha cã ye.>

²⁶ Loo na, yaa u pye ye yee: <Wii me too wãã naa n di ma ne, ma maha wãã naa n wo ma ne. Ma naa nawee- klaha wo klo wo, nanihi teebɛɛ wo.> ²⁷ U ga maha ye pye u yee: <N sã ye cã ye kapeepyefa mii, ye ma n crã ra na ye!> ²⁸ Loo yale wo, ye ga ba faale wãɛ Brama ye yãã, Yãhã yai klo wo, tesẽ Yisyake ne, Dyakuba ne, ma suhu pe faale Yãhã kaplãŋ tãrfa byɛ ne. Yii -sẽ ga ba pye nkur ye, ye naa n wũn wãwũn, ye laam ga ba war ye n sya naa nkãhã gbã!

²⁹ Nawee- ga ba yir yaidar kuɛ ye, tesẽ ke dyeter kuɛ ye, tesẽ kãntraha teebɛɛ byɛ wo, pe pa Yãhã Yai gbar na, pe ba dir di. ³⁰ Loo na, mpãy pe ma kur ye yagaa, poo mpãy ga ba yahasee fla yãã. Mpãy pe -sẽ ma yahasee fla wo yagaa, poo mpãy ga ba nii kur ye.»

*Yesu tesẽ Yurusalemfa wĩ ne
(Mat 23.37-39)*

³¹ Loo yale wo, Farisyẽ mpãy n yũhũ crã Yesu na, ma u pye ma yee: «Ter kãã, ka fla ngaa na. Yerote n traha u ta pe n ma boo.» ³² Yesu n pe yẽ sya ma yee: «-Ye ka, yaa kacãmpuai nwo yar ye yee: Ta tẽn ne kãntraha nge na sãndãpee wãkar ne, yanfa wãjaa ne. N ma le na nanga tesẽ sukũhũ ne, le tẽn n sya ba kua. ³³ N yai n ta ter ta yrãhã ne nanga, sukũhũ, n sya ga nɔ. Ye

sē yāã, Yāhã kaplāŋ tōrfua sē yai pe u boo kulaa wo mii Yurusalem sē kē ye.»

³⁴ Yesu tuu naa pe Yurusalemfa wīi pāã, pe fēn n u yigi, u n yee: «Yurusalemfa, Yurusalemfa, ye Yāhã kaplāŋ tōrfa boo, tesē nawee- mpāy Yāhã pe nɔ n wāã ye ye, ye pe waa n boo ntēmbar ne! Yalebye, n n kē n ye wāã ta nii tãy, mii nguyiŋ dyaŋ ke ke pii wāã n ta ke nkaasyir flāhã tãy. Ye sē -sē le sya yāã ye. ³⁵ Tee n pye ke syi Yāhã ga ba kur waa ye klo na. Ta n ye yar: Ye saa ra yāã mii per gii sē kē, tee n pai naa n yee: <Mboo wii taa n pai Yiŋfua Yāhã myaha na, ke kaa taha ma na.> »

14

Farisyẽ naa waa Yesu yee ba dir na (Mat 22.1-10)

¹ Kanii per gaa maha wo, Yesu ba ka Farisyẽ ye yiŋfua waa kaha wo. Pe ba u yee dir na ke fla na. Mpāy pe pye ke fla na, pe naa Yesu yāŋ kayi ne, ncã u ga pye mii laa? ² Dya waa ba yer u yahasee ye. Yan pye u dya na, u n ba tē. ³ Yesu n kapān gbe, ma pe Farisyẽ yey tesē pe Yāhã kaiyarfa ne ma yee: «Kānde lii Yāhã le ta, wo yai wo yanfua jaa kanii per wo laa, wo sē yai wo le syi pye ye?» ⁴ Pe n yaha le, pe sē sya ma laa wāã sya ye. Loo na, Yesu n u yanfua yigi ma u jaa, ma kānde wāã u kē u n ter. ⁵ Yesu n dur yagaa, ma pe nawee-pye ma yee: «Ye laam wo, waa dya ne too dye u ye kualaŋ laam wo, laa na naha syi, ufua saa u yi la le yalebya wo, le ma sya pye kanii per?» ⁶ Loo kapān nde na, pe ga u yẽ sya lii ne pe sē cã ye, ma yaha le.

⁷ Dir disaha wo, nawee- mpāy pe ba yee ba te dir na, pe bye naa niisayōr ke. Yesu tuu pe yāā, u n kakuācran nde pāā pe ye ma yee: ⁸ «Nawee ma ma yee, taa ga fān di casyar na, ma'a ka, ma'a n ga ke niisayūhū yāᅇ ma nii ye. Ma'a ga nii koo syi fla wo, laa na pe ma pe nawee waa ter yee te dir na, wii syi tuu ter ma yaha ma maha ma yīᅇfua waa. ⁹ Wii tuu ye yee ba, mboo tesē woo ne, u ga waha pa u ba ma pye: <Dya, ah ma saa ke niisayūhū wāā la u kē?> Ma -sē ga yir te fyar ne, maa nii kur kue niisaha wo. ¹⁰ Ma'a yāā pe ma yee ke syi fla na, ma'a ka, cāā ga nii kur kue niisaha wo. Ke syi ne, wii tuu ma yee ba, u ma ba ma yāā, u ga ma pye: <Naambiyā, yir ba nii yahasee ye niisayūhū fla na.> Taa yir ga wāā nii mpāy ne, pe ga nagboho ta ma na. ¹¹ Ye sē yāā, nawee wii ma u ya ta yīᅇfua draha wo, ufua ga kloᅇ. Wii ma -sē u ya kloᅇ, ufua ga ta yīᅇfua draha wo.»

¹² Dya wii tuu ba Yesu yee ba te dir na, Yesu n wā klaha ma u yar ma yee: «Ma'a ga nawee-yee dir na, ma'a n ma naambiyām yee ye, tesē ma nampyesey ne ye, tesē ma nwonfa ne ye, tesē ma niisahafa mpāy ne pe ma walefa ye. Mii loo sē ne ye, pe ga waha yia pe le dur ma kē. Kayī lii raa yee ma pye, le n kua kāā. ¹³ Ma'a ga nawee-yee dir na, ma naflam poo yee, tesē mpāy ne pe kadye sē ke ya kua ye, tesē tānklahafa ne, ma suhu fūū- ne. ¹⁴ Poo mii pe saha le dur ma kē ye, ma wī n tāy. Yāhā ga ba ma dāā per gii kasroᅇ pyefa ga ba yir gbā wo, pe nii yrāᅇ na.»

¹⁵ Mpāy pe naa n di, pe kaplāᅇ ngī luhu wa, poo nen waa n Yesu pye ma yee: «Wii tuu ga ba

u dir lay yãã te yãhãyĩn gbar wo, u wĩĩ n tãy!»

¹⁶ Yesu n kakuãcran nde pãã u ye ma yee: «Dya waa ba per gaa yar nabuar raa ye, dingbãn wĩĩ na. ¹⁷ Te sedi yale n ba nɔ, u n u tẽntẽle lɛɛ wãã u ga pe nawee- yar, te wãn byɛ pye wa, pe pa. ¹⁸ U ma ga wii yãã, ufua ga naa yor raa ter pãã. U tẽntẽle tuu ga cãã dya wii yar, u dya n u pye ma yee: <Dya, n ma n tar raa par nii kẽ, fihĩ tyii ta n ga te fla yãn. Ye ma n tege ra na ye.>

¹⁹ Waa ter n yee: <N ma n tawar nyer sɛnsye par nii kẽ, fihĩ tyii ta n ga re pye yãn. Ye ma n tege ra na ye.> ²⁰ Waa ter n maha yee: <N ma n cɔɔ sya yagaa, n wee n ga yãã ka ye.>

²¹ U tẽntẽle n dur ga, maa ke kaplãn tɔr u yĩnfua ye. U yĩnfua laam n war, u n u tẽntẽle pye ma yee: <Ka le klo tebeɛɛ wo, tesɛ te nanihi fla ne, maa naflam yee ba, tesɛ mpãy ne pe kadye sɛ ke ya kua ye, tesɛ fũũ- ne, ma suhu tãnklahafa ne.>

²² U tẽntẽle n ka, ma dur ba u yĩnfua pye ma yee: <Yĩnfua, taa lii pãã, n le pye. Niisar raa -sɛ maha ma te kuee> ²³ U yĩnfua n u tẽntẽle pye ma yee: <Ka klo kãnkãy wo tesɛ tar kãnkãy ne, maa nawee- ta pe n ba dye, ta kaha n yĩĩ.> » ²⁴ Yesu n pe nawee- pye ma yee: «Ta n ye yar, mpãy pe ba cãã yee, poo saa too dir nde yãã di ye.»

Cũnde Yesu kãnyãrwɛ yai u pye mii?

(Mat 10.37-38; 5.13; Mar 9.50)

²⁵ Loo kur ye, nabuar naa n yãr Yesu ne, u n ba wã klaha, ma pe pye ma yee: ²⁶ «Wii ma yee u ga taha ra na u kuãn ne, ta wĩĩ yai le naa n gboho u laam wo, le ta ter u tuhufua wĩĩ na, u nahafua

wĩĩ ne, u ɔɔ wĩĩ ne, u pii wĩĩ ne, u nampyese y wĩĩ ne, tesẽ u ya wĩĩ gɛ ne. Mii loo sã ne ye, u saha nii ta kãnyãrwɛ ye. ²⁷ Wii ma cã u saha wãfã y sya ra wĩĩ na u sya gbãpee ku ra kur ye ye, ufua saha nii ra kãnyãrwɛ ye.

²⁸ Ye laam wo ye cã, wii ma yee u ga nwongbãŋ fãã, kii syi ke jruhu, u ga cãã tege nii, u yãŋ ke nwongbãŋ wãfãã dir ga war yẽ gii kua, u waha cã poo war yẽ ma ga waha yãã u ye, ke tẽŋ byɛ n waha kua. ²⁹ Mii loo sã ne ye, u ma cãã koo nwongbãŋ nakũy ta, war n ba kloŋ u ye, ke nwongbãŋ sã fãã kua ye, mpãy pe loo yãã, pe ga naa u lɛr. ³⁰ Pe ga yee: <-Ye naa n yãŋ dya nwo ne, u nwoŋ wãfãã tẽn fe gbe, ma ba gblihi laa, le tẽn sã kua u ye ye.>

³¹ Tesẽ, yĩŋfua waa ma yee u ga naan miy yĩŋfua waa ne, u ga cãã tege nii, u le fla yãŋ wa. Tuu ma naan miyfa nawee- nyerbua ya ne, u ga yãŋ, u ma ga waha yigi u nampyen yĩŋfua nwaa ye, tuu -sã ma naan miyfa nawee- nyersẽnsye ne, u ga cã. ³² U ma -sã cã, u saha yigi u nampyen yĩŋfua nwaa ye ye, u ga cãã nawee- lɛhɛ wãã u ye, pe n ga u crã tã, pe u yey pe ga waha pye mii ke wãhã n kua pe nsoho wo.»

³³ Loo na Yesu n pe pye ma yee: «Yii waa saha nii ra kãnyãrwɛ miĩ u sã cãã tyii u koho wãn kur byɛ na ye.

³⁴ Ye sã tetege yãã? Tetege ma kayũhũ. Ke ma -sã sar, le kua. Waa saha ke ta ke n dur naa n tã y ye. ³⁵ Loo yale wo, ke saha kãntraha gbihi, ke saha le nafuhu wo ye. Pe n gaha ke miy wãã nkur

ye nafēntenj na. Wii ma n traha u ke yīntaha cā,
u luhu yō!»

15

Mbua wii tuu ba plaha, ma ba yāā

(Mat 18.12-14)

¹ Pe kufar wāāfa, tesē mpāy ne pe naa kāmpee- yār, pe byε naa n crā Yesu na, ma ba naa u kaplānj luhu. ² Le sē naa n tāy pe Farisyē ye, tesē pe Yāhā kaiyarfa ne ye, pe n sya le wlūhū naa n pāā pe ya ye ma yee: «Dya nwo n tāy kāmpee- yārfa ne, ma sya wāā n di pe ne.»

³ Yesu n pe yē sya kakuācran laa ne ma yee: ⁴ «Mbaa gbeebua syi ga waha pye waa ye ye laam wo. Nen ya ga waha plaha pe wo. Ufua saa pe mbaa gbeeresyar sēnsye kuariesyar mii ta yaha la nyē wo, u ga nen nwo ke wii tuu plaha, u sya u yāā? ⁵ U ma u yāā, le ga tāy u ye. U ga u mbua gbe taha kāmāyīnj na. ⁶ U ga ka kaha wo, u u naambiyām yee, tesē u niisahafa ne, u pe pye: <Ye naa nuhu di ra ne, ta mbua wii tuu ba plaha ra ye, n u yāā.> » ⁷ Yesu n pe yar taha ma yee: «Ta n ye yar, le ma ke syi yāhāyīnj wo. Yāhāyīnfa nuhu dir ne gboho nawee nen wīi na, wii tuu u kapee- wāpyen miy yaha ma dye kānyīi wo, ke ter nawee- gbeeresyar sēnsye kuariesyar mpāy yaha, pe n yee poo ma naweeyōm, kapee- wāmiyaha wee pe na ye.»

War wii tuu ba plaha, ma ba yāā

⁸ Yesu n maha kakuācran laa pāā pe ye ma yee: «Coo waa ma pye war sēnsye syi ne, warpua nen ya ne plaha u ye, u saa naaloho tar la, u ke nwonj

pe, u u warpua tay kayi ne u sya ga u yãã? ⁹ U ma u yãã, u ga u cabiyãm yee ba, tesẽ u niisahafa ne, u pe pye: <Ye naa nuhu di ra ne, ta warpua wii tuu ba plaha ra ye, n u yãã.> » ¹⁰ Yesu n maha le pãã taha ma yee: «Kapeepyefua nen ya ma yi kãã u kapee- wo, ma kãnyĩ gbe wãfuẽ, loo nde ga nuhu yigi yãhãyiŋ tẽnlehe ye kẽ.»

Dya wii tuu ba plaha, ma ba yãã

¹¹ Yesu n maha kakuãcran nde pãã taha ma yee: «Dya waa pye naam kicar syãm ne. ¹² U dyasyĩnde n ba pe tuhufua pye ma yee: <Ta tuhufua, wo wale wãn la, ma ra lay wãã ra kẽ.> U tuhufua n -sẽ u koho wãn la. ¹³ Plii raa n ter, u dyasyĩnde n yir, ma u lay wãn bye par, ma ter pe war ne deydey kulaa wo. U n ga taha kuee gbar ya na, ma u wale bye pye klaha- tãŋ. ¹⁴ Pe war pe ba kua u ye, fããpihi gaa n dye le klo wo, u yẽ digi saha yãã u ye ye. ¹⁵ U n ka ma ga tẽn ke klofua waa ye, u n u gbe le u tar wo, u naa kaha tye-naha. ¹⁶ Pe tye- pe naa katyipir rii di, te di laam pye u na, waa sã -sẽ naa te wãã u kẽ ye. ¹⁷ Loo na, u n nii u ya wĩ ga ma yee: <Dir rii ge te ma ta tuhufua tẽntẽ- ye, pe saha te di tãŋ ye, ndoo -sẽ nwo tee nde wo, n n ku fãã ne! ¹⁸ N ga dur ga ra tuhufua ye, n n gaha u yar n yee, ta tuhufua, n kapee- pye Yãhã na, n kapee- pye ma na. ¹⁹ N sã maha yai ma naa ra yãŋ ma dya draha wo ye. Naa ra yigi mii ma tẽntẽle waa dyaŋ.> ²⁰ U n yir, ma kãnde sya ma n ter u tuhufua fla na. Tuu ga kaha yãŋ n wãã deydey, u tuhufua n u yãã. U dya fen n u sron yigi, u n sya yir fã ga maa u wãã, ma u pua yigi. ²¹ Loo na, u dya n u pye ma

yee: <Ta tuhufua, n kapee- pye Yāhā na, n kapee- pye ma na. N sē maha yai ma naa ra yāŋ ma dya draha wo ye.> ²² Pe -sē ga dye kaha wo, u tuhufua n u tēntē- pye ma yee: <Nayroho gii ke yō tāŋ te nayre bye na, -ye ka farfar, yaa koo gbe ba le u na, -ye kāncrā le u kē kōnde na, -tee maha ntān le u kē tre na! ²³ Naampēŋ gii ke gboho, ye ga ke yigi ba boo, waa nuhu dir di. ²⁴ Ye sē yāā, ta dya nwo tee yāā nwo, le ma mii u ba ku ra ye, ma dur ba yrāŋ na; le ma mii u ba plaha ra ye, ta n u yāā.> Pe n yir gbar na, ma nii nuhu di.

²⁵ Loo yale wo, u dyadyaha pye tar wo. Tuu dur n pai ma ba nɔ kaha yē na, u n luhu kapēn mii ye, yɔr ne. ²⁶ U n tēntēle waa yee ba, ma ba u yey nwa kē. ²⁷ U tēntēle n u yē sya ma yee: <Ma cīfua kē u dur ba. Koo kē, naampēŋ gii ke ba gboho, ma tuhufa ta pe n ke boo, ma yee woo dya dur ba u ye wāwee.> ²⁸ U dyadyaha laam n war, u n sye u sē dye kaha wo ye. U tuhufua n yi ma yee, woo ga u laam yīn u n dye. ²⁹ U dya n u pye ma yee: <Yāŋ, ke dyε- nii yagaa n kai- pye n wāā ma kē. Ma sē maha laa pāā yāā ra ye, ta n le sye ye. Ma ra kē yāā la sēmbua gε ne, ma yee n sya n ga nuhu dir di ra naambiyām ne? ³⁰ Ma dya nwo, tuu -sē ka maa ma wale bye pye klaha- tāŋ canaandi na, ma dur ba, naampēŋ gii ke ba gboho ma ta pe n koo yigi boo u kē!> ³¹ U tuhufua n u pye ma yee: <Ta puee, ma ma ra ne yalebye, wān tii bye te ma ra wān, ma bya wān ne. ³² Ma sē yāā, ma cīfua nwo taa yāā nwo, le ma mii u ba ku wo ye, ma dur ba yrāŋ na; le ma mii u ba plaha wo ye, wo n u yāā. Wo yai wo loo

gbar nuhu ne, -too dir di wo laam n yĩn!> »

16

Wale wĩ

¹ Yesu n maha kakuãcran pãã u kãnyãrwai ye ma yee: «Walefua waa ba tẽntẽ waa gbe ta u wale yĩn na. Pe n ba u walefua pye ma yee, u tẽntẽ ma tuu u wale pye n klaha-² U yĩnfua n u tẽntẽ yee ba, maa u pye ma yee: <N laa luhu ma wĩ na, le sã yai ra ye ye. N saa maha ma ta ra wale yĩn na ye. Taa ra wale pye mii, ke bye tãr ra n cã.>

³ U wale tẽntẽ n laam ga ma yee: <Ta yĩnfua nwo u ga ra tege kãã ra tẽn na. N ga pye mii? Fãnga wee ra na ta n ga waha kãntraha tẽn tẽ ye; n ma yee ndoo ga naa n nar, le ga nii fyar wĩ. ⁴ Tẽ ga lii pye n le cã yagaa. Ke syi ne, ta tẽn maa klaha- ra ye, mpãy ga waha ra yigi ta pe ya tãy!> ⁵ Loo na, u yĩnfua foho ke pye mpãy na, u n pe bye yee ba nanem. U n u wãcir yey ma yee: <Ma yai ma fue lii dãã ra yĩnfua kẽ?> ⁶ U n u yẽ sya ma yee: <Sẽm- nasuhu gbeebua.> U tẽntẽ n u pye ma yee: <Ma myaha fla nge saba wo, tege nii ma sãm- nasuhu gbeesĩ sãnsye ya yrũhũ.> ⁷ U n waa ter yey ma yee: <Ah mboo, fue lii ne le ma ma na?> U n u yẽ sya ma yee: <Dir nfããper kure gbeebua.> U tẽntẽ n u pye ma yee: <Ma myaha fla nge saba wo, tege nii ma nfããper kure gbeesĩ ya yrũhũ.> »

⁸ Yesu n pe yar taha ma yee: «U tẽntẽ wii u sã ba sron ye, tuu -sẽ pe fohofa pye ke syi, u yĩnfua gɛ n u pye ma yee u le pye kacãn ne. Ye sã yãã,

driyěfa cir pe ya ne ma sya ta ter cããfa na. ⁹ Ndoosẽ ga ye yar laa ne: -Ye ye driyě wale ta, ye naa koho le ye nampyeŋ- ye. Ke syi ne, ya'a ba cer kãã le wale na yaliile wo, ye waha niisaha gaa yãã Yãhã yai klo wo.

¹⁰ Wii ma sron kasyĩbɛɛ wo, ufua ga sron cĩnde wũhũ wo. Wii ma yee u sɛ sron kasyĩbɛɛ wo ye, ufua saha sron cĩnde wũhũ wo ye. ¹¹ Ye ma yee ye sɛ sron driyě nangbãn tɛn fla wo ye, Yãhã saa ba ye taha cĩnde nangbãn tɛn na ye. ¹² Ya'a yee ye sɛ sron nawee waa ter koho kla ne ye, Yãhã -sɛ ga ba ye koho kla wãã la ye kɛ?

¹³ Tɛntɛ nawee nen saha yĩŋfa nawee- syãm wũhũ wãã le pye ye. Waa wĩ ga tãy u ye, le ter waa wĩ yaha. U ga sron waa ye, tuu waa wĩ sye. Le ma ke syi, ye saha nii Yãhã tɛntɛ-, tee maha nii wale tɛntɛ- ye.»

Yesu kai- nkãy yar nawee- na

(Mat 11.12-13; 5.31-32; Mar 10.11-12)

¹⁴ Pe Farisyě naa Yesu kaplãŋ ngĩ luhu, ma naa u ler, wale wĩ tee tãy naa n ter pe ye. ¹⁵ Yesu n pe pye ma yee: «Ye yii ta yii sron, Yãhã -sɛ ye laam wũhũ cã tãŋ. Lii syi le ma yĩŋ nawee- ye, loo -sɛ ne le fũhũ Yãhã ye.»

¹⁶ Yesu n maha pe yar ma yee: «Kãnde lii Yãhã bii le le soho Musa koho wo faale wo, tesɛ faale Yãhã kaplãŋ tɔrfa kai- ne, koo ngĩ byɛ kɛ ke naa n klaha nawee- ye, ma sya ba waa Nsãn nawee- tããfua wãpaŋ na. Ma -sɛ gbe Nsãn wãpaŋ cãã na, le Yãhã kapãyĩ n pãã nawee- ye, kapãyĩ lii le Yãhã Yai wĩ pãã. Nawee- byɛ -sɛ pe ya waha,

ma n ke fānga ne pe dye Yāhā Yai wo. ¹⁷ Yāhāyīn tesē kāntraha ne te wīl ga ba kua kāā. Ma -sē yee kānde lii na Yāhā le ta, le kaplān teelaale ge saa miy yaha ye!

¹⁸ Ke syi, naa wii ma u ya koho cōō sye ma waa sya, u kapee pye, u cayōr pye. Tesē cōō wii u puai u sye, mboo wii ma u gbe, ma bya kapee pye, ma cayōr pye.»

Walefua waa tesē fenfua waa ne

¹⁹ Yesu n maha kakuācranj pāā pe ye ma yee: «Walefua waa pye, u naa nayreyōr ya le, tii syi nawām sē naa te dir yey ye. Plii bye u naa nuhu di, ma naa diyōr ya soho. ²⁰ Fenfua waa -sē pye, pe naa u yee Laasar, u kadye bye pye nar fla. U sāy naa n nii u walefua kapahayē ya na. ²¹ Dir rii bir re tege naa n too kāntraha na, u naa n ke u re yāā u di. Pām maha ba u nar lai naa n di u ye.

²² U fenfua n ba ku, yāhāyīn tēnlehe ye n u gbe ga ta Brama tāy, nakur klo niisayūhū wo. Loo kur ye, u walefua n ba ku u ya ndon, pe n u tugu le. ²³ U walefua naa fen sya nakur klo niisapihi wo, naa fla wo. U n yīntaha kuā yir wāā, ma Brama yāā deydey, Laasar ne u tāy. ²⁴ U n tē sya ma yee: <Ta tuhufua Brama, ta fen di ma Laasar lehe wāā, u n ga u kōnde ya kā le car ya loho wo, u ba ra yīnkāi yīn ta kē. Ma sē yāā, ta fen gboho ter naa nge wo.> ²⁵ Brama n -sē u pye ma yee: <Ta dya, taa pye kāntraha na, ma koho wān pye la wākua wān, Laasar woo sē pye la fen ya? Le faha la ma na? Yagaa taa nwo fen laam wo, u lay kē u n di yagaa. ²⁶ Tesē wuhungbān ma wo

nsoho wo ye ne. Ma sē yāã, mpāy ma yee pe ga yir nwo pe ka ye fla na, pe saha ka ye. Nawee wii ma maha pye ye fla na, u saha pa nwo ye.>
²⁷ U walefua n Brama pye ma yee: <Le ma pye ke syi, ma Laasar lehe wāã ta tuhufua kaha wo,
²⁸ nampyese y ma ra ye, wām bua. U lehe wāã, u n ga pe yar pe ma syi ra wāñ syi pye pe ba pa fen fla nge wo ta wāñ syi dyañ ye.> ²⁹ Brama n u yē sya ma yee: <Yāhā kaplāñ nkāy Musa tuu bii cāã yrūhū yaha, nkāy ne pe Yāhā kaplāñ tōrfa pe bii cāã yrūhū yaha, ke ma ma nampyeñ- ye kaha wo, pe naa n luhu ke ye.> ³⁰ U walefua n u pye ma yee: <Ta tuhufua Brama, loo saha yai ye. Nawee ma yir nakur klo wo nwo, maa pe yar pe ga cā pe kapee- wāpyeñ sē yō ye, pe gbihi naa n yār Yāhā kānyī wo.> ³¹ Brama n u pye ma yee: <Pe ma yee pe saa luhu Yāhā kaplāñ nkāy ye ke ma pe ye ye, waa ma sya yir nakur klo wo, ma dur ga yrāñ na pe ye, pe ga yee woofua bya kaplāñ wee cīinde ye.> »

17

*Kapee- wāpyeñ tesē wātyii ne kapee- foho na
 (Mat 18.6-7, 21-22; Mar 9.42)*

¹ Yesu n maha u kānyārwai pye ma yee: «Ye yāñ, kapee- wāpyeñ saha kua yāã ye. Wii ma -sē u nampyeñ ta u n kapee pye, ufua wīi pee!
² Mpāy pe ma pra kicar wāñ syi, ma ra ta pe Yater, wii ma poo nen waa ta u n yi kāã ra kānde wo, le ga pee woofua na. Pe ma sya cāã ntēmbangbāñ pua woofua yīntyigi na, ma u gbe miy le wāã

langbãṅ wo u sê yãã loo kapee nde yãã pye ye, ke puar u na.

³ -Ye yii yigi! Ma nampyen ma laa tee pye ma na, le pãã u ye. U ma le sya u kadugun ma cã le sê yõ ye, tyii u kapee fue na ma kuãṅ ne! ⁴ U ma sya tee pye ma na tẽhe kuasĩ per neṅ ya wo, ma -sê le sya ke tẽhe kuasĩ bye na ma cã le sê yõ ye, tyii u kapee- foho na ma kuãṅ ne ke tẽhe kuasĩ ngĩ bye na.»

⁵ Yĩnfua Yesu tẽnlẽhe ye n ba u pye ma yee: «Kaa taha wo na, Yãhã wĩ n waha sronṅ gboho wo laam wo.» ⁶ Yesu n pe yẽ sya ma yee: «Ye laam wo, ya'a Yãhã ta ye Yater carle ya, ye ga waha pãã katiyigi nge ne ye yee: Mii kuã kãã tee nde wo, ma ka maa mii sũ langbãṅ wo. Ke katiyigi -sê ga luhu ye ye, ke le pye cĩnde ye yĩnde na.»

Tẽntẽle wĩ ma lii ne?

⁷ Yesu n maha yee: «Tẽntẽle syi ne pye waa ye ye laam wo, tuu gbe u naa tar war, laa na u naa mbaa naha, u ne u yãã tuu yir tar laam wo ma n pai, u ga u pye la, u pa farfar u ba nii u loho wo, tuu di? ⁸ Aye rẽhe, tuu ga lii pãã u ye u ga yee: <Ta sro soho ra kẽ! N ma ba nii maa di yaliile wo, ma ka maa ma tẽntẽ nayre yi kãã, -taa raa le, ma ba naa wãn pye ra kẽ ta n naa n di! N ma ba di wa, ma cã ba di kur kue ye.> ⁹ U tẽntẽle kẽ u ne, tuu u taha nkãy na u n ke pye, u ga maha syaha wãã la u kẽ nantãṅ? ¹⁰ Ye wĩ bya ma ke syi: Tẽ ye taha nkãy bye na, ya'a ba koo bye pye kua wa, -ye yee: <Tẽntẽ- ya me wo ne; wo tẽn ya sê na too tẽ? Ah lii maha kuee?> »

Nawee ma jaa, u yai u lii pye?

¹¹ Yesu n ta ter Yurusalem kãnde ne. U n ba Syamarifa kãntraha yertersaha fla sya, tesẽ Galele kãntraha yertersaha fla ne, ma naa n ter. ¹² U naa n dye kusyĩnde laa wo, gber- sēnsye mpāy n u wāā ba, ma ba yer deydey. ¹³ Pe n nii n tē ma yee: «Yīnfua Yesu, wo fēn di!» ¹⁴ Yesu n pe yāā, ma pe pye ma yee: «-Ye ka, yaa yii yar Yāhā yūndefa na.» Pe n nii n gaha, ma ga jaa kãnde wo.

¹⁵ Poo nen waa, tuu yāā u jaa, u n dur ma nii Yāhā sey n pai fānga ne. ¹⁶ U n ba kãnklūy gbāā Yesu trε tāy, ma yīŋ kor le ma syaha wāā u kē. U dya pye Syamarifa naa. ¹⁷ Loo na, Yesu n yē kuā ma yee: «Poo sēnsye mii byε pe jaa, pe kuaresyar mii -sē ma na? ¹⁸ Waa sē yāā yee gε yee u ga dur ba syaha wāā Yāhā kē, mii tergaafua nwo ya sē kē ye.» ¹⁹ Loo kur ye, Yesu n u Syamarifa naa pye ma yee: «Yir, ma naa n gaha, taa ra ta ma Yater, loo le ma sya yaha.»

*Yāhā Yai wāpa yale ga ba nawee- fe gbe
(Mat 24.23-28, 37-41)*

²⁰ Pe Farisyē n ba Yesu yey Yāhā Yai wāpa yale ne. U n pe yē sya ma yee: «Yāhā Yai wāpaŋ sē waha yāŋ n cā ye. ²¹ Ye yee la le ga ba naa n pāā Yāhā Yai ma nwo, laa na ke ma nwaa? Tee -sē le cā ye yee Yāhā Yai ma wa ye telai wo.»

²² U n dur ma u kãnyārwai pye ma yee: «Cāā gaa ma ke n pai, yaa ba naa u Nawee Puee yīnfar kε, le ma sya ga pye per neŋ wāyāā ya. Ye sē -sē ga ba u yāā ye. ²³ Ye ga ba naa n luhu nawee- yē na, u ma nwo, laa na u ma nwaa. Ye ma n fā taha waa na ye. ²⁴ Ye sē yāā, u Nawee Puee wādurbaŋ ga ba pye mii yāhā wāyεhe dyaŋ, ke ne yehe ke

ncaha byε gbe tã, nawee- byε n ke yãã. ²⁵ N -sẽ yai n cãã wãfã yãã gboho, n yai yagaafa n cãã ra wĩi sye.

²⁶ Kai- nkãy ke naa n pye faale wo Nuwε cãã na, koo syi kai- ga ba naa n pye u Nawee Puee wãdurba yale wo. ²⁷ Koo cãã na, nawee- naa n di, ma naa n wɔ, ma naa ca sya, ma naa pe pueesyam wãã naam kě. Pe naa loo pye, te lafir n sya bii yi tã kãntraha byε na ma nawee- byε boo tãŋ. Nuwε woo n bii sya yaha u salangbãŋ wo, u nna ne.

²⁸ Kai- nkãy ke naa n pye faale wo Lote cãã na, koo syi kai- ga ba naa n pye u Nawee Puee wãdurba yale wo. Lote cãã na, nawee- naa n di, ma naa n wɔ, ma naa wãn par, ma naa tar war, ma naa nwey fãã. ²⁹ Per gii Lote yi Sodõ wo ma tɛr, naangbãŋ tesẽ naatarmiy ne te n yir yãhãyiŋ kuε ye, ma n too le klo na, ma sya pe klofa byε suhu boo. ³⁰ U Nawee Puee wãdurba yale wo, ke syi ga ba naa n pye.

³¹ Koo per na, wii ma ba pye u gbegbaha yĩntraha wo, u ma syi yee woo ga tege dye nwon wo, u ga u wãn gbe ke fla na ye. Wii ma ba pye tar wo, u ma syi yee woo ga dur ga u kaha wo ye. ³² -Ye ye laam too lii na le bii Lote cɔɔ* dye. ³³ Wii tuu u ya yĩŋ ke, ma suhu u laam wãn ne, woofua ga ba too byε ke laa; wii tuu -sẽ ga le sya u u yĩŋ ke laa, ma suhu u laam wãn ne, woofua kě tuu cã ga ba too nde byε yãã.

* **17:32** 17.32 Lote tuu bii fã naa n yi Sodõ klo wo u nna ne, u cɔɔ bii sye, ma klaha yãŋ kur ye, ma -sẽ ku ma nii tetege ntãmbege.

³⁴ Ta n ye yar, koo per na, nawee- syām ma pye pe wāã sāy nii kasāy wāŋ neŋ na yĩmper wo, pe ga ba nen yigi ba ra fla na, pe tyii u nen na. ³⁵ Ca syām ma pye, pe tra tre pe ya tāy, pe ga ba nen yigi ba ra fla na, pe tyii u nen na. [³⁶ Naam syām ma pye tar wo pe ya tāy, pe ga ba nen yigi ba ra fla na, pe tyii u nen na.]»

³⁷ Loo na, pe kānyārwei n u yey ma yee: «Yĩŋfua, kai- ngĩ ga ba pye na?» U n pe yě wāã sya plāhā ne ma yee: «Ye sē yāã, kakugu ma pye na, yān ga te ya wāã koo fla na.»

18

Yesu kakuācran pāã calangusya waa wĩ na

¹ Loo kur ye, Yesu n maha kakuācran laa pāã u kānyārwei ye, pe waha cā pe naa Yāhā nar yalebye, pe ma syi pe fāy naa n sya loo ne ye. ² U ba pe pye ma yee: «Klo laa wo, kasāhāfua waa pye. U sē naa n fya Yāhā na ye, u sē naa nawee yāŋ ngaa ye. ³ Loo klo nen ya wo, calangusya waa maha pye, u naa n pai u kasāhāfua fla na, u tāhā wĩ laa na. U naa u kasāhāfua pye ma yee: «Le kai nde sāhā wo nsoho wo ra napĩ ne, ta n waha ra tāhā yāã.» ⁴ Le n kuee ma sya ma-, u kasāhāfua sē naa n traha u laa pye ye. U n ba u ya pye ma yee: «Cĩinde ne, n sē n fya Yāhā na ye, n sē maha nawee yāŋ ngaa ye. ⁵ Coo nwo ra fāy gboho n ter, n ga u tāhā wāã u kē, nawee- n cā. Mii loo sē ne ye, n saa wũsaha yāã ye.» »

⁶ Yĩŋfua Yesu n u kānyārwei yar taha ma yee: «Kasāhāfua nwo ge tuu sē n sron ye, tuu lii pāã ye sē le yāã la? ⁷ Yāhā nge ge mpāy ke pe yāŋ yi,

poo mii ma ba n wũn pe tãhã wĩ laa na ke yai ke yĩmper, ke saa laa pye la pe kē? Ke ga ma- la mii ke sē koho le pe ye ye? ⁸ Ta n ye yar: Ke ga pe tãhã wãã pe kē le yalebya wo. Ma -sē yee u Nawee Puee ma ba dur ba kãntraha na, u ga ba poosyifa mpãy yãã la mpãy syi pe u sronj ta pe Yater?»

Yoo sronj Yãhã ye?

⁹ Mpãy pe naa pe ya yãŋ ma yee poo sronj Yãhã ye, ma yee mpãy pe kuee pe sē yõ ye, Yesu n kaplãŋ ngĩ kuã cra pãã pe kē ma yee: ¹⁰ «Nawee-syãm mpãy ba dugu ga Yãhã kangbãŋ wo, Yãhã narsaha wo; nen pye Farisyẽ naa, nen nwo -sē pye kufar wããfua. ¹¹ U Farisyẽ naa n ga yer u ya ya, ma nii Yãhã nar ma yee: <Yãhã, nawee- bye n yuhu, pe pee ma maha cayor le. Ndoo tē wee wãcɛŋ pe ne ye, n syaha wãã ma kē loo nde wĩ na. N sē maha wee kufar wããfua nwo dyanj ye, n syaha wãã ma kē loo wĩ na. ¹² Plii kuasĩ nsoho wo, n ne plii sĩ raa yãŋ yi, n ta yẽ tã digi na n saa ngaa di ye. Tesē, n ma ngii koo yãã, n ga ke la fle sēnsye, n fla nenj wãã ma kē.> ¹³ U kufar wããfua woo n fya ma ga dey yer, u sē sya ma yĩntaha ge kuã yir wãã yãhãyiŋ kue ye ye, ma nii u ya ntranj gbã ma yee: <Yãhã, n ma kapeepyefua, ta fen di, ma fĩhĩ ta kapee- bye laha kãã ra yĩŋ na.> »

¹⁴ Yesu n maha pe nawee- pye ma yee: «Ta n ye yar, u kufar wããfua tuu dur ter u kaha wo, Yãhã ba u yãŋ ma yee u sronj ma ta ter u Farisyẽ naa na. Ye sē yãã, wii ma u ya ta yĩŋfua draha wo, ufua ga klonj. Wii ma sē u ya klonj, ufua ga kuã yir yĩŋfua draha wo.»

*Yesu kaa taha kicaabir na
(Mat 19.13-15; Mar 10.13-16)*

¹⁵ Nawee- n pa kicaabir ne Yesu fla na, tuu koho taha pe na, u Yāhā nar pe wī na. Pe kānyārwai n pe yāā, ma kuān pe na. ¹⁶ Yesu n pe kicaabir yee ba u tāy ma yee: «Ye tyii pe kicaabir na, pe n pa ra ye! Ya’a n sye pe na ye! Ye sē yāā, mpāy pe ma pra poo wāṅ syi dyaṅ, Yāhā Yai ma poo wāṅ. ¹⁷ Ta n cīnde nde pāā ye ye: Wii ma yee u sē Yāhā Yai wī sya yigi yaha u laam wo kicar wāṅ syi dyaṅ ye, woofua saa dye yāā Yāhā Yai wo ye.»

*Nangbām ga waha dye la Yāhā Yai wo?
(Mat 19.16-30; Mar 10.17-31)*

¹⁸ Yiifee yīṅfua waa n ba Yesu yey ma yee: «Yīṅfuayō, n ga waha lii pye n cīnde yrā yāā, lii wākuayāā wee le na ye?» ¹⁹ Yesu n u pye ma yee: «Nwa ta ma n yee n yō? Waa sē yō mii Yāhā ya sē kē ye. ²⁰ Ma sē Yāhā kānde katanṅ wūhū cā la, nkāy ke yar yaha ma yee: «Ma’a syi ma cayor le ye, ma’a syi ma nawee boo ye, ma’a syi ma yuhu ye, ma’a syi ma kawar fua ye; naa ma tuhufua gboho, ma nahafua ne!» » ²¹ U dya n u pye ma yee: «Ta kicar wo, n koo ngī bye yigi, ma sya ba waa yagaa na.» ²² Yesu tuu kapān nde luhu, u n u dya pye ma yee: «Kate nen laa kuee ma ye. Ka, ma ga ma koho wān bye par tāṅ, -taa pe war bye wāā tāṅ nawām kē! Loo na, ma -sē ga ba nii nangbāṅ Yāhā ye. -Taa pa, ma ba taha ra na!» ²³ U dya tuu kaplāṅ ngī luhu, u laam bye n wlāhā u ye, u tee pye nangbāṅ.

²⁴ Yesu tuu yãã u dya laam ba wlãhã, u n le pãã ma yee: «Nangbãm wãdye wĩ Yãhã Yai wo, le war! ²⁵ -Ye yãŋ, yũhũmii wãdyeyiter mensãn wihi ne, le ma fãhãfãhã ma ter nangbãŋ wãdye yaha Yãhã Yai wo.» ²⁶ Mpãy pe naa n luhu Yesu ye, pe n u pye, a nangbãm ma yee pe saa waha pe yĩy yi yaha ye, yoo syi -sẽ ma u ga waha u yĩŋ yi yaha? ²⁷ Yesu n pe yẽ sya ma yee: «Kai lii le nawee yia, le sã Yãhã koo yia ye.»

²⁸ Loo na, Pyar n u pye ma yee: «Yĩŋfua, yãŋ, wii mpãy too -sẽ ter wo kãnkai- bye yaha, ma taha ma na, wo wĩ ga ba pye mii?» ²⁹ Yesu n pe pye ma yee: «Ta n cĩinde nde pãã ye ye: Wii ma ter u kaha yaha, tesẽ u cõõ ne, u nampyesey ne, u seefa ne, u pii ne, Yãhã Yai wĩ na, ³⁰ u ga too syi yãã nanga kãntraha nge na, te n sya gboho ter. Sukũhũ gaa laam wo, u ga cĩinde yrã yãã, lii wãkuayãã wee le na ye.»

Yesu tẽhe tãã wuhu tuu nii u wãku wĩ pãã u wãyir wĩ ne

(Mat 20.17-19; Mar 10.32-34)

³¹ Nabuar naa n taha Yesu na, u n ba u kãnyãrwai sãnsye syãm cer yi, ma pe yar ma yee: «-Ye yãŋ, wo dugu n gaha Yurusalem wo. Faale Yãhã kaplãŋ tõrfa pe bii kai- nkãy cãã yrũhũ yar yaha u Nawee Puee wĩ na, ke bye ga pye yagaa. ³² Pe ga ba ra wãã mpãy kẽ pe sã cĩinde Yãhã cã ye. Poo, pe ba naa ra ler, pe naa ra tyehẽ, pe yẽsyõr tu naa n woo ra na. ³³ Pe ga ba naa ra gbã sãngblã ne, pe ba ra boo. Ta wãku plii tãã wuhu, n ga ba yir gbã wo, n pa gbaafa ye.» ³⁴ Pe kãnyãrwai sã -sẽ laa war nde na ye. Ke kaplãŋ

yĩntaha tee ba waha ter, pe sē ba cã Yesu naa lii pãã ye.

Yesu fũũ naa waa jaa

(Mat 20.29-34; Mar 10.46-52)

³⁵ Yesu ba dye gbe taha Yerekoo wo, nabuar pye u ne. Fũũ naa waa -sē pye, tuu ba tege nii kãnde yẽ na, ma naa n nar. ³⁶ U n luhu nawee-ne pe gble n pai, u n le yey ma yee nwa kē. ³⁷ Pe n u yar ma yee, a Nasaretefa Yesu kē u n pai ter. ³⁸ Tuu loo luhu, u n nii n tē ma yee: «Dawide Dya Yesu, ta fɛn di!» ³⁹ Mpãy pe naa n yãr yahasee ye, pe nii n kuãn u na ma yee, tuu yaha le. U n sye, ma cã maha nii n tē fãnga ne ma yee: «Dawide Dya, ta fɛn di!» ⁴⁰ Yesu n luhu, ma yer, ma pe nawee- pye pe pa u ne u kē. Pe n pa u fũũ naa ne, Yesu n u yey ma yee: ⁴¹ «Ma yee n nwa pye ma kē?» U n Yesu yẽ wãã sya ma yee: «Yĩnfua, ta ra n waha naa n yãŋ faale wãŋ syi dyaŋ.» ⁴² Yesu n u pye ma yee: «Naa n yãŋ! Taa ra ta ma Yater, loo le ta ma n jaa.» ⁴³ U yĩmpe n ta ter yãr ke fla bye wo, u n nii Yãhã sey, ma nii n taha Yesu na. Pe nawee- bye pe loo yãã, pe n nii Yãhã sey pe ya ndoŋ.

19

Lii le ta Sahasye n wã klaha nii naweeyõ

¹ Yesu n ba dye Yerekoo wo, ma le klo yõr yi naa n yaha u kãnyãrwai ne. ² Le klo wo dya waa pye, pe naa n yee Sahasye. U pye kufar wããfa yĩnfua, ma pye walefua. ³ U naa n ke u Yesu yãã yĩnde ne, u u cã. Nawee- ba wo tã Yesu na. U Sahasye pye nagberle, u sē waha Yesu yãã ye. ⁴ U n gblihi

laa, ma fã ga yahasee ye, ma ga dugu nii katyigi gaa na, u waha ba Yesu yãã tersaha wo. ⁵ Yesu tuu ba nɔ ke fla na, u n yĩŋ kuã yir, ma Sahasye pye ma yee: «Sahasye, tege yãŋ farfar, n yai n syã ma kaha wo nanga.» ⁶ Sahasye n tege farfar, ma Yesu wãã sya nuhu ne, ma ka u ne u kaha wo.

⁷ Mpãy byɛ pe le yãã, pe n yee le sê yõ ye, ma nii le pãã, a u dya ka maa nampay le kãmpee yãrfua ne. ⁸ Kaha wo, Sahasye n yir yer u Yĩŋfua Yesu yahasee ye, ma u pye ma yee: «Yĩŋfua, n ga ra koho wãn byɛ la flɛ sãnsĩ, tẽ flɛ naney wãã nawãm kẽ. N ma cã n wii wale sya u ye fufor na, n ga loo syi wale flɛ resyar dãã ufua kẽ.» ⁹ Yesu n u pye ma yee: «Mboo tesẽ ma kahafa ne, ye sya yaha nanga, ma bya ma Brama kur waa mii ndoŋ, koo kẽ. ¹⁰ Ma sê yãã, nawee- mpãy pe plaha, u Nawee Puee pa pe wãsyayaha yĩmbui ñe.»

Pe tẽntẽ- sênsye pe yĩŋfua sêŋ mii?

(Mat 25.14-30)

¹¹ Mpãy pe ba naa n luhu Yesu ye, u n maha kaplãŋ nkãy kuã cra pãã pe ye. Tuu ba gbe taha Yurusalem na, nawee- naa le ga ma yee, laa na Yãhã Yai ga pa le yalebya wo.

¹² Yesu n yee: «Nangbãŋ puee waa ba yir, ma ka deydey klo laa wo yĩŋfuangbãŋ fla na, u n gaha fãnga sya u ye, u dur ba nii yĩŋfua u klo wo. ¹³ Tuu yee u ga koo yrãhã yi, u n u tẽntẽ- nawee- sênsye mpãy yee ba, maa per neŋ tẽn war la klaha pe nanem byɛ kẽ. U n pe pye ma yee: «Nawee nawee woo, u naa cãã troho u war ne, ta n sya ba dur ba.» Loo kur ye, u n tɛr.

14 U dya -sẽ nwo, u wĩ ba pee u klofa ye. Mpãy n yir ma tẽnlehe taha u na, pe ga u yĩnfuambãñ yar, a poo wee dya nwo wĩ na u nii pe yĩnfua ye.

15 Loo naa bye ne, pe n ga yĩnfar wãã u kẽ, u n dur ba u klo wo. Tuu ba war wãã u tẽntẽ- mpãy kẽ, u n pe yee ba loo na, ma ba pe yey pe cãã troho ma war nanii yãã taha.

16 U wãcir n yir ma yee: <Yĩnfua, taa war wãñ gii wãã ra kẽ, n cãã troho ke ne, ma te syi wãy sẽnsyee raa yãã taha.> 17 U nangbãñ n woo pye ma yee: <Le yõ; tẽntẽyõ kẽ ma ne. Taa sron kasyĩmbehe wo, n ga ma taha kui sẽnsyee raa yĩñ na.>

18 U tẽntẽ syãñ wuhu n pa, ma ba yee: <Yĩnfua, taa war wãñ gii wãã ra kẽ, n cãã troho, ma te syi wãy bua raa yãã.> 19 U nangbãñ n maha woo ter pye ma yee: <Mboo na, n ga ma taha kui bua yĩñ na.>

20 Tẽntẽ waa ter n pa, ma ba yee: <Yĩnfua, ma war wãñ nge. N ba ke gbihi ta fatar wo, ke ma n plaha ye. 21 N tee ba fya ma na, ma laam waha ter. Ngii ke wee ma myaha wãñ ye, ma ke yey n sya. Tar rii nawee- pe n war, ma n ta pe ma myaha taha re na.> 22 U nangbãñ n u pye ma yee: <Tẽntẽ nwo, ma sẽ yõ ye. N ga ma sãhã ma yẽ kaplãñ ne. Ma yee ra laam waha, a ngii ke wee ta myaha wãñ ye, n ke yey n sya. Ma maha yee, a tar rii nawee- pe n war, n n ta pe ta myaha taha re na. 23 Taa yee ke syi, nwa ma sẽ ka, maa ke war wãñ wãã fue na war cãtrohosaha wo ye? Loo na tẽ dur ba, n saa ne yãã la u war see, ta n sya?> 24 Nawee- mpãy pe pye, u n dur yagaa ma poo pye ma yee: <-Ye u war wãñ sya kãã u ye, ye

ke wãã te wãÿ sênsyefua kê.> ²⁵ Pe n u pye ma yee: <Yĩŋfua, ah woo nwo wee wa la wãÿ sênsye ne?> ²⁶ U n yee: <Ta n ye yar, wii ma pye ngaa ne, pe ga ba wãã taha u kê. Wii ma -sê yee u wee ngaa ne ye, car gii ke ma u koho wo, ke ga ba tyĩn sya kãã u ye.

²⁷ Ta napĩ- mii wĩ na, pe ba yee poo wee ra wĩ na pe yĩŋfua ye, -ye pe yigi ba nwo, ye ba pe boo ra yĩnde na!> »

*Nawee- Yesu sey ga dye Yurusalem wo
(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Nsãn 12.12-19)*

²⁸ Yesu tuu koo pãã wa, u n ta ter yir, ma Yurusalem kue kãnde sya. Nabuar naa n taha u na. ²⁹ Pe n ga nɔ gbe taha Gbefasye tesê Gbetane kusyĩmbehe kue ye, yãŋ gaa tãÿ. Katyir raa ter pye ke fla na, pe naa te yee wolifye katyir. Yesu n u kãnyãrwai syãm mpãy lehe wãã u yahasee ye ma yee: ³⁰ «-Ye ka kusyĩnde ndaa wo ye yahasee ye! Ya'a ga n dye, yaa kãnkonyainge gaa yãã, ke pua yaha nii, waa sê dugu yãã ke na ye. -Ye ke sãhã ba nwo! ³¹ Wii ma ye yey ma yee nwa ye n ke sãhã, -ye ufua pye ye yee, ke wĩ ma wo Yĩŋfua na!»

³² Pe kãnyãrwai syãm n ka. Yesu tuu ba pe cãã yar yaha mii, pe n ga yãã koo syi. ³³ Pe naa ke kãnkonyainge sãhã, kefa n pe yey, a nwa ta pe n ke kãnkoŋ sãhã? ³⁴ Pe n yee: «Ke wĩ ma wo Yĩŋfua na.» ³⁵ Pe n ka ke kãnkoŋ ne Yesu kê, ma pe nayrengbãÿ taha ta ke na, Yesu n dugu nii te na. ³⁶ Pe n nii n gaha Yurusalem kue ye, nabuar tii te pye te n nii u gbobo, ma pe nayrengbãÿ yaha n gaha le kãnde wo.

³⁷ Yesu tuu ba dye gbe taha Yurusalem wo kãnde lii ne le n yir ke wolifye katyir yãñ na, ma tege n gaha le klo wo, nuhu n pe kãnyârwaibuar yigi. Pe n nii Yãhã sey laanwo wũhũ nkãy bye wĩ na ke pye tɛr, pe n yãã yĩnde ne. ³⁸ Pe naa n yee:

«Yĩñfua, mboo wii taa n pai Yãhã myaha ne,

Yãhã ke kaa taha ma na.

Yãhã yrĩñ nɔ wãã wo ye,

nawee- bye pe naa Yãhã miingbãñ gboho!»

³⁹ Farisyẽ mpãy pye pe nabuar laam wo. Pe n Yesu pye ma yee: «Yĩñfua, ma nawee- ta pe n yaha le.» ⁴⁰ Yesu n pe yẽ sya ma yee: «Poo ma sya yaha le, ntẽmbar gɛ ga naa n gble pe draha wo!»

Yesu wũn Yurusalem wĩ na

⁴¹ Yesu tuu ba crã Yurusalem na ma yĩnde taha ke na, u n nii n wũn le klo wĩ na ma yee: ⁴² «Yrĩñ wĩ lii le n pai ma nawee- ye, ke nanga nge na, pe ma ne pye pe ga waha le yãñ cã pe ya ndon, le ne ga puar pe na! Yagaa, le -sẽ nde, le wũhũ pe na, pe saha le yãñ cã gbaa na ye! ⁴³ Plii raa ma re n pai, ma nawee- napĩ- ga ba pe klofa gbey le, pe naa naan miy pe na kuɛ bye ye. ⁴⁴ Yaliile Yãhã pa ke n pai pe Yurusalemfa sya yaha, pe sye ma yee pe sã cã ye. Koo kẽ pe napĩ- ga ba yia pe na, pe pe boo tãñ, pe le klo yoho tãñ migimigi, waa saa ntẽmblaha gaa gɛ yãã ke taha ta nii ke nampyeñ na ye.»

Yesu laam war pe Yiifee- ne ke Yãhã kangbãñ wĩ na

(Mat 21.12-17; Mar 11.15-19; Nsãn 2.13-22)

⁴⁵ Yesu n ga dye ke Yāhā kangbāŋ laam wo, ma too pe cātrohōfa na, ma nii pe kar n yi.
⁴⁶ U naa pe pye ma yee: «Le ma le yrūhū ta Yāhā sabangbāŋ wo ma yee, Yāhā yee: <Ta kangbāŋ yai ke nii ta seysaha.> Yii -sē ke ta yuhudyeniisaha!»

⁴⁷ Plii raa nsoho wo, Yesu naa nawee- klaha ke Yāhā kangbāŋ laam wo. Pe Yāhā yūndefa yīŋfa, pe Yāhā kaiyarfa ne, tesē pe Yiifēe- yahaseefa ne, pe naa Yesu ke wāboo ne. ⁴⁸ Pe ga pye mii pe waha u yigi boo, pe sē le cā ye. Pe ba fya pe klofa na, poo naa Yesu kaplāŋ luhu nuhu ne yalebye.

20

*Yoo kānde wāā Yesu kē u naa kai- ngĩ pye?
 (Mat 21.23-27; Mar 11.27-33)*

¹ Too plii nsoho wo, Yesu naa nawee- klaha Yāhā kangbāŋ laam wo, ma naa le Yāhā kapāyĩ wūhū tōr pe ye. Pe Yāhā yūndefa yīŋfa tesē pe Yāhā kaiyarfa ne, ma suhu pe wāle ne, poo mii n pa Yesu fla na. ² Pe n ba u yey ma yee: «Kai- ngĩ bye raa n pye, wo yar ma ke pye kānde lii ne? Yoo kānde wāā ma kē ma naa ke pye?»

³ Yesu n pe yē sya ma yee: «Ta bya, n ga ye yey kate nen laa ne: ⁴-Ye ra yar yoo tuu ba Nsān lehe wāā, u n ba nawee- tāā naa n yi loho wo? Yāhā laa, nawee-?» ⁵ Pe n ga nii le klāŋ n pāā pe ya ya ma yee: «Wa' a yee Yāhā kē ke ba u nō wāā, u ga wo pye, a nwa wo sē -sē ba u Nsān kaplāŋ sya cīinde ye? ⁶ Wo saha yee nawee- me pe u lehe wāā ye. Mii loo sē ne ye, pe klofa ga wo waa boo ntēmbar ne, pe bye le sya cīinde ma yee Nsān

pye Yāhā kaplāṅ tōrfua.» ⁷ Loo na, pe n ba Yesu pye ma yee, a wii ruu Nsān lehe wāā u ba nawee-tāā naa n yi loho wo, poo sē ufua cā ye. ⁸ Yesu n -sē pe pye ma yee: «Yā'a yee ke syi, ta bya, n saa ye yar n kai- ngĩ pye kānde lii na ye.»

Yiifee-yahaseefa wĩ ma cra tawarfa wĩ nde ne (Mat 21.33-46; Mar 12.1-12)

⁹ Loo kur ye, Yesu n kakuācran pāā pe nabuar ye ma yee:

«Dya waa ba defĩ katyir tar le, ma te tar yaha tawarfa mpāy ye, ma ter yrāhā ye ma n gaha ma-

¹⁰ Te defĩ pii yiyale le ba nɔ, u tarfua n kuee, ma u tēntēle waa lehe wāā pe tawarfa ye, u ga woo lay sya ba. Pe tawarfa n ga u tēntēle gbā, ma u dur wāā kānwai ne. ¹¹ U tarfua n maha tēntēle waa lehe wāā. Pe tawarfa n maha ga woo bya gbā, ma u tyehē, ma maha u dur wāā kānwai ne. ¹² U tarfua n maha tēntēle waa lehe wāā, ke tēhē tāā wuhu na. Pe n ga woo yigi, ma u duai, ma u gbe miy yi wāā te tar nkur ye.

¹³ Loo na, u tarfua n laam ga ma yee: «N ga pye mii? Ta dya nen wii u ntāṅ dye ra tāy, n ga woo lehe wāā. Laa na, pe n gaha nagboho ta woo na.» U n u lehe wāā. ¹⁴ Pe tawarfa pe ba u yāā, pe n pe ya pye ma yee: «Wii tuu ga ba nii tarfua woo kē nwo. -Too u boo, te wān bye n ba nii wo wān.» ¹⁵ Pe n u gbe miy yi wāā te tar nkur ye, ma u boo.»

Yesu n pe yar taha ma yee: «Yagaa u tarfua ga lii pye? ¹⁶ U ga ba pa, u ba pe tawarfa mii boo kāā, tuu te tar yaha nawee- mpāy ye.» Pe nawee-pe kaplāṅ ngĩ luhu, pe n yee: «Yāhā ma n pa le ne ye!»

17 Yesu n pe yāŋ, ma pe pye ma yee: «Ye laam wo, kapān nde yīntaha kē lii ne, kapān lii le yrūhū ta Yāhā sabangbāŋ wo ma yee:

«Ntēmlaha gii nwonfāāfa pe ba sye yaha,
koo ntēmlaha kē ke dur yīŋ yāā
ke nwoŋ wāfāā wo.» »

18 Yesu n pe yar taha ma yee: «Nawee wii ma too tā koo ntēmlaha nge na, u ga u ya waa yraha ke na. Koo ntēmlaha ma -sē maha too tā wii na, ke ga ufua waa yraha migimigi.»

19 Yesu tuu koo kaplāŋ ngī pāā wa pe nawee-ye, pe Yāhā yūndefa yīŋfa tesē pe Yāhā kaiyarfa ne, pe n nii n ke pe Yesu yigi le yalebya wo. Pe tee ba cā poo me Yesu tuu naa n yāŋ ke kakuācran ngī ne. Pe -sē ba fya pe klofa na.

*Nawee yai la kufar wādāā ne?
(Mat 22.15-22; Mar 12.13-17)*

20 Pe Yāhā yūndefa yīŋfa tesē pe Yāhā kaiyarfa ne, pe n nii Yesu kihi n yāŋ. U ma laa plaha pye, pe u yigi. Loo na, pe n mpāy lehe wāā Yesu ye. Ma'a pe yāā maa yee naweeyōm me. Pe ba pe lehe wāā ma yee pe ba Yesu plaha yigi kayey laa ne. U ma plaha pāā, pe u yigi ga wāā u klo fāngafua kē. 21 Pe n ga Yesu yey kayey nde ne ma yee: «Yīŋfua, wo cā ma yee nkāy bye taa n pāā, tesē nkāy bye ne taa n klaha, ke bye sroŋ. Nawee ma sya nii mi syi dyaŋ, le sē kai kua ma ye ye. Ma nawee- klaha cīnde ya ne Yāhā kānde wāyār wī na. 22 Wo yar nde ne: Wo kānde na, wo yai la kufar wāwāā ne fāngafa bye yīŋfua kē laa, wo sē yai te wāwāā ne u kē ye?»

²³ Yesu -sē ba le cā wa pe n traha pe u plaha yigi. U n pe pye ma yee: ²⁴ «-Ye ntēn war waa yar yāŋ ta na! Yoo yirfua pe pye ta u na nwo, u myaha ne?» Pe n yee, a u fāngafa bye yīŋfua kē, u myaha ne. ²⁵ Loo na, Yesu n pe pye ma yee: «Ah -ye naa fāngafa bye yīŋfua dāã u myaha wān ne, -tee naa Yāhā dāã ke myaha wān ne!» ²⁶ Pe sē laa wāpee yāã u kapān nde na, ma ga waha u yigi nawee- yīnde na ye. Le kapān maha pe laam wɔ, pe n sya yaha le, pe sē maha laa pāã ye.

Mpāy pe ku wa pe ga ba yir gbā wo
(*Mat 22.23-33; Mar 12.18-27*)

²⁷ Yiifee- yahaseefa mpāy pe naa n yee Sadusyē, poo mpāy n pa Yesu fla na. Poo me pe n yee, a mpāy pe ku wa, pe saa ba yir gbā wo ye. ²⁸ Pe n Yesu yey ma yee: «Yīŋfua, wo faale wādyaha Musa bii kānde laa yar wo na, le nde: <Naa ma pye cīfua ne, ma ba ku u cɔɔ yaha kicar sē kē u ye ye, u cīfua yai u u cɔɔ gbe, pe n kicar see u lɛfua kē wii tuu ku.> ²⁹ Āhā, dya waa -sē pye cīfa kuay ne. U dya n ba cɔɔ sya, ma ku u yaha, puee sē kē ye. ³⁰ U taha n u calangusya gbe, ma ku u yaha, puee sē kē ye. ³¹ U tãã wuhu n u gbe. Koo syi ya, koo syi ya, poo kuasīi bye n ba ku tãŋ u cɔɔ yaha nanem. Nen waa gɛ sē puee yāã see u na ye. ³² Loo kur ye, u cɔɔ n ba ku u ya ndoŋ. ³³ Mpāy pe ku wa, pe ma ba yir gbā wo per gi, u cɔɔ ga ba nii yoo wūũ pe laam wo? Poo kuasīi bye sē u yāã cā la cɔɔ?»

³⁴ Yesu n pe yē sya ma yee: «Driyē nge wo, naam tesē ca ne, pe pe ya sya. ³⁵ Ma -sē yee, naam mpāy tesē ca mpāy ne, pe ku wa driyē nge

yaha, Yāhā n pe yāñ yi, ma pe ta pe n yir gbā wo, ma nii yrāñ na Yāhā tǎy, poo mii saa ba naa pe ya sya ye. ³⁶ Pe saha maha ku nantāñ ye. Pe ma mii yāhāyīñ tēnlɛɛ wāñ syi dyañ. Pe yir gbā wo, ma dur ba yrāñ na Yāhā tǎy, pe nii Yāhā pii.

³⁷ Musa gɛ le yar gbaa na ma yee, mpāy pe ku wa pe ga ba yir gbā wo. Tuu lii yāñ ngur wambule fla na, ye le cā. Koo fla na, u ma ga Yāhā myaha yee, Yāhā gii ke ma nawee- byɛ Yīñfua, u ga yee Brama* ye Yāhā, Yisyake ne, Dyakuba ne.» ³⁸ Loo na, Yesu n pe yar taha ma yee: «Mpāy pe ku, pe ma yrāñ Yāhā yīnde na. Ye sē yāñ, nawee ma sya ku, u ma yrāñ Yāhā yīnde na.»

³⁹ Loo na, Yāhā kaiyarfa mpāy n yě kuā ma Yesu pye ma yee: «Yīñfua, ma le pāñ yō.» ⁴⁰ Waa sē maha sɛr Yesu yey laa ne ye.

*Yagaa Yesu pe Yiifɛe- yahaseefa yey laa ne
(Mat 22.41-46; 23.1-36; Mar 12.35-40)*

⁴¹ Loo kur ye, Yesu n pe pye ma yee: «Nawee-pye mii ma yee, a u Yāhā Yīndefua Crise ma wo faale wādyaha Dawide kur kuɛ puee? ⁴² Dawide gɛ sē bii le pāñ la Yāhā wāsey yay saba wo ma yee:

<Yīñfua Yāhā ta Yīñfua pye ma yee:

Pa tege nii ra kāndigi koho kuɛ ye

kai- byɛ yīñ na,

⁴³ ta n sya ba ma napī- yīy kor le ma kē,

pe n nii mii ma tānde fyāhā tā pe na.> »

* **20:37** 20.37 Brama, Yisyake ne, tesē Dyakuba ne, poo mii me pe ma Yiifɛe- faale wāɛ. Yāhā ma yee koo ma Yāhā pe ye yagaa, le yīntaha kē pe wee nakur ye, pe ma yrāñ na.

⁴⁴ Yesu n pe yey ma yee: «Dawide ge tuu naa u Yāhā Yīndefua yee Yīnfua, u Yīnfua -sē ga maha pye mii u nii Dawide kur kue puee?»

⁴⁵ Pe nabuar naa n luhu Yesu ye, u n ba u kānyārwai pye ma yee: ⁴⁶ «Ye ma syi ye naa n yāŋ Yāhā kaiyarfa na ye, poo mpāy pe pe ya yi pe nayrengbāy ne, pe le n tay. Pe maha n yāŋ pe naa pe syar nangbāsyaha ne nanihi teebehe wo. Yiiffee- yawāhā nwey wo, tesē nanihi sedi fle wo, niisar rii nawee- bye yīnde le yi n too re na, too syi niisar pe ne ke pe nii. ⁴⁷ Poo me pe calangusyam kohō wān bye sya n kāā pe ye, pe dur pe pe pe ya ta naweeyōm dyaŋ, pe Yāhā ka syar kaplāmbuar ne, pe sya ma-. Koo bye wāpēn draha ga ba pe dye, ke la ke sya gboho ter.»

21

Calangusya nawūū waa ba ngaa kē (Mar 12.41-44)

¹ Ke Yāhā kangbāŋ laam wo, fla gaa ma nawee-pe ga war le n yaha Yāhā kē. Yesu n yāŋ klaha ke kue ye, ma walefa mpāy yāā pe naa pe war le. ² U n ba calangusya nawūū waa yāā u ya ndoŋ, tuu ntēn war puabehe nkāy le, wām syām ya. ³ Yesu tuu loo yāā, u n yee: «Ta n cīinde nde pāā ye ye: Calangusya nwo kla le, ma ta ter pe nawee- bye yaha. ⁴ War mpāy pe nawee- pe sya le dege, pe wee kla pe yīnde na ye. Coo nwo u nawān ne, tuu car gii le, koo ya ke -sē pye u ye. Ngaa sē maha wee u ye u n ga di ye.»

Kayĩhĩ nkāy ke n pai kãntrahafa dye driyẽ n cã kua

(Mat 24.1-21, 29-31; Mar 13.1-19, 24-27)

⁵ Yesu kãnyãrwai naa ke Yãhã kangbãŋ nayõr wĩĩ pãã, tesẽ te ntẽmbar nayõr ne, tii pe ta ma ke fãã, tesẽ te kayõr tii bye ne, nawee- pe wãã Yãhã kẽ pe n ta ta ga ke kangbãŋ na. Yesu n -sẽ pe pye ma yee: ⁶ «Plii raa ma re n pai, Yãhã kangbãŋ nge tee n yãã nge, ke ga ba yoho pye klaha-, ke ntẽmlaha neŋ gaa ge saa ba pye ke taha ta nii ke nampyen na ye, te bye ga ba traha.» ⁷ Pe kãnyãrwai n Yesu yey loo na ma yee: «Yĩŋfua, wo yar ke Yãhã kangbãŋ wãtoo yale ne cigege. Kayar lii ga ba ta nawee- n waha ke pyeyale cã?» ⁸ Yesu n pe yẽ sya ma yee: «-Ye naa yii yigi, waa kawar ma syi waha ba ye yĩntar figi ye. Ye sã yãã, nawee- busãã ga ba ta myaha taha pe ya na, pe naa kawar fua pe yee, a poo me u Yãhã Yĩndefua, a le yale no wa yagaa. Ye ma syi ye naa n taha pe na ye! ⁹ Ye ma ba luhu pe yee naan ma, tesẽ ye ma ba luhu pe yee mpãy wãhã cẽr, ye ma syi ye fya ye. Koo kayĩhĩ yai ke ba cãã dye, le sã -sẽ ga ba pye driyẽ wãkuan le yalebya wo ye.»

¹⁰ Yesu n maha pe yar taha ma yee: «Nawee-tergaafa ga ba naa naan miy ter gaa ne. Yĩŋfua waa ga ba yir u nawee- ne, u ga naan miy yĩŋfua waa ter ne. ¹¹ Kãntraha wãyehe ga ba pee. Fããpihi ga ba dye kãntraha teebhe nkāy wo, tesẽ yampeer ne. Kai- nkāy syi nawee- sã yãã yãã ye, pe ga ba ke yãã, pe sya fya. Kai- nkāy ga ba naa n pye yãhãyiŋ kue ye, nawee- n fya.

12 Kai- ngĩ bye yahasee ye, nawee- ga ba ye yigi, pe ye fāy, pe ka ye ne Yũifee- yawāhā nwey wo, pe ga ye sāhā, pe ye le nwompihi wo. Pe ga ba ye yigi ga fānga na, yĩnfa mpāy yahasee ye, tesē fāngafa mpāy ne, ndoo wĩ na. 13 Le ga ba nii ye ye kai laa dyaŋ, ye n waha ra wĩ pāā laha pe ye. 14 Loo na, tee ga ba lii pāā ye wlohoyisaha yāā, -ye ma n naa ntāŋ cēr loo ne ye. 15 Pe ma ye yigi ga kasāhāfa fla na, n ga ba kaplāŋ nkāy le ye yē wo, tesē laantor raa ne ye laam wo. Ye ma ga lii pāā, ye napĩ- saha yer pe laa cā pāā pe yee, cĩnde sē ne ye wĩ ne ye. 16 Ye seefa gē ga ba ye yi fāngafa kē. Ye nampyesey bya ga ba loo pye ye na, ye nwonfa ne, ye naambiyām ne. Pe ga ba ta pe n mpāy boo ye laam wo. 17 Ye wĩ ga ba fũhũ nawee- bye ye ta wĩ na. 18 Ye saa ye yĩnyoho neŋ gaa gē ke laa le na ye. 19 -Ye yii waha, loo le ga ta ye n ba waha cĩnde yrā yāā.

20 Ye ma ba yāā yaliile wo naan miyfa pe Yurusalem gbey le, loo yale wo yaa cā, Yurusalem yohoyale ne. 21 Loo yale wo, mpāy pe ga ba pye Yude wo, pe fā naa n gaha te yāy kue koho na. Mpāy pe ga ba pye Yurusalem laam wo, pe fā dey. Mpāy pe ga pye wle wo, pe ma n pa le klo wo ye. 22 Yāhā ga ba nawee- sāhā too plii na. Kai- nkāy bye ke bii cāā yrũhũ yar yaha Yāhā sabangbāŋ wo, ke bye ga pye too plii na. 23 Too plii nde na, ca mpāy pe ma laha ne, tesē mpāy ne pe ma pii ne pe n wār, pe fen ga ba gboho ter. Nawee- ga ba fāy cĩnde wāfāy kāntraha nge wo. Yāhā laam ga ba war kāntraha ngefa ne. 24 Pe ga ba mpāy boo yũntruē ne. Mpāy pe ga kuee, pe ga poo yigi

fānga na, pe ga pe cãñ le wlāhā kãntrahafa bye laam wo. Nawee- mpāy pe sē cīinde Yāhā cã ye, poo mii ga ba troho tãhã ter Yurusalem na, koo fānga n sya ba kua pe ye.

²⁵ Kakoryar ga ba pye yai kadye wo, yron ne, tesē yrompii ne. Kãntraha na, nawee- bye ga ba fya muhulangbãñ wāyehē mii ne. ²⁶ Yāhāyīñ bye ga ba wlāhā nii, ke wān bye n naa n yehē. Kayīhī nkāy ke ga ba driyēfa dye, nawee- mpāy ga ba naa koo wī ga, pe cãã ku fyar koho wo. ²⁷ Loo na, nawee- bye ga ba u Nawee Puee yāã yāhāsyōr na, tuu n pai fānga ne, maha yāhāyīñ nayōr ne kacān saa pye ye. ²⁸ Koo kai- ngī bye ma ba yir wāpyen na, -ye yii waha, ye yīy kuā yir loo yale wo, ye wāsyayaha yale gbe taha.»

Nasar nkugu ke wo klaha lii ne?

(Mat 24.32-35; Mar 13.28-31)

²⁹ Yesu n maha pe yar kakuācran ne ma yee: «Ye sē nasar nkugu katyigi yāã la, tesē katyir nde bye ne? ³⁰ Ya'a yāã te wampēn fe, yaa cã te wāsa yale nō gbe taha. ³¹ Koo syi dyañ, ye ma kai- ngī yāã ke n pye, ye -sē cã Yāhā Yai wāpa yale gbe taha. ³² Ta n cīinde nde pãã ye ye: Yagaafa bye saa ku tãñ mii, kai- ngī sē pye poo mpāy yīnde na ye. ³³ Ke yāhāyīñ tesē ke kãntraha ne, te ga ba kua kãã te saa ba pye ye. Ta kaplāñ koo -sē na, koo ga nii wākuayāã saa pye ke na ye.»

-Ye naa n nii yrāñ na Yesu wādurba wī na!

³⁴ Yesu n maha yee: «-Ye naa yii yigi gbar ne, sēnwōr ne, tesē driyē nge laangar ne. Mii loo sē ne ye, too nde bye ga ba ter ye laam kacān bye ne. Ya'a yee ye sē yii yigi ye, Yāhā kasāhā per ga

ba ye fe gbe. ³⁵ Le ga ba nii mii joo dyaŋ pe par yaha, ke n too tã kãntrahafa kur bye na. ³⁶ Ye ma syi ye sã wãƷ faha ye, -ye naa Yãhã nar yalebye! Loo ya ga waha ta ye n fãnga yãã kai- ngĩ na, ke ma ba dye, ye waha fer sya, ye ba yer u Nawee Puee yahasee ye.»

³⁷ Yai na, Yesu naa nawee- klaha Yãhã kangbãŋ wo. Yai ma -sẽ ba kua, u ga ter, u ga syã wolifye katyir yãŋ yĩŋ kãnkãy na. ³⁸ Yũhũ ma syii, sukũhũntãy pẽmpẽm na, nawee- bye naa n pai ke Yãhã kangbãŋ wo, ma ba naa n luhu u ye.

22

Yiifee- yahaseefa Yesu ke wãboo ne
(*Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Nsãn 11.45-53*)

¹ Yiifee- gbar tii pe n yee syayaha gbar, te ba dye gbe taha. Pe maha naa te gbar yee gbar rii ncasur bur sã n di ye. ² Yãhã yũndefa yĩŋfa tesẽ Yãhã kaiyarfa ne, pe naa Yesu wãboo wĩ ke, ma -sẽ ba fya pe klofa na.

Yuda Yesu wãyi wĩ ke
(*Mat 26.14-16; Mar 14.10-11*)

³ Le -sẽ nde, Yuda wii pe naa u yee Syikaryote, Setane n dye u laam wo, ma u yĩŋ wã klaha. U pye Yesu kãnyãrwai sãnsye syãm mii waa. ⁴ Yuda n ka, maa pãã ta pe Yãhã yũndefa yĩŋfa ne tesẽ ke Yãhã kangbãŋ sãnfa yĩŋfa ne, tuu ga waha Yesu yi pe kẽ mii syi dyaŋ. ⁵ Le n tãƷ pe ye, pe n yee pe ga ba u kẽ war yẽ gaa ne. ⁶ Yuda n le sya, ma nii n yãŋ u ga waha Yesu yi pe kẽ mii syi dyaŋ, pe klofa ma n yi le cãŋ na ye.

*Yesu kur kuε syayaha gbar dir
(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Nsān 13.21-30)*

⁷ Te gbar rii Yiifee- sē ncasur bur di ye, te n ba nɔ. Koo per cir nawee- yai pe mbapīy boo, pe te syayaha gbar dir di. ⁸ Yesu n Pyar lehe wāã loo na Nsān ne, ma pe pye ma yee: «-Ye ka yaa syayaha gbar dir yīntaha yi wo kē!» ⁹ Pe n u yey ma yee: «Ma yee wo ga te yīntaha yi fla ngii na?» ¹⁰ U n pe yar ma yee: «-Ye yāŋ, ye ma ga n dye Yurusalem laam wo, ye ga dya waa wāã sya lakugbāi ne tuu tēŋ yīŋ na. -Ye naa n taha u na! U ma ga dye kaha gii wo, -ye dye! ¹¹ -Tee u kahafua pye ye yee: <Wo Yīŋfua yee, nwoŋ gii tuu ga syayaha gbar dir di u kānyārwei ne, ke ma na?» ¹² U ga ye yar nwongbāŋ gaa na, ke kaha gbegbaha yīŋ na. Yaa ke nwoŋ yāã ke laam ne, ke gbihi ta nii wa. Koo fla kē tee ga te dir yīntaha yi wo kē.» ¹³ Yesu tuu ba cāã pe yar yaha mii, pe n ka maa yāã koo syi, ma te syayaha gbar dir yīntaha yi.

Yesu bur rii la defī wii ne u kānyārwei kē, nwa kē?

(Mat 26.26-30; Mar 14.22-26; 1 Kɔr 11.23-25)

¹⁴ Sediyaie n ba nɔ, Yesu n nii, ma ga di u tēnlehe sēnsye syām ne. ¹⁵ U n pe pye ma yee: «Tē ga syayaha gbar dir nde di ye ne, n cā ra fēngbān sya, le sroŋ tāy ra ye! ¹⁶ Ta n ye yar, n saa maha te syi raa di ye ne mii nde yīntaha sē ba yi wa Yāhā yai klo wo ye.»

¹⁷ U n defīi sekuyī gbe, ma syaha wāã Yāhā kē ma yee: «-Ye sekuyīi nde sya, ye wo ye bye! ¹⁸ Ta

n ye yar, ma gbe yagaa na n saa defĩ wo yãã mii Yãhã Yai sã ba pa wa ye.»

¹⁹ Loo kur ye, u n bur gbe, ma syaha wãã Yãhã kē, ma ke la c̄er wãã pe kē ma yee: «-Ye sya di, ke ma ta kadye draha wo, ta kadye gii ke wãã ye wĩ na. -Tee ba naa koo syi pye, ke syi ne ye saa faha yãã ra wĩ ne ye.» ²⁰ Pe wãdiŋ kur ye, u n maha le defĩ sekuyĩ wãã pe kē pe n wo. U n yee: «Defĩ nwo ma Yãhã naambiyãrfãn. Too naambiyãrfãn n waha le ye wĩ na, ta ntõr wãwoo kãmay na.

²¹ -Ye yãŋ, wii tuu ga ba dur yi ra kur ye, u ra yi ta napĩ- kē, ufua ma nwo tuu wãã n di ra ne! ²² Cĩnde ne, u Nawee Puee ga ku mii le ta mii syi dyaŋ. Wii fen te -sẽ ga cã pee, woo kē wii ne tuu u yi u napĩ- kē.» ²³ Pe n nii pe ya yey ma yee, poo laam wo yoo kē tuu ga ba loo pye?

Yoo ma yĩŋ na Yesu ye?

²⁴ Loo kur ye, pe kãnyãrwai n nii kaplãŋ tyĩn pe ya ne, poo ga cã, yoo woo u ma yĩŋ na poo laam wo. ²⁵ Yesu n pe pye ma yee: «Kãntraha nge wo, mpãy pe ma yĩŋ na, nawee- bye n luhu pe ye. Poo mpãy pe -sẽ ma fãnga ne pe nawee-yĩŋ na, pe maha n yãŋ pe naa pe yee naweeyõm.

²⁶ Ye wĩ wee koo syi dyaŋ ye. Wii u ter ye bye yaha, ufua yai u nii mii ye cĩfua dyaŋ. Wii tuu -sẽ ma ye bye yĩŋ na, ufua yai u nii mii ye bye tẽntẽle dyaŋ. ²⁷ Ye sã yãã, wii tuu tege nii sedisaha wo, tesẽ wii ne tuu te dir soho n pai, yoo woo u ma yĩŋ? Wii tuu tege nii sedisaha wo, woo sã na u ma yĩŋ? Ndoe woo na tesẽ yii ne, ndoe ma mii ye tẽntẽle dyaŋ.

²⁸ Yii poo na, tē pye wāfāy na, ye sē yi yāā ra kur ye ye. ²⁹ Koo kē, ta Tuhufua Yāhā tuu ke Yai yīnfar ta ra kē mii syi dyaŋ, ta bya n ga ke ta ye kē koo syi dyaŋ. ³⁰ N ma ba nii ta yīnfar na Yāhā yai klo wo yaliile wo, waa ba naa n di wii na, too naa n wo wii na ye ne. Ye ga ba nii nangbāniisar wo, ye Yiisre ter sēnsye syāŋ ngīi nawee- bye sāhā.»

*Yesu Syimu Pyar yar u ga woo wīi kai tēhe tāā
(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Nsān 13.36-38)*

³¹ Yesu n Syimu Pyar yee ma yee: «Syimu, naa n luhu! Mii pe sepua wee ma sēmuhu yi n kāā u wo mii, Setane ye nar sya Yāhā ye, woo ga ye wee yāŋ ke syi. ³² N -sē Yāhā nar ma kē, ta wīi le waha nii gbāā ma laam wo. Ma'a ba dur n taha ra na, mpāy pe n yār ra kānde wo, ma -sē fānga le pe na pe n waha kuee ra kur ye.»

³³ Pyar n u pye ma yee: «Tē ma teelii wo yagaa, n ga waha ka ma ne nwompihi wo, n sya ku ma ne.» ³⁴ Yesu n u yē sya ma yee: «Ta n cāā le pāā ma ye, Pyar: Yīmper nge wo, ngupuai saa ba kui wa ye, maa ba ra wīi kai tēhe tāā, ma yee ma sē ndoo cā ye.»

Yesu u kānyār wai yar kayīhī wīi na

³⁵ Yesu n maha ba pe pye ma yee: «Tē ba ye lēhe wāā faale wo, ye sē ba war gbe ye, ye sē ba nkānfaha gbe ye, ye sē ba ntāy gbe ye. Tee ka ke dyaŋ, ngaa ga ke laa la ye ye?» Pe n yee, a ngaa sē ga ke laa poo ye ye. ³⁶ Loo na, Yesu n pe pye ma yee: «Yagaa, wii ma pye war ne, u pe gbe, wii ma pye nkānfaha ne, u ke gbe yigi. Wii ma yee u wee naanmiy yūntrūhū ne ye, u ga u nayrengbāŋ par,

-tuu ga koo yūntrūhū gaa ke par! ³⁷ Ye sē yāā, ta n le pāā ye ye, kai laa ma Yāhā sabangbāŋ wo, le bii yrūhū yaha ra wī na, le yai le pye. Loo kai ne nde: <Pe u tōr kapeepyefa ne wācεŋ.> Lii le bii yrūhū yaha ra wī na, le ga pye yagaa.» ³⁸ Pe kānyārwai n u pye ma yee: «Naanmiy yūntruē raa nde wāy sī.» Yesu n pe pye ma yee: «Te yai ke dyaŋ.»

*Yesu Yāhā nar wolifyε katyir yāŋ yīŋ na
(Mat 26.36-46; Mar 14.32-42)*

³⁹ Yesu n ba yi kaha wo, ma naa n gaha wolifyε katyir yāŋ yīŋ na, peplii wāŋ syi dyaŋ. Pe kānyārwai naa n taha u na. ⁴⁰ Pe ga nɔ ke fla na, u n pe pye ma yee: «-Ye Yāhā nar Setane ma n ba ye tyīn ga kapee- wāpyeŋ kuε ye ye!» ⁴¹ U n pe ta yaha, ma faa dey pe na, ma ga kānklūy gbāā kāntraha na, ma nii n pāā Yāhā ne u ya ya. ⁴² U naa n pāā ma yee: «Ta Tuhufua Yāhā, le ma tāy ma ye, ma le kayīhī yale kuā ter ra na, lii le n pai nde. N -sē n traha ma laam wī loo le pye, n sē yee ndoo laam wī ye.» ⁴³ Loo na, yāhāyīŋ tēnlehe waa n yir yāhāyīŋ na, ma fānga gaa taha u na. ⁴⁴ Yesu pye fyar koho wo. U n nii Yāhā gbihi n nar fānga ne. Ntōr n wlāhā u kasyā ne, ma nii n woo kāntraha na. ⁴⁵ Tuu Yāhā nar wa, u n yir ma pa u kānyārwai fla na. Pe laam ba wlāhā, pe n ba sā wāy. ⁴⁶ U n pe pye ma yee: «Nwa ye n sā wāy? -Ye yir, -ye naa Yāhā nar ye ma syi ye ba dye kapee- wāpyeŋ wo ye!»

*Yesu wāyigi
(Mat 26.47-56; Mar 14.43-50; Nsān 18.3-11)*

⁴⁷ Yesu naa n pãã nantãŋ, nabuar raa naa n pai. Yuda pye pe yaha ye. Yesu kãnyãrwai sãnsye syãm mii waa ba kē u ne. U n yũhũ crã Yesu na, woo ga naambiyãr syaha wãã u kē. ⁴⁸ Yesu n -sē u pye ma yee: «Yuda, maa u Nawee Puee syar la naambiyãr syaha ne, ma u yi u napĩ- kē?»

⁴⁹ Mpãy pe pye Yesu ne, pe yãã lii le ga pye, pe n u yey ma yee: «Yĩŋfua, wo nawee- mii gbã la wo yũntruẽ ne?» ⁵⁰ Loo na, poo nen waa n waa kãndigi kue nditye gbã cer kãã u kē. Yãhã yũndefa yĩŋfua tẽntẽle ba kē u ne. ⁵¹ Yesu n pe pye ma yee: «Ye tyii, le yai ke dyaŋ.» U n tẽ u dya nditye na, le n jaa.

⁵² Yãhã yũndefa yĩŋfa mpãy, tesē ke Yãhã kangbãŋ sãnfa yĩŋfa ne, tesē wãle mpãy ne, pe pa Yesu yigisaha wo, Yesu n pe pye ma yee: «Tee pa ra yigisaha wo yũntruẽ ne tesē kãhã ne, kapeepyefua la ra ne? ⁵³ Plii bye n pye ye ne Yãhã kangbãŋ wo, ye sē -sē ra yigi koo fla na ye. Yagaa nge na, ye ga waha ye laam wĩ pye Setane fãnga ne. Woo kē u ma wam fãnga ne.»

Pyar Yesu wĩ kai tẽhe tãã

(Mat 26.57-58, 69-75; Mar 14.53-54, 66-72; Nsãn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Pe n Yesu yigi, ma ka u ne Yãhã yũndefa yĩŋfua kaha wo. Pyar naa n taha pe na deydey. ⁵⁵ Naa pye le ndyin telai wo. Mpãy pe ba nii klaha ke naa tãy, Pyar n nii wlãhã pe ne. ⁵⁶ Tẽntẽsya laale n u yãã, tuu tege nii ke naa tãy. U n u gbihi yãŋ ma yee: «Dya nwo bya pye Yesu ne.» ⁵⁷ Pyar n le kai, ma sya le pye ma yee: «Coo, n sē u cã ye.»

⁵⁸ Saa n pye, waa ter n ba u yãã, ma maha yee: «U Yesu nawee- nen waa kē ma bya ne!» Pyar n u dya yē wãã sya ma yee: «Dya, n wee poo waa ye.»

⁵⁹ Le n ma-, waa ter n maha yir, ma le gbey pãã fãnga ne ma yee: «Dya nwo pye pe ne cĩĩnde, u tee n yi Galɛɛ wo.» ⁶⁰ Pyar n maha woo yē wãã sya ma yee: «Dya, taa lii pãã, n sē le cã ma ne ye.» Loo yale wo, tuu naa n pãã nantãŋ, ngupuai waa n kui.

⁶¹ Yĩŋfua Yesu n wã klaha, ma Pyar yãŋ wãã. Loo na, Pyar laam n too Yĩŋfua kaplãŋ na, kaplãŋ nkãy tuu ba pãã u ye ma yee: «Ngupa cir saa ba kui wa ye, maa ba ra wĩĩ kai tɛɛ tãã, ma yee mboo sē ra cã ye.» ⁶² Loo na, Pyar laam bye n wlãhã, u n yir yi ma ga n wũn.

Yesu tesē pe kaplãŋ cɛrfa ne

(Mat 26.59-68; Mar 14.55-65; Nsãn 18.19-24)

⁶³ Nawee- mpãy pe naa Yesu sēŋ, pe naa u lɛr, ma maha naa u gbã. ⁶⁴ Pe u yĩmpɛ paha naa n tã, ma naa u yey ma yee: «Yoo u ma gbã? Le cã mii ya, -taa wo yar!» ⁶⁵ Pe maha naa u tyɛɛ kaplãmpee busãã ne.

⁶⁶ Yũhũ ke ba syii, pe wãɛ n pe ya wãã pe Yãhã yũndefa yĩŋfa ne, ma suhu Yãhã kaiyarfa ne. Pe n ka Yesu ne pe kaplãŋ cɛrsaha fla na. ⁶⁷ Pe n ga u yey ma yee: «Mboo la u Yãhã Yĩndefua Crise ne? Le pãã wo ye.» U n pe yē sya ma yee: «N ma le pãã ye ye ma yee ndoo kē u Yãhã Yĩndefua ne, ye ga yee cĩĩnde sē ne ye. ⁶⁸ N ma maha ye yey kayey laa ne, n cã ye saa ra yē sya ye. ⁶⁹ Ma gbe yagaa na, u Nawee Puee ga ba nii kai- bye

yīŋ na, Yāhāngbāŋ kāndigi koho kue ye.» ⁷⁰ Loo na, nawee- bye n yě kuā ma yee: «Yāhā Dya kē ma ne ke?» U n pe yě sya ma yee: «Tee le pāā mii, le ma ke syi.» ⁷¹ Loo na, pe n le pāā ma yee: «Wo sē maha laa ke waa ye u wīi na ye, wii ge u yě kaplāŋ luhu wa!»

23

Pe ka Yesu ne fāngafua Pilati fla na

(Mat 27.1-2, 11-14; Mar 15.1-5; Nsān 18.28-38)

¹ Pe nawee- bye n yir, ma Yesu yigi ga fāngafua Pilati fla na. ² Koo fla na, pe n nii kawar fua n taha Yesu na ma yee: «Wo dya nwo yāā, tuu naa wo klofa sūū. U naa pe pye ma yee, a pe sē yai kufar wādāā ne fāngafa bye yīŋfua kē ye. U maha naa le pāā ma yee, a woo ge kē u Yāhā Yīndefua Crise ne, wii u ma yīŋfua.» ³ Pilati n Yesu yey ma yee: «Mboo la pe Yiiffee- yīŋfua?» Yesu n u yě sya ma yee: «Ma le pāā.» ⁴ Pilati n pe Yāhā yūndefa yīŋfa pye tesē pe nabuar ne ma yee: «Ta laam wo, dya nwo sē laa kapee pye ye.» ⁵ Pe Yesu napīi- n le gbihi gbey pāā fānga ne ma yee: «U nawee- sūū pe yīŋfa na u kaklaha ne. U cāā yir le ne Galele kāntraha wo, ma ga yi Yude kāntraha ne. Yagaa u nwo u sya ba nō nwo.»

Pe Yesu nō wāā Galele yahaseefua Yerote fla na

⁶ Pilati tuu kaplāŋ ngīi luhu, u n le yey ma yee: «Dya nwo n yi la Galele kāntraha fla wo?» ⁷ Pe n u yar, a Yesu n yi Galele kāntraha wo. U n u nō wāā ke fla yahaseefua Yerote ye. Yerote pye

Yurusalem wo too plii nsoho wo, koo kē Pilati n ba Yesu nɔ wāã u ye.

⁸ Yerɔte tuu Yesu yāã, le n tã y u ye. U ba u wĩ luhu, ma naa n ke u u wāã sya le yale wādey. U laam wo u ba yee, laa na Yesu ga yēkã wĩ laa pye, u n yāŋ. ⁹ U n Yesu yey kayey buar ne, Yesu sē -sē laa wāã sya u ye ye. ¹⁰ Pe Yāhã yūndefa yīŋfa tesē pe Yāhã kaiyarfa ne, pe pye ke fla na, ma kawar fua naa n taha Yesu na fānga ne. ¹¹ Yerɔte tesē u seraasyi ne, pe n Yesu ler ma u pye nafla wāpyeŋ. Pe la pe nangbāŋ nayreyūhū le u na, ma u dur wāã Pilati ye. ¹² Yerɔte tesē Pilati ne pe pye napīifa. Koo per, pe n wā klaha nii naambiyāfa.

Pe Yiifee- Pilati ta u n Yesu wāboo wĩ ta

(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Nsān 18.39—19.16)

¹³ Loo kur ye, Pilati n pe Yāhã yūndefa yīŋfa wāã, tesē le klo yahaseefa ne, ma suhu pe klofa ne. ¹⁴ U n pe pye ma yee: «Ye dya nwo yigi ba ra fla na ma yee, u ma u nawee- sũ. Tee nkāy bye pāã taha u na, n u yey ye yīnde na. Ndo laam wo, u sē laa kapee pye ye. ¹⁵ Yerɔte bya sē laa kapee yāã tuu pye ye, ma sya u dur wāã wo kē. Ye cã dya nwo sē laa kapee pye, pe n ga waha u boo le wĩ na ye. ¹⁶ Loo na, n ga ta pe n u gbã sāngblã ne, tē u miy yaha.» ¹⁷ [Dye- bye, syayaha gbar na, Pilati yai u nwompihifua waa yi yaha Yiifee- kē.] ¹⁸ Pe bye n nii wāã n tē ma yee: «Ta, pe n dya nwo boo, -taa Barebaa woo yi yaha wo kē!» ¹⁹ Barebaa ba nawee- mpāy ta pe n wāã yahaseefa ne. U maha ba nawee nen waa

boo yãã. Pe ba u Barebaa yigi loo na, ma u tã nwompihi wo.

²⁰ Pilati tuu naa Yesu wãiyaha wĩ ke, u n maha u faale kapãntee nen ya pãã pe nawee-ye. ²¹ Pe n sye, ma nii n tẽ ma yee: «U kuey mar boo trã na, u kuey mar boo trã na!» ²² Pilati n maha yẽ kuã ma le pãã ke tẽhẽ tãã wuhu na, ma pe pye ma yee: «U kapee lii pye? Ndoo sê laa kapee yãã tuu pye ye. U sê yai u ka boo ke dyan ye. Loo na, n ga ta pe n u gbã sãngblã ne, tẽ u miy yaha.» ²³ Pe n maha sye, ma nii n tẽ fãnga ne ma yee, pe Yesu kuey mar boo trã na. Le n sya kuee pe wĩ na.

²⁴ Pilati n yer pe wĩ wãpyen na.

²⁵ Pe naa Barebaa wii wãiyaha ke, Pilati n u yi yaha. Woo kẽ dya wii ne u ba ta wãhã n yir u n sya nawee boo, pe n u le nwompihi wo. Yesu woo na, Pilati n yee pe nawee- laam wĩ ga pye u na.

U fãngafua seraasyi Yesu kuey mar yir yaha trã na

(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Nsãn 19.17-27)

²⁶ Pe seraasyi pe Yesu yigi naa n ter, pe n ga le klo yi yaha, pe nawee- ne. Pe n ga Syirefa naa waa wãã sya, tuu naa n gaha le klo laam wo. Pe seraasyi n u ta u n Yesu kueymartrã tẽj fãnga na, ma n taha Yesu na. U myaha ba kẽ Syimu.

²⁷ Pe klofa busãã naa n taha Yesu na, ca bya pye pe naa Yesu wĩ wũn. ²⁸ Yesu n wã klaha, ma pe pye ma yee: «Yurusalemfasyam, ye ma syi ye naa n wũn ndoo wĩ na ye! -Ye naa ye wĩ loo wũn tesẽ ye pii wĩ ne! ²⁹ Ye sê yãã, plii taa ma te n pai, nawee- ga ba naa n yee: <Cayrey,

ma suhu mpây ne pe sê yrã ta yãã kicar kê ye, poo ca mii, pe wĩĩ n tãÿ!> ³⁰ Nawee- ga ba naa n yee: <Yãÿ gɛ ma too tã wo na, loo ga puar wo na. Yãÿbir nde gɛ ma gbe tã wo na, loo ga tãÿ wo ye!> ³¹ Ye sê yãã, nde le syi le n pye nankõmper na, nankõnwar wĩĩ loo -sê ga ba pye mii?»

³² Naam syãm mpây maha ba pye, pe ba pe yigi pe n gaha pe boo Yesu ne. Kapeepyefa ba me pe ne.

³³ Pe n ga nɔ fla ngaa na pe n yee yĩnkluhu fla. Pe seraasyi n Yesu kuey mar yir yaha trã na koo fla na, ma maha pe kapeepyefa syãm mii bya kuey mar yir yaha trãŋ na, nen nwo u kãndigi koho kue ye, nen nwo u kãmaŋ koho kue ye.

³⁴ Loo na, Yesu n yẽ kuã ma yee: «Ta Tuhufua Yãhã, pe kapee- yee laha kãã pe na; lii pe n pye ra na nde, pe sê le cã ye.» Pe seraasyi n pyer raa pye, ma ga cã yoo ga ka u nayre wãn fai lii ne.

³⁵ Pe klofa pye pe ba yer, ma naa n yãŋ. Pe Yiiffee- yahaseefa naa Yesu ler ma yee: «Pe sê yee la u nawee- mpây sya yaha. Le ma pye cĩnde woo kê u Yãhã Yĩndefua Crise, u u ya sya yaha ke!» ³⁶ Pe seraasyi bya n nii u ler. Pe n yũhũ crã u na, ma defĩĩtãhãpihi ta u kê ma yee: ³⁷ «Ma'a pye Yiiffee- yĩŋfua cĩnde, mii sya yaha mii ya!»

³⁸ U yĩŋ ncaha kue ye le trã na, pe ba le yrũhũ gbãã yaha ma yee: «nwo kê U YIIFEE- YĨŊFUA.»

³⁹ Kapeepyefa mpây pe ba kuey mar yaha trãŋ na pe ya wuhu na, poo nen waa n Yesu tyehɛ ma yee: «Ma -sê yee la ma ma u Crise, mii sya yaha mii ya, -taa wo sya yaha ke!» ⁴⁰ U nen nwo n le kuã u ye, ma u pye ma yee: «Pe ma kuey mar trã na u wãŋ syi dyaŋ, ma n ga ku ma kapee-

wāpye wĩ na, ma sē maha n fya Yāhā na ye ke?
⁴¹ Wii ya dyaŋ pe wo kuey mar trāŋ na wo n ga ku, le yai wo ne. Kapee- nkāy too pye, koo foho kē too n dāā. Woo -sē yāŋ, u sē laa kapee gε pye ye.» ⁴² U n dur ma Yesu pye ma yee: «Yesu, ma'a ba nii nawee- bye yīŋ na, ma'a n ba faha ra wĩ na ye.» ⁴³ Yesu n u yē sya ma yee: «Ta n cīnde nde pāā ma ye: Ma sukūhū yāā wa Yāhā yai klo wo ra ne nanga.»

Yesu wāku

(Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Nsān 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Yaiwlaŋ yale syi ba kē, wam mpāy syi n paha tā ke kāntraha kur bye na, ma sya ga yai yīn. Yāhā kangbāŋ nwonuŋ nwonyē faasreŋ gii ke ba pua tā menmen ke nwonyē na, ke n fe jūū telai wo. ⁴⁶ Yesu n tē sya fānga ne ma yee: «Ta Tuhufua Yāhā, n ta yrā le soho ma koho wo.» Tuu kaplāŋ ngĩ pāā wa, u n ku.

⁴⁷ Pe seraasyi yīŋfua tuu kai- ngĩ yāā ke pye, u n Yāhā myaha gboho ma yee: «Dya nwo ba sroŋ cīnde.» ⁴⁸ Nabuar mpāy bye pe ba pa yāŋsaha wo, pe n ke kai- bye yāā yīnde ne. Le sē tāy pe ye ye, pe n sya gbā n le pe ya kē ntraŋ wo, ma dur n ter.

⁴⁹ Yesu nacāŋ bye pye, tesē ca mpāy ne pe ba yir u ne Galele kāntraha na, ma naa n taha u na ma naa tēŋ nkāy tē u kē u kānyārwai ne. Poo mii bye pye, pe ba dey yer ma naa ke kai- yāŋ.

Yesu wāleŋ gbĩ wo

(Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Nsān 10.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Dya waa pye pe naa n yee Yosefe. U naa n yi Yiiffee- klo laa wo pe naa n yee Yarimate.

Woo dya pye naweeyō, ma maha ba sron. U laam wo u naa Yāhā Yai wāpaŋ yehe. U pye Yiifee-yahaseefua waa, ma pye pe kaplāŋ cērfa waa. U kaplāŋ cērwai pe -sē ba lii pāā ta Yesu wāboo wīi na ma sya ba le pye, u yē sē pye le wo ye. ⁵² U n yir, ma ka Pilati fla na, maa Yesu nakugu nar u ye. ⁵³ U n ta pe n Yesu nakugu tege le trā na, ma fai maha tā ke na, maa ke le gbīi laa laam wo, le ba gbā fer* ntēmblaha fla wo. Waa sē ba le yāā wa loo gbīi wo ye. ⁵⁴ Koo per -sē pye kani per ga dye koo yainkōŋ wo. Nawee- yai pe cāā kani per kai- gbihi yai n cā kua.

⁵⁵ Ca mpāy pe ba yir Yesu ne Galele kāntraha na, ma naa n taha u na, ma naa tēŋ tē u kē u kānyārwai ne, pe n ka Yosefe ne. Pe n ga le gbīi fla yāŋ, ma Yesu nakugu yāā, tesē u wāleŋ ne le gbīi laam wo. ⁵⁶ Pe n dur ter kle wo, maa sēm- ke gbihi ta, lasekole ne, poo ga ba woo Yesu nakugu na. Ke kani per ke ba nō, pe ca n -sē nii ma wūū. Yiifee- kānde na, le ma ke dyaŋ.

24

Yesu wāyir gbā wo

(Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Nsān 20.1-10)

¹ Ke cāwāā per cir* yīnwōŋ wo, pe ca n cāā yir, ma ka le gbīi fla wo, pe sēm- mpāy ne pe ba pye gbihi ta pe lasekole ne. ² Ntēmbangbāŋ gi ke ba paha tā le gbīi yē na, pe n ga yāā le kloŋ kāā le

* **23:53** 23.53 Le gbīi pye nkōŋ pe gbā fer yāŋ mpīy ntēmblaha fla wo, ma le laam ta wleŋwleŋ, le yē ne nwonyē dyaŋ. Le yē n tā ntēmbangbāŋ ne. * **24:1** 24.1 Koo per kē jimaasyi per ne.

gbĩ yě na. ³ Pe n dye le gbĩ laam wo, pe sē -sē Yīnfua Yesu nakugu yāã ye. ⁴ Pe ca pe ga lii ga, pe sē cā ye. Naam syām mpāy n fe yi pe na, pe nayre ne te n yehε palpal. ⁵ Pe ca ba fya nii, ma yīŋ kor le. Pe naam n pe pye ma yee: «Wii u ma yrāŋ, nwa ye n ba nii u tay nakur nsoho wo? ⁶ [U wee nwo ye. U yir gbā wo, ma dur ba yrāŋ na gbaafa ye.] Tuu pye Galεε wo, ma ba lii pāã ye ye, -ye ye laam too le na. ⁷ U sē ba yee la u Nawee Puee yai u yi kapeepyefa kē, pe n ba u kuey mar trā na u n ku, tuu ba yir gbā wo, u dur ba yrāŋ na ke plii tāã wuhu na?» ⁸ Loo na, pe ca laam n cā too Yesu kaplāŋ na.

⁹ Pe n ter le gbĩ fla yaha, ma ga le pāã pe kānyārwei sēnsye nen ye, tesē mpāy bye ne pe naa n taha Yesu na. ¹⁰ Poo ca mii laam wo, Madalafa Maari pye, Syane ne, tesē Syake nahafua Maari ne. ¹¹ Pe kānyārwei n yee, pe ca ka n pāã, ma sye pe sē pe kaplāŋ sya cīinde ye. ¹² [Pyar woo n sye, ma yir ma fā ga le gbĩ fla na. U n kue tege, ma yāŋ le wāã le gbĩ laam wo, ma te faasyīmbehe ya yāã, tii pe ba Yesu nakugu maha tā. Tuu ga lii yāã yīnde ne, le n laam wo u kē, u n dur ter kaha wo.]

Yesu kānyārwei syām u wāã sya Yemawuse kānde wo
(*Mar 16.12-13*)

¹³ Koo per bya, Yesu kānyārwei syām mpāy naa n gaha kusyīnlaale wo pe n yee Yemawuse. Le klo wādey pye, ma'a yir Yurusalem wo yaiyīn na, ma n gaha dye ke fla wo yainkōŋ wo. ¹⁴ Kai-nkāy bye ke ba pye, pe koo pāã naa n gaha. ¹⁵ Pe

n nii n pãã, Yesu ge n ba wãã kũn n ter pe ne. ¹⁶ Pe n nii u yãã, le -sẽ nii mii laa dyaŋ pe sã maha u yaŋ cã ye.

¹⁷ Yesu n ba pe yey ma yee, «Lii tee n pãã le kãnde wo?» Pe laam n wlãhã, pe n yer. ¹⁸ Nen waa myaha ba kã Klepasyi. U sã cã Yesu ye ma yee: «Kai- nkãy bye ke pye ter plii nde na, Yurusalemfa bye le cã. Mboo ya la raa kuee, ma sã ke cã ye?» ¹⁹ Yesu n pe yey ma yee: «Kai- nkãy syi kã?» Pe n u yẽ sya ma yee: «Ah Nasaretefa Yesu wĩ loo sã na? U pye Yãhã kaplãŋ tãrfuangbãŋ. Yãhã yĩnde na nawee- ne, u naa laanwo wũhũ pye, ma naa nawee- klaha. ²⁰ Wo Yãhã yũndefa yĩŋfa tesã wo yahaseefa ne, pe u ka yigi sãhã ma yee u yai wãboo ne. Pe n u wãã, pe n ga u kuey mar trã na, u n ku. ²¹ Wo laam wo, wo ba yee woo tuu n pai wo Yiisrefa bye sya yaha. Kai- ngĩ bye pye, ke plii tãã wuhu -sẽ kã nanga. ²² Ca mpãy pe naa n taha Yesu na wo wãŋ syi dyaŋ, pe n pa, maa wo sroŋ fe gbe laa ne. Nanga sukũhũntã y na, pe cãã yir ga le gbĩ fla wo, ²³ pe sã -sẽ ga Yesu nakugu yãã ye. Pe n dur ba, maa wo pye ma yee, yãhã yĩŋ tẽnlẽhẽ mpãy yi poo na, ma pe pye ma yee Yesu ma yrãŋ na. ²⁴ Wo nampyeŋ- mpãy n ka le gbĩ fla wo, maa yãã pe ca ba le pãã mii. Pe sã -sẽ Yesu yãã yĩnde ne ye.»

²⁵ Loo na, Yesu n pe pye ma yee: «Yii nawee-, ye kacãn fihĩ kloŋ cĩnde! Faale Yãhã kaplãŋ tãrfa pe kai- nkãy cãã yar yaha, ye laam fihĩ yĩn ter, ye saha ke sya cĩnde ye laam wo farfar ye.

²⁶ U Yãhã Yĩndefua Crise sã yai la u koo wãfã y

ngĩ bye sya, u cã yĩŋ yãã Yãhã ye?» ²⁷ Kai- nkãy bye ke cãã yrũhũ yaha u wĩĩ na Yãhã sabangbãŋ laam wo, Yesu n dye ke wo ma ke bye t̄or yar pe na, ma cãã gbe faale wãdyaha Musa kaplãŋ fla wo, ma ga yi pe Yãhã kaplãŋ t̄orfa mii bye kaplãŋ fla wo.

²⁸ Pe naa n gaha kusyĩnde lii wo, pe n ga dye gbe taha, Yesu n ta mii u ga ta ter ga yahasee ye.

²⁹ Pe n sye u na, ma u pye ma yee: «Kuee, ma syã wo ne, yai kua wa, yĩmper maha nge ke wo wa.» Yesu n dye kaha wo ke wãsyã wĩĩ na.

³⁰ U n ba nii pe ne, ma ga di. U n bur gbe, ma cãã syaha wãã Yãhã kē, ma ke bur la cer ma wãã pe kē. ³¹ Loo na, pe yĩntar n cã yãr, pe n u yãŋ cã ma yee Yesu kē. U n plaha pe na le yalebya wo, pe sē maha waha u yãã ye. ³² Pe n nii pe ya pye ma yee: «Tuu naa n pãã wo ne kãnde wo, ma Yãhã sabangbãŋ wũhũ t̄or naa n yar wo na, le sē pye la mii nuhu cãã- dyaŋ ke naa n tar wo laam wo?»

³³ Pe n yir ke fla bye wo, ma dur ter Yurusalem wo. Pe n ga pe Yesu kãnyãrwai sēnsye nen yãã pe pye pe nampyeŋ- mpãy ne. ³⁴ Poo kãnyãrwai naa le pãã ma yee: «Wo Yĩŋfua yir gbã wo, ma dur ba gbaafa ye cĩinde! Syimu u yãã yĩnde ne.»

³⁵ Poo syãm bya n -sē pe wĩĩ pãã pe ye, lii le ba pye kãnde wo, tesē pe ba Yesu yãŋ cã yaliile wo tuu bur la naa n cer pe kē.

Yesu u ya yar u kãnyãrwai na

(Mat 28.16-20; Mar 16.14-18; Nsãn 20.19-23; Tēnl 1.6-8)

³⁶ Pe naa n pãã nantãŋ, Yesu n fe gbe yi pe telai wo, ma pe pye ma yee: «Yãhã n yrĩŋ wãã

ye kē!» ³⁷ Pe n fya ma sya n sege. Pe laam wo pe ba yee kusrāhā kē. ³⁸ Yesu n -sē pe pye ma yee: «Nwa ye n fya? Lii gε ye n nii laalaa pye ra wī na? ³⁹ -Ye ra klue yāŋ kε, ta trε ne. Ndoo gε kē! -Ye tε yāŋ ra na, kusrāhā ma la kadye ne ye n ga waha tε ke na ta dyaŋ?» ⁴⁰ [Tuu koo kaplāŋ ngī pāā wa, u n u klue yar pe na u trε ne, pe n te kueysar yāā.] ⁴¹ Le n pe fe gbe, ma nuhu yigi tεr pe kē pe n sya yee cīinde sē ne ye. Yesu tuu pe yāā ke dyaŋ, u n pe yey ma yee: «Ngaa ma la ye ye wādi wāŋ nwo wo?» ⁴² Pe n pa u kē fuawle ne. ⁴³ U n le sya, ma le kaa pe yīnde na.

⁴⁴ U n pe pye ma yee: «Tē pye ye ne nantāŋ, n sē naa ye yar la ma yee, kai- nkāy byε ke bii cāā yrūhū yaha ra wī na, koo ngī byε ga naa n pye ke sya ba kua? Koo kai- kē nkāy ne, wo faale wādyaha Musa bii cāā yrūhū yaha Yāhā kānde katan saba laam wo, tesē nkāy byε ne pe faale Yāhā kaplāŋ tōrfa bii cāā yrūhū yaha, tesē nkāy ne ke bii cāā yrūhū yaha Yāhā wāsey yay saba wo.» ⁴⁵ U n pe yīntar yār ke syi, pe n waha ke Yāhā sabangbāŋ kaplāŋ war. ⁴⁶ Loo na, u n pe yar ma yee: «Nkāy ke yrūhū yar yaha ke ngī: <U Yāhā Yīndefua Crise yai u fāy gboho, u ba ku, ke plii tāā wuhu u yir gbā wo, u dur ba yrāŋ na gbaafa ye.> ⁴⁷ Kai- nkāy tuu naa n yar nawee- na, ke yai ke ba klaha kāntre byε nawee- ye, u myaha ne. Le ga fe gbe Yurusalem na. Le ga ba yar nawee- na, pe yai pe le sya pe kapee- wāpyeŋ sē yō ye, pe ke miy yaha, woo -sē ga ba pe kapee- gbe kāā pe yīŋ na. ⁴⁸ Yii koo ngī byε yāā yīnde ne, ye yai ye ke byε tōr yar nawee- na. ⁴⁹ Yāhā

ke bii Yāhā Yrā Fānga gii wākē wīl pāā, ndoo ge ga ba ke tege wāā ye na. Ye yai ye -sē kuee ke Yurusalem laam wo, koo Fānga n sya ba tege ye na.»

Yesu dur ga Yāhā tāy

(Mar 16.19-20; Tēnl 1.9-11)

⁵⁰ Loo kur ye, Yesu n yi pe ne le klo wo, ma ka pe ne kusiñlaale tāy pe n yee Gbetane. U n ga yer pe ne koo fla na, ma klue kuā yir wāā, ma Yāhā nar ke naa kaa taha pe na. ⁵¹ Tuu nii Yāhā nar u kānyārwai kē ke syi, Yāhā fānga n u ta u n kuā yir ter fāā yāhāyīn na. ⁵² Pe kānyārwai n u sey ke fla na. Nuhu ba gboho pe laam wo, pe n dur ter Yurusalem wo. ⁵³ Pe naa n gaha yalebye ke Yāhā kangbān laam wo, maa naa Yāhā sey.

YĀHĀ NAAMBIYĀRFĀN SABA
Karaboro, Eastern: YĀHĀ NAAMBIYĀRFĀN SABA
New Testament

copyright © 1993 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Eastern Karaboro

Contributor: WBT Central Zone

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

15120496-00e2-503a-8d40-2d7cfdc1ba5b